การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of Lesson Plans About the Environment Around Us by Using Synectics Techniques of Pratomsuksa 5 Students

ภัทรา จันทรหอม
Phattra Janhom
โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์
Watphobunlung School
e-mail: phattra_miew@hotmail.com

Received: September, 5 2020
Revised: September, 29 2020
Accepted: October, 3 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเราโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องสภาพแวดล้อมรอบตัวเราโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศของการเรียน ด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.53/93.07 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7547 คิดเป็นร้อยละ 75.47 และ 3) นักเรียนที่เข้ารับการทดลองมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน

คำสำคัญ: การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้, กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) to find the effectiveness of Prathommasuksa 5' s lesson plan with Synectics model-based instruction " Our environment" according to 80/80 standard criteria determined, 2) to find the effectiveness index of Prathommasuksa 5' s lesson plan with Synectics model-based instruction " Our environment" , and 3) to evaluate Prathommasuksa 5 students' opinions regarding Synectics instruction model. The sample group of this study consisted of 15 Watpobunlung school' s Prathommasuksa 5 students, who studied during semester 2 in B.E.2020 academic year.Instruments used in this research were Prathommasuksa 5' s lesson plan with Synectics model-based instruction "Our environment", learning achievement test, and survey questionnaire about students' satisfaction level regarding 3 aspects of Synectics instruction model: learning environment, learning procedures and benefits from said instruction model.The statistics used for data analysis were Percentage (%), Mean ($\bar{X}$) and Standard Deviation (S.D.)

The research findings were as follows: 1) the effectiveness of Prathommasuksa 5's lesson plan with Synectics model-based instruction "Our environment" were 88.53/93.07, higher than 80/80 standard criteria determined, and 2) effectiveness index of Prathommasuksa 5' s lesson plan with Synectics model-based instruction were at 0.7547, or 75.47% , and 3) The students' satisfaction regarding Synectics model -based instruction were at the highest level in overall, and in aspects.

Keywords: Development of learning plan, Synectic learning method-based instruction

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคการพัฒนาประเทศอย่างหลากหลายในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และสังคม ให้ก้าวทันต่อความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของประเทศทั่วโลก ประเด็นที่สำคัญของการพัฒนาคือ บุคลากร จะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อม ก้าวทัน เทคโนโลยี ที่จะเกิดขึ้น มีประสบการณ์และความความสามารถในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร คิดวิเคราะห์ ดังนั้นครูเป็นเพียงผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้กับนักเรียน แต่ไม่สามารถที่จะสอนให้นักเรียน เรียนรู้ได้ในทุกเรื่อง นักเรียนจะต้องอาศัยการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อนำความรู้ในการค้นคว้า ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตชีวิตประจำวันในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ความว่าในการพัฒนาผู้เรียนจำต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม มีความเป็นประชาชน

ชาวไทย มีความเคารพระบอบการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาที่มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

กระบวนการความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะในแต่ละบุคคลจะมีความสามารถที่แตกต่างกันในการคิดแก้ปัญหากับปัญหาต่าง ๆ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ถือว่าเป็นความสามารถของแต่ละบุคคล ถ้าเราส่งเสริมความสามารถในตรงนี้ให้พัฒนาสูงขึ้นได้ ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน อาทิเช่น อารี พันธ์มณี (2537: 25) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย อันนำไปสู่การคิดพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ปรุงแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้มิใช่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือสิ่งที่เป็นเหตุผล เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่คิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่กันไป ทอแรนท์ (Torrance, 1962, อ้างถึงใน อารี พันธ์มณี, 2537: 2-74) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนฝึกฝนและฝึกปฏิบัติที่ถูกวิธีและเขายังเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยก็ยิ่งจะเป็นผลดีมากเท่านั้น

ตามหลักแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ได้อธิบายให้ทราบว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการส่งเสริมทักษะการพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ในฐานะที่เป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จัดกระบวนการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนขนาดกลาง จึงได้ปรับคิดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ รูปแบบการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มาปรับใช้ในการเรียนการสอน เพราะวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาที่กระบวนการเรียนการสอนที่ว่าด้วยเรื่องของสังคมรอบตัวเรา มีความสัมพันธ์และความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ช่วยปรับทัศนคติของผู้เรียน ผู้เรียนจะมีกระบวนการเรียนรู้ได้ต้องอาศัยกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ มีการจัดลำดับเป็นขั้นตอน มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ซึ่งจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ทำการสอบถามครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์ พบว่าคะแนนในรายวิชาสังคม

ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ เรื่องภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เรียนค่อยไม่เข้าใจและเป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างยากทำให้เกิดปัญหาต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่มีจินตนา อยากรู้ อยากเห็น กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์อย่างแปลก ๆ ใหม่ ๆ กระบวนการซินเนคติกส์ เป็นกิจรรมที่มีพื้นฐานมาจากการคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ สามารถทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้โดยอาศัยการเปรียบเทียบหรืออุปมา (Metaphoric Activity) ในสิ่งที่ขัดแย้งหรือไม่คุ้นเคยมาก่อน ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด แปลกใหม่ สามารถสร้างผลงานในแนวใหม่หรือเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเราโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่งที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 จังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 11 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์ จำนวน 21 คน โรงเรียนบ้านหนองคา จำนวน 9 คน โรงเรียนวัดหุบกระทิง จำนวน 48 คน โรงเรียนวัดลาดบัวขาว จำนวน 15 คน โรงเรียนวัดอัมพวนาราม จำนวน 13 คน โรงเรียนอนุบาลบ้านโป่ง จำนวน 23 คน โรงเรียนวัดม่วง จำนวน 18 คน โรงเรียนวัดลำพยอม จำนวน 8 คน โรงเรียนวัดตาล จำนวน 5 คน โรงเรียนวัดใหญ่นครชุมน์ จำนวน 3 คน โรงเรียนวัดตาผา จำนวน 6 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 169 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มา 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มีนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 15 คน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอน ดังนี้

1) ดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา และการดำเนินการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์

2) ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ เพื่อใช้ในกระบวนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา จำนวน 5 แผน รายละเอียด ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะการตั้งถิ่นฐาน จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะการย้ายถิ่น จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับวิถีการดำเนินชีวิต จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค จำนวน 2 ชั่วโมง

4) นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

5) ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ช่วยตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้จริง

6) หาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไว้เท่ากับ 80/80

3.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเราระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1) ดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบผลการเรียนรู้ ศึกษาหลักเกณฑ์การให้คะแนน ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแบบทดสอบ และศึกษาคู่มือการวัดผลและประเมินผล

2) ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วัตถุประสงค์ ในสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเราและสร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3) ดำเนินการจัดทำแบบทดสอบ ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วัตถุประสงค์ ต้องมีความครอบคลุมกับสาระการเรียนการสอนของหลักสูตร โดยจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เนื้อหา มีการกำหนดน้ำหนักเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสำคัญ ทั้งนี้ต้องดำเนินการสร้างข้อสอบให้มีความมากกว่าจำนวนที่ใช้จริง เพราะข้อสอบบางข้ออาจใช้ไม่ได้ไม่มีคุณภาพ

4) นำแบบทดสอบที่ดำเนินการสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.66 ทุกข้อ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 129)

5) นำแบบทดสอบ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนวัดหุบกระทิง จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) โดยข้อสอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2-0.8 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ , 2543: 137) และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.2 ขึ้นไป (พ.ท.หญิง ปวรส บุตะเขียว, 2552) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยการตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่ โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) KR-20 อ้างถึง มาเรียม นิลพันธุ์, 2547: 182) ผลการตรวจสอบได้ค่าค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

6) นำแบบทดสอบที่หาความเชื่อมั่นแล้ว ไปทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

1) ค้นคว้าข้อมูล ศึกษาวิธีการและขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามเจตนคติของผู้เรียน

2) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 3 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ

3) นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ดำเนินการสร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ วิเคราะห์ และหาความเหมาะสม ความถูกต้อง แล้วนำมาพัฒนา ปรุงปรุง

4) นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผ่านเกณฑ์แล้ว ไปใช้กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนก่อนการวิจัย เป็นขั้นตอนสำหรับการเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2) ผู้วิจัยทบทวนวิธีการเรียนรู้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ที่ได้จัดทำไว้ และดำเนินการวิจัยโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่ได้ดำเนินการจัดเตรียมไว้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้เวลาจำนวน 5 สัปดาห์ แบ่งเป็นสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

2) ในการจัดการเรียนการสอน จัดตามเวลาการสอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของครู

3) เนื้อหาสาระที่ใช้สอน คือ เนื้อหาจากสาระการเรียนรู้แกนกลางในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4) ดำเนินการทดลองสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา

ขั้นตอนที่ 2 การบรรยายสถานการณ์ในปัจจุบัน (Descripion of the Present Condition) โดยครูจะให้นักเรียนอธิบายสภาพการณ์ตามที่ผู้เรียนมีความรู้หรือความเข้าใจในขณะนั้น

ขั้นตอนที่ 3 การเปรียบเทียบโดยตรงกับสิ่งที่เรียน (Direct Analogy) ครูจะให้นักเรียนนำเสนอการเปรียบเทียบทางตรง โดยนำสิ่งที่กำลังเรียนรู้ในขณะนั้นไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ๆ จากนั้นให้เลือกมาเพียงสิ่งเดียวเพื่อนำมาพิจารณาอย่างละเอียด

ขั้นตอนที่ 4 การเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นโดยการสมมุติตนเองเป็นสิ่งอื่น (Presonal Analogy) โดยครูจะให้นักเรียนสมมติบทบาทของตนเองเป็นสิ่งที่เลือกในขั้นตอนที่ 2 และบรรยายความรู้สึกเมื่อต้องเป็นสิ่งนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การเปรียบเทียบโดยการใช้คู่คำขัดแย้ง (Compressed Conflict) ให้นักเรียนนำคำที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 และ 3 มาสร้างคำที่มีลักษณะขัดแย้งกันหรือตรงกันข้าม จากนั้นให้เลือกไว้

ขั้นตอนที่ 6 การเปรียบเทียบโดยตรงกับคู่คำขัดแย้ง (Ditect Analogy) ให้นักเรียนนำคำที่ถูกสร้างขึ้นและมีความหมายขัดแย้งกันมาเปรียบเทียบทางตรงแล้วเลือกคำที่เหมาะสมมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 การกลับไปพิจารณางานเดิม (Reexamination of the Original Task) ครูให้นักเรียนย้อนกลับไปทบทวนงานเดิม ในช่วงระหว่างของการจัดการเรียนการสอน จะให้นักเรียนทำเอกสาร/ชิ้นงาน เพื่อเป็นการวัดและประเมินความเข้าใจ

ขั้นตอนที่ 3 ภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ไปให้นักเรียนที่เข้ารับการทดลองทำ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.53/93.07 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7547 คิดเป็นร้อยละ 75.47 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนร้อยละ 75.47

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลของการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ จากการจัดทำแผนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 เนื่องจากนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ตามจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัด การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการชัดเจนและมีลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีความอิสระ มีจินตนาการ มีความคิดแปลกใหม่ต่างไปจากบทเรียน มีการคิดเปรียบเทียบอย่างละเอียด เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติของตนเองเป็นสิ่งอื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน กล้าคิดกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไวกอทสกี้ (Vygotsky, 1962 อ้างถึงใน ลิขิต กาญจนาภรณ์, 2525: 89) ที่กล่าวว่านักเรียนจะไม่สามารถเรียนรู้โดยลำพัง แต่จะสามารถเรียนรู้ได้หากได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากเพื่อนและผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากกว่าและเมื่อได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ไปแล้วช่วงหนึ่งกระบวนการคิดของนักเรียนจะสูงขึ้น เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ครูควรจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon, 1961 อ้างถึงใน Joyce and Weil, 2009: 10) ที่ได้กล่าวว่าวิธีสอนแบบซินเนคติกส์เหมาะสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยได้มีการออกแบบเพื่อช่วยให้บุคคลร่วมมือกันในการแก้ปัญหา สร้างกิจกรรม และได้มุมมองใหม่ในหัวข้อต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเริ่มต้นโดยนักเรียนเกี่ยวกับลำดับการทำงาน ตลอดจนนักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ในการทำงานของตนเองได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของจอยส์ และเวล (Joyce and weil, 2009: 236-237) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบซินเนคติกส์ ถูกออกแบบเพื่อเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ให้มีได้ทั้งในรายบุคคลและรายกลุ่ม ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน กล้าแสดงออก นอกจากนี้ยังสามารถให้กับนักเรียนในทุกรายวิชาของหลักสูตร สอดคล้อง

กับพวงผกา โกมุติกานนท์ (2544: 11) ที่ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย สร้างนิสัยในการทำงานที่ส่งเสริมสุนทรียภาพ เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้าทดลอง และเป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน โดยในการจัดการเรียนรู้นั้นมีองค์ประกอบสำคัญของแผน ประกอบด้วย ต้องมีความคิดริเริ่มแปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับ Torrance (1973: 312) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน การฝึกฝนและการปฏิบัติที่ถูก และยิ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยเท่าใดก็ยิ่งจะเป็นผลดีมาก

2. ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7547 หรือคิดเป็นร้อยละ 75.47 ที่เป็นเช่นนี้อันเนื่องมาจาก กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนมีความคิดอย่างสร้างสรรค์แบบมีขั้นตอน มีความรู้ ความเข้าใจ จากแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2554: 117) กล่าวว่าองค์ประกอบของชุดการสอนที่สำคัญ ได้แก่คู่มือและแบบฝึกปฏิบัติ สื่อการสอน กิจกรรมการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนด้วยชุดการสอน ส่งผลให้ชุดการสอนมีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ เจตน์กสิกิจ (2552: 64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนวิชาเคมี เรื่อง ไฟฟ้าเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

3. การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ด้านการจัดบรรยากาศในการเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อยู่ในภาพรวมระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกและความสุขในการเรียน กล้าคิดในสิ่งแปลกใหม่ ชอบแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย แปลกใหม่ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของจอย และเวล (Joyce and Weil, 2009: 236-237) กล่าวว่าการใช้กิจกรรมซินเนคติกส์สามารถสร้างความรู้สึกร่วมกันให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นักเรียน เรียนรู้เกี่ยวกับเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนในขณะที่พวกเขาเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นหรือเสนอปัญหา ความคิดเห็นที่หลากหลายมีประโยชน์และคุณค่าสามารถนำมาใช้ในการทำงาน ซึ่งวิธีการสอนแบบซินเนคติกส์สามารถช่วยให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน ซึ่งความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สามารถอภิปรายผลเป็นรายข้อดังนี้

3.1 ด้านการจัดบรรยากาศในการเรียน พบว่า นักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก คือ นักเรียนมีความสนุกสนานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความรู้สึกว่าการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ มีอิสระในการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งนี้เนื่องจากการจัด

กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีจินตนาการได้อย่างอิสระ นักเรียนไม่รู้สึกเครียดกับการเรียน มีการแสดงบทบาทสมมติเป็นสิ่งต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน กล้าคิด กล้าแสดงออก ในช่วงระหว่างการทำกิจกรรม ได้เปิดโอกาสให้ได้มีการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันและระหว่างนักเรียนกับครู ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซิกเซนท์มิฮาลยี (Csizentmihalyi, 1996 อ้างถึงใน Sternberg, 2002: 145) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลกระทำเพียงคนเดียว แต่เกิดจากการทำงานร่วมกัน ให้ความสำคัญกับบริบททางสังคม โดยการสอบสนองที่หลากหลายจะทำให้เกิดการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนเห็นด้วยระดับมาก คือ นักเรียนมีความเมื่อได้คิดสิ่งแปลกใหม่ มีความภูมิใจเมื่อทำงาน/ชิ้นงาน เสร็จตามเวลา มีความสุขเมื่อได้แสดงบทบาทเป็นสิ่งอื่นอย่างสร้างสรรค์ มีความชอบในการตั้งคำถามของครู ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีการระดมสมองซึ่งนักเรียนได้ช่วยกันคิดช่วยกันตอบคำตอบ หรือการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ เปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นสิ่งอื่นได้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ไม่ใช่เป็นผู้ประเมินตัดสินความคิดและผลงานของนักเรียนว่าถูกหรือผิด ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจในตนเอง พร้อมที่จะทำงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ครูสามารถใช้ส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนของแซนท์รอด (Santrock, 2009: 237-238) คือ การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในรายกลุ่มหรือรายบุคคล การระดมสมอง คือเทคนิคที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในรายกลุ่ม การไม่ควบคุมนักเรียนมากเกินไป ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิดอย่างอิสระ โดยไม่กลัวความผิดพลาด ให้นักเรียนมองความล้มเหลวว่าเป็นโอกาสที่จะเรียนรู้ และทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่

3.3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนเห็นด้วยระดับมาก คือ นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน/ชิ้นงาน ของวิชาอื่น เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนมาก นักเรียนจึงมีความตระหนักในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม คิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันและความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้จากกระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ทำการสรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้ คือ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ตามขั้นตอนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครูจำเป็นต้องกระตุ้นให้นักเรียนคิด โดยไม่จำกัดความคิดและสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

1.2 ครูผู้สอนควรนำกิจกรรมการสอนแบบซินเนคติกส์ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและสาระในการจัดการเรียนการสอนของระดับชั้นนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

1.3 ครูผู้สอนควรศึกษาแนวคิดการสอนแบบซินเนคติกส์ ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งก่อนเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ครูต้องไม่ตัดสินผลงานของนักเรียนว่าถูกหรือผิด ต้องให้อิสระในการคิกอย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทยวิชา วิชาศิลปะ วิชาคณิตศาสตร์ ฯลฯ และในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรทำการวิจัยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ กับเรื่องอื่น ๆ ที่ยังมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้

2.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบ ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ กับนวัตกรรมรูปแบบอื่น ๆ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. (2554). **นวัตกรรมและเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

จุฑามาศ เจตน์กสิกิจ. (2552). **การพัฒนาชุดการสอนวิชาเคมีเรื่องไฟฟ้าเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

พวงผกา โกมุติกานนท์. (2544). **การเปรียบเทียบผลของการระดมพลังสมองและเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2551). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ลิขิต กาญจนาภรณ์. (2525). **พื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อารี พันธุ์มณี. (2537). **ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์**.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.nanabio.com/Research/image%20research/research%20work/ceative%20thinking/creative%20thinking01.html

Joyce, B, & Weil, M. (2009). **Model of Teaching**. 6th ed London: Allyn and Bacon.

Santrock, J. W. (2009). **Child Development.** (12th ed.). Boston: McGraw Hill.

Torrance. (1962). **ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์.** เข้าถึงได้จาก http://www.nanabio.com/Research/image%20research/research%20work/ceative%20thinking/creative%20thinking01.html

การเพิ่มขีดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี

Enhancing the Competency of English Vocabulary through Word Games of High Certificate of Vocational Education 1 Students in Darunapolytechnic Technological College in Ratchaburi Province

ดวงมณี แสงปรีดีกรณ์
Duangmanee Saengpridikorn
วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี
Darunapolytechic Technogical College
e-mail: duang_1975@icloud.com

Received: September, 7 2020
Revised: September, 30 2020
Accepted: October, 5 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังการเรียนโดยใช้เกมคำศัพท์ และ 3) เปรียบเทียบแรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังการเรียนโดยใช้เกมคำศัพท์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 25.09 2) ภายหลังการเรียนโดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการทดลองสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ภายหลังการเรียนการสอน แรงจูงใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการทดลองสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, เกมคำศัพท์, แรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the competency of English vocabulary of the high certificate of vocational education 1 students in Darunapolytechnic Technological College 2) make a comparison of the students' competency of English vocabulary before and after being taught using English vocabulary word games and 3) compare the students' motivation towards learning English before and after being taught using English vocabulary word games.

The followings were the research results: 1) the competency of English vocabulary of the high certificate of vocational education 1 students in Darunapolytechnic Technological College, Ratchaburi Province increased by 25.09 percent 2) after being taught using English vocabulary word games, the students gained a higher level of English learning vocabulary they did before the experimental teaching at the .05 level of significance and 3) the students' motivation towards learning English was significantly higher than it was before the teaching and learning using English word games at the .05 level.

Keywords: English Vocabulary, Word Games, Motivation Towards English Learning

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกยอมรับในปัจจุบัน ใช้ในการติดต่อสื่อสารในด้านต่าง ๆ และเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การศึกษา และการพัฒนาประเทศ เพราะว่าสังคมปัจจุบันได้มีการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นการติดต่อสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามรายงานผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษา ปวส. 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี (วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค, 2562) ผลการสอบคะแนนปลายภาคในวิชาภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำ คะแนนเฉลี่ย 65% ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้เกมคำศัพท์ในการฝึกทักษะด้านคำศัพท์ประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับ ปวส.1 เพราะการสอนคำศัพท์โดยใช้เกมคำศัพท์จะทำให้นักเรียนสนุกสนาน เพลิดเพลิน อยากรู้ อยากเรียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น จดจำคำศัพท์ได้ดี และสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในการพูด ฟัง อ่าน และเขียน

ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับ ปวส.1 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค โดยการใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษาให้เป็นทรัพยากรที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี

3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี ต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากผลการวิจัยของ บุษรีย์ ฤกษ์เมือง (2552: 79) พบว่าการใช้เกมคำศัพท์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถด้านคำศัพท์ของผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้ คือ

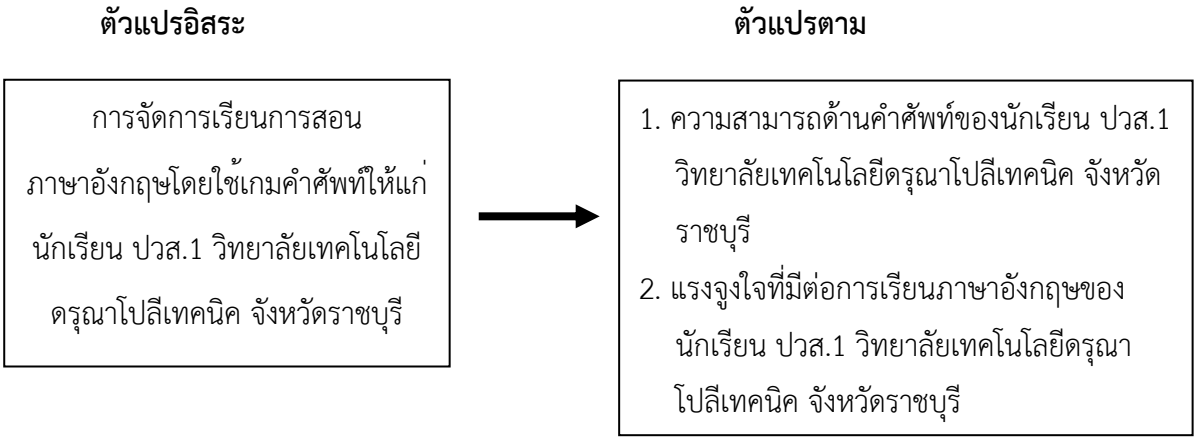

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเพิ่มขีดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเพิ่มขีดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี” สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ภายหลังที่นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรีได้รับการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ นักเรียนมีคะแนนภาษาอังกฤษเฉลี่ยร้อยละ 75.00 สรุปได้ว่า ความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.09

2. ภายหลังการเรียนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี มีผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์สูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แรงจูงใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิคต่อการเรียนภาษาอังกฤษหลังการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ “ฉันกระตือรือร้นที่จะเรียนและพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษ เพราะฉันได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ” ($\bar{\mathbf{X}}$= 4.12, S.D. = .70) “ฉันได้เรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากการเรียนที่เป็นประโยชน์มาก” ($\bar{\mathbf{X}}$= 4.08, S.D. = .69) และ “ผู้สอนให้ฉันทำกิจกรรมที่ฉันได้ฝึกฝนการคิดและได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง” ($\bar{\mathbf{X}}$= 4.06, S.D. = .68)

ตารางที่ 1 ความสามารถด้านคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี

เลขที่	**คะแนนสอบ Pre-test (ร้อยละ)**	**คะแนนสอบ Post-test (ร้อยละ)**
1	60	84
2	56	78
3	76	96
4	44	72
5	30	66
6	58	80
7	52	74
8	56	80
9	40	66

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนสอบ Pre-test (ร้อยละ)	คะแนนสอบ Post-test (ร้อยละ)
10	36	52
11	30	60
12	34	62
13	48	74
14	44	72
15	50	80
16	38	66
17	52	74
18	62	94
19	50	72
20	48	70
21	38	68
22	68	88
23	52	78
เฉลี่ย	**49.91**	**75.00**

ตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบความแตกต่างความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการสอนแบบใช้เกมคำศัพท์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค ก่อนและหลังเรียน

(n=23)

ความสามารถ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	24.96	6.417	25.848	.000*
หลังเรียน	37.5	5.493		

*ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิคที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

แรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับแรงจูงใจ	อันดับค่าเฉลี่ย
1. ฉันเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศทุกครั้งนอกจากมีความจำเป็นจริง ๆ	3.77	.61	มาก	10
2. ฉันได้เรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากการเรียนที่เป็นประโยชน์มาก	4.08	.69	มาก	2
3. เนื้อหาและบทเรียนน่าสนใจ	3.94	.62	มาก	6
4. ฉันกระตือรือร้นที่จะเรียนและพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษเพราะฉันได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ	4.12	.70	มาก	1
5. ฉันได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ฉันสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต หรือหลังจากที่ฉันจบการศึกษาจากโรงเรียน	3.97	.64	มาก	5
6. ผู้สอนให้ฉันทำกิจกรรมที่ฉันได้ฝึกฝนการคิดและได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง	4.06	.68	มาก	3
7. บรรยากาศในห้องเรียนดีมากและทำให้นักเรียนเรียนอย่างเป็นสุขและสนุก	4.01	.52	มาก	4
8. การทำงานร่วมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ช่วยให้ฝึกความมีน้ำใจและความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น	3.92	.59	มาก	7
9. ฉันชอบการเรียนในชั้นเรียน ครูจะอธิบายให้ฉันเข้าใจทุกครั้งว่ากิจกรรมที่จะต้องทำเป็นอย่างไรและมีวิธีทำอย่างไรบ้าง	3.90	.55	มาก	8
10. การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนทำให้ฉันรู้จักสร้างมิตรภาพและแบ่งปันความสุขให้กับผู้อื่น	3.88	.63	มาก	9
รวม	**3.97**	**.60**	**มาก**	

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค ก่อนและหลังการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยการใช้เกมคำศัพท์ (n=23)

แรงจูงใจ	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	36.54	5.42	5.990	.000*
หลังเรียน	39.40	6.20		

*อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง “การเพิ่มขีดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี” มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาความสามารถด้านคำศัพท์ของนักเรียน ปรากฏว่า ผลการเพิ่มขีดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการสอนโดยวิธีการสอนแบบใช้เกมคำศัพท์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียนร้อยละ 75 มีคะแนนรวมเฉลี่ยก่อนเรียนร้อยละ 49.91 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำเกมเข้ามาเล่น ทำให้เด็กนักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งปัจจุบันนี้นักเรียนจะติดเกมในโทรศัพท์มือถือ กระบวนการสอนโดยการใช้เกมคำศัพท์เข้ามาช่วยจะดำเนินไปอย่างเป็นลำดับขั้นตอนเป็นไปตามธรรมชาติของการพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และใช้วิธีการพัฒนาสมองทั้ง 2 ซีกไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการใช้สื่อที่เร้าความสนใจของนักเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไอชา เปอร์วีน และคณะ (2016: 633) ที่ทำการศึกษาประสิทธิผลของการใช้เกมภาษาในการเรียนรู้คำศัพท์ในภาษาที่สองของผู้เรียนในประเทศปากีสถาน พบว่า การเรียนรู้นั้นมีความคงทนในด้านคำศัพท์ เนื่องจากผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพูดและใช้ภาษาที่สองได้อย่างคล่องแคล่ว มีความสำคัญมากยิ่งกว่าความสามารถในเรื่องไวยากรณ์ เกมภาษาช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในการใช้คำศัพท์อย่างไม่รู้ตัวขณะที่ผู้เรียนกำลังมีส่วนร่วมในการเล่นเกมภาษา การใช้เกมในการเรียนรู้คำศัพท์ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ที่สนุกสนานในการเรียน อีกทั้งเกมภาษายังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนได้ทำความคุ้นเคยกับคำศัพท์ใหม่ ๆ หรือวลีใหม่ ๆ และช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์อย่าง “ลุ่มลึก” ได้รวดเร็วกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้การจดจำคำศัพท์ ยิ่งไปกว่านั้นเกมภาษายังช่วยเพิ่มศักยภาพทางการสื่อสาร (communicative competence) นักเรียนที่เข้าร่วมในการวิจัยนี้ยอมรับว่าการใช้เกมภาษาควบคู่ไปกับการสอนภาษามีส่วนช่วยอย่างมากในการพัฒนาความสามารถด้านคำศัพท์ แม้ว่าขีดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค โดยวิธีการสอนแบบใช้

เกมคำศัพท์จะไม่สูงนัก แต่ก็เป็นสัญญาณว่าครูผู้สอนสามารถพัฒนาความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้

2. ผลการวัดความสามารถด้านคำศัพท์ก่อนและหลังการเรียนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการนำกิจกรรมคำศัพท์เข้ามาประกอบการสอน เกมทำให้นักเรียนมีความเพลิดเพลินสนุกสนาน ตื่นตัว ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียน คำศัพท์ที่นำมาสอนส่วนใหญ่จะอยู่ในเนื้อหาบทเรียน และบางคำเป็นคำศัพท์ใหม่และนำมาจัดกิจกรรมในลักษณะที่นักเรียนต้องเคลื่อนไหว และออกกำลังกายไปด้วย จากการสังเกตและจดบันทึกของผู้วิจัยขณะทำการสอนพบว่า นักเรียนจะรู้สึกตื่นเต้น มีความตื่นตัว และกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในขณะทำกิจกรรมที่กำหนดนักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือ กล้าแสดงออก มีความเพียรพยายามในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ถึงแม้ว่าบางครั้งนักเรียนจะพูดผิดบ้างก็ตาม แต่นักเรียนก็มีความพึงพอใจในการเล่นเกมได้ฝึกทักษะต่าง ๆทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีโอกาสนำภาษาที่เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมซึ่งนักเรียนเห็นว่าเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่ามาก สอดคล้องกับหลักการสอนภาษาต่างประเทศของกรมวิชาการ (2551: 127) ที่ว่า “เกมเป็นสิ่งที่เร้าความสนใจให้นักเรียนอยากเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นช่วยย้ำสิ่งที่เรียนไปแล้วทั้งด้านตัวอักษร การออกเสียง การฟัง การพูดคำศัพท์ การสะกดตัวอักษร และการอ่าน ตลอดทั้งรูปประโยค เกมต่าง ๆ สามารถนำสิ่งที่เป็นปัญหาจากการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมาฝึกซ้ำในรูปของการเล่น ฝึกความฉับไวในความคิด การทำความเข้าใจในการปฏิบัติตามคำสั่ง และการใช้ภาษาอย่างอัตโนมัติ ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบำรุง โตรัตน์ (2560: 147) ที่กล่าวไว้ว่า “เกมมีประโยชน์ในการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเพลิดเพลินกับการเล่นเกม และยังช่วยทบทวนบทเรียน ส่งผลให้นักเรียนสนใจเรียนและเรียนรู้ได้มากขึ้น” ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ นักเรียนมีความสุขที่ได้ทำกิจกรรมทางภาษาและเล่นเกม แต่หากเกมใดต้องใช้ทักษะการอ่านและการฟัง นักเรียนมักจะมีผลสัมฤทธิ์ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ จึงควรได้มีการหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป และพบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของวิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค มีความสามารถด้านคำศัพท์เพิ่มมากขึ้นหลังการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์

3. จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค หลังการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ พบว่านักเรียนมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ฉันกระตือรือร้นที่จะเรียนและพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษเพราะฉันได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{\mathbf{X}}$= 4.12, S.D.=.70) 2) ฉันได้เรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์มากอยู่ในระดับมาก ($\bar{\mathbf{X}}$= 4.08, S.D.=.69) และ 3) ผู้สอนให้ฉันทำกิจกรรมที่ฉันได้ฝึกฝนการคิดและได้ลงมือทำ

กิจกรรมด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.06, S.D.=.68) ผู้วิจัยขอนำผลการศึกษาแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อับดับแรกมาอภิปรายในแต่ละข้อดังนี้

3.1 ในข้อที่ว่า “ฉันกระตือรือร้นที่จะเรียนและพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษเพราะฉันได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ” ทั้งนี้เพราะว่ากิจกรรมการใช้เกมประกอบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการสอนที่มีขั้นตอนการเดาคำศัพท์ เป็นการเดาอย่างมีระบบ เช่น นักเรียนได้เรียนรู้การใช้ตัวชี้แนะความหมาย ทำให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึงการทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนหรือการปฏิบัติงาน นักเรียนจึงมีความเข้าใจและเรียนรู้คำศัพท์ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บลูม (Bloom อ้าง ถึงใน ยมลรัตน์ เลาหบุตร, 2555: 57) ที่มีความเห็นว่า ถ้าสามารถจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามที่ตนเองต้องการ ก็น่าจะคาดหวังได้แน่นอนว่านักเรียนทุกคนได้เตรียมใจสำหรับกิจกรรมที่ตนเลือกนั้นด้วยความกระตือรือร้น พร้อมทั้งความมั่นใจ เราสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของความพร้อมด้านจิตใจได้ชัดเจนจากการปฏิบัติของนักเรียนต่องานที่เป็นวิชาบังคับกับวิชาเลือก หรือจากสิ่งนอกโรงเรียนที่นักเรียนอยากเรียน เช่น การขับรถยนต์ ดนตรีบางชนิด เกม หรืออะไรบางอย่างที่นักเรียนอาสาสมัครและตัดสินใจได้โดยเสรีในการเรียน การมีความกระตือรือร้นและความสนใจเมื่อเริ่มเรียนจะทำให้นักเรียนเรียนได้เร็วและประสบความสำเร็จสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาษิต พาณยง (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เกมการศึกษาอยู่ในระดับมาก รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณ ใจกระเสน (2554: 3) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ในข้อที่ว่า “ฉันได้เรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์มาก” ทั้งนี้เพราะว่าประโยชน์ของการใช้เกมในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้นช่วยทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สร้างความเป็นกันเองระหว่างครูและนักเรียนได้มากขึ้น เกมเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น ซารีฟ ลาเต๊ะ (2560: 619-630) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินผลความสามารถด้านคำศัพท์ โดยไม่มีการลงโทษเมื่อทำผิดหรืออ่านผิด แต่ให้มีการเพิ่มจำนวนครั้งของเกมแต่ละเกมมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเคยชินและจดจำคำศัพท์ได้มากขึ้น วิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไอชา เปอร์วีน และคณะ (2016: 633) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้เกมภาษาในการเรียนรู้คำศัพท์ในภาษาที่สองของผู้เรียนในประเทศปากีสถาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้เกมภาษาส่งเสริมในการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้เรียนนั้นมีความคงทนในด้านคำศัพท์ เนื่องจากผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพูดและใช้ภาษาที่สองได้อย่างคล่องแคล่ว มีความสำคัญมากยิ่งกว่าความสามารถในเรื่องไวยากรณ์ เกมภาษาช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในการใช้คำศัพท์อย่างไม่รู้ตัวขณะที่ผู้เรียนกำลังมีส่วนร่วมในการเล่นเกมภาษา การใช้เกมใน

การเรียนรู้คำศัพท์ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ที่สนุกสนานในการเรียน ซึ่งช่วยให้สถานการณ์ในการเรียนในชั้นเรียนได้ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด

3.3 ในข้อที่ว่า “ผู้สอนให้ฉันทำกิจกรรมที่ฉันได้ฝึกฝนการคิดและได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง” ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน และบางครั้งให้นักเรียนได้ประเมินผลงานของกันและกัน เป็นการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไอชา เปอร์วีน และคณะ (2016: 633) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้เกมภาษาในการเรียนรู้คำศัพท์ในภาษาที่สองของผู้เรียนในประเทศปากีสถาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้เกมภาษาส่งเสริมในการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้เรียนนั้นมีความคงทนในด้านคำศัพท์ เนื่องจากผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพูดและใช้ภาษาที่สองได้อย่างคล่องแคล่ว มีความสำคัญมากยิ่งกว่าความสามารถในเรื่องไวยากรณ์ เกมภาษาช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในการใช้คำศัพท์อย่างไม่รู้ตัวขณะที่ผู้เรียนกำลังมีส่วนร่วมในการเล่นเกมภาษา การใช้เกมในการเรียนรู้คำศัพท์ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ที่สนุกสนานในการเรียน ซึ่งช่วยให้สถานการณ์ในการเรียนในชั้นเรียนได้ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด และสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา ฤทธิ์โยธี (2540: 6) กล่าวว่า ความสำคัญของการใช้เกมช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สร้างความเป็นกันเองระหว่างครูและนักเรียนได้มากขึ้น เกมคำศัพท์เหล่านี้เป็นกิจกรรมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยการใช้เกมคำศัพท์ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น เพราะไม่ให้ตนเองเป็นตัวถ่วงของกลุ่มเพื่อน จึงเกิดความกระตือรือร้นที่จะพยายามพัฒนาตนเองให้มีความสามารถด้านคำศัพท์ เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนรับผิดชอบในแต่ละเกมร่วมกัน ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อนำพากลุ่มของตนไปสู่เป้าหมายที่ครูกำหนดไว้

สรุปได้ว่า จากผลการศึกษาแรงจูงใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี ก่อนและหลังการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยการใช้เกมคำศัพท์อยู่ในระดับมาก แสดงว่านักเรียนมีความผ่อนคลายและสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ไม่มีความกลัววิชาภาษาอังกฤษ เปิดใจรับวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น ถึงแม้ว่าวิชาภาษาอังกฤษจะเป็นเป็นวิชาที่เรียนยากสำหรับนักเรียนสายอาชีพ เมื่อได้รับการสอนแบบผ่อนคลายโดยการใช้เกมคำศัพท์ จึงยังมีแรงจูงใจอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการเพิ่มขีดความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี

แล้วพบข้อควรปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการสอนครั้งต่อไป ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การสอนภาษาอังกฤษโดยการใช้เกมคำศัพท์เข้ามาช่วยในการเรียนการสอนทำให้ผลความสามารถด้านคำศัพท์ของนักเรียนสูงขึ้น และมีผลความแตกต่างของคะแนนสูงขึ้น ดังนั้นควรนำวิธีการสอนแบบใช้เกมคำศัพท์ไปใช้ในการเรียนการสอนนักเรียนระดับอื่น เช่น ปวช. 1-3 และปวส. 2

1.2 จากผลของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจ พบว่า นักเรียนยังต้องการให้ผู้สอนคิดและเตรียมกิจกรรมให้ ดังนั้นจึงควรเพิ่มเครื่องมือที่เกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ ที่สามารถดาวน์โหลด app ที่เกี่ยวกับคำศัพท์หรือเกมคำศัพท์มาให้นักเรียนได้เรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันนี้เด็กวัยเรียนติดเกมออนไลน์เป็นอย่างมาก ครูควรหาเกมที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษมาเพื่อให้นักเรียนได้เล่นในคาบเรียน และให้นักเรียนจำคำศัพท์คาบละ 10 คำ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ในข้อที่ว่า “ฉันเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศทุกครั้งนอกจากมีความจำเป็นจริง ๆ” มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ดังนั้นควรมีการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำให้นักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง เช่น มีการให้คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรม หากใครเข้าร่วมทุกครั้งก็จะได้คะแนนเต็ม หากขาดกิจกรรมคะแนนก็ลดลงไป เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2551). **กระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมนเนจเม้นท์ จำกัด.

ซารีฟ ลาเต๊ะ. (2560). **ผลสัมฤทธิ์เสริมการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบือนังกือเปาะ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส**. การประชุมวิชาการด้านมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติครั้งที่ 2 “มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม” วันที่ 5-6 สิงหาคม 2562 ณ ห้องประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา: 619-630.

นิตยา ฤทธิ์โยธี. (2540). **เกมประกอบการสอนอ่านชั้นประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

บุษรีย์ ฤกษ์เมือง. (2552). **การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบุรารักษ์**. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บำรุง โตรัตน์. (2560). **วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.

ยมลรัตน์ เลาหบุตร. (2555). **พัฒนาการด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนนิรมลชุมพร ที่เรียนรู้จากสื่อวิดีโอคลิปจากเว็บไซต์ยูทูป**. วิทยานิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สิริวรรณ ใจกระเสน. (2554). **การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองบัว จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุภาษิต พาณยง. (2555). **การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนรัฐวิทยา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิทยาลัยดรุณาโปลีเทคนิค. (2561). **รายงานผลการประเมินวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษา ปวส.1 วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค จังหวัดราชบุรี**: วิทยาลัยเทคโนโลยีดรุณาโปลีเทคนิค.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร

The relationships between the transformational leadership of administrators and learning organization of schools in ThaSae network Chumphon province

สุดารัตน์ พงษ์ทวี
Sudarat Pongtawee
โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์
Watphobunlung School
e-mail: sudarat@gmail.com

Received: September, 10 2020
Revised: October, 3 2020
Accepted: October, 10 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และการศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ด้านการมีรูปแบบความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการคิดเชิงระบบ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร จำนวน 235 คนจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน เป็นครูผู้สอน จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวบข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test แบบ Independent Sample group และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้

ของสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, องค์การแห่งการเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare by work experiences the transformational leadership of school administrators in 4 aspects: idealized influence, inspirational motivation, intellectual stimulation, and individualized stimulation; study the learning organization of schools in 5 aspects: personal mastery, mental models, shared vision, team learning, and systems thinking; study the Relationships between the Transformational Leadership of Administrators and Learning Organization of Schools in ThaSae Network Chumphon Province. The samples for this research consisted of 3 0 school administrators and 205 teachers, totally 235 samples. The instrument used for data collection was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analyses included percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Sample) and Pearson product moment correlation coefficient.

The results of this research were as follow: 1) The study of transformational leadership of school administrators. In the network of Thasae 2, Chumphon province, overall and each side are at a high level 2) The transformational leadership of the school administrators compared by work experiences in overall was significantly different at .0 5 level. When compared individual aspects, the individualized consideration was rated significantly different at .05 level. 3) Education, learning organization of educational institutions in the network of Thasae 2, Chumphon province, overall and each side are at a high level 4) The relationship between the transformational leadership of the school administrators and the learning organization of the educational institutions. Thasae 2 network in Chumphon province showed a high level of relationship. Statistical significance at the level of .01

Keywords: Leadership, School Administrators, Admnistrators and Learning Organization of school.

บทนำ

การศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคน ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ (สำนักการศึกษา, 2551: 4) อุดมการณ์ และหลักการสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพและสังคมบูรณาการอย่างสมดุล ระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 1) จากสภาวะปัจจุบัน โลกมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยในการเปลี่ยนแปลง และความท้าทายดังกล่าวคือ “คุณภาพของคน” ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่

ในสภาพของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันกันสูง องค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและความอยู่รอดอย่างยั่งยืน จึงเป็นแรงผลักดันให้องค์การต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศจำเป็นต้องพัฒนาไปสู่การเป็น “องค์การแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2544: 3) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เรื่อง การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ หมวดที่ 3 มาตรา 11 ที่บัญญัติว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็น “องค์การแห่งการเรียนรู้” อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกา (2546: 4-5)

จากแนวคิด และหลักการดังที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ (2548: 8) ได้กำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 3 ว่าด้วยแนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งการเรียนรู้ ความรู้นวัตกรรม

สื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไก เพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัย และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ชุมพรในมิติ “แห่งการเรียนรู้” ได้ตระหนักถึงหลักการและแนวคิดที่สำคัญดังที่กล่าวข้างต้นจึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษา ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน ซึ่งมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ 1) ยกระดับคุณภาพการศึกษา พร้อมจัดบริการการศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการ 2) จัดการเรียนการสอนสำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมตามพัฒนาการอย่างสมวัยเพื่อให้มีพื้นฐานที่ดีสำหรับการศึกษาในระดับถัดไป 3) จัดบริการทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอย่างเพียงพอและสอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน 4) พัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ 5) มีทรัพยากรทางการศึกษาที่สามารถสนับสนุนให้บริการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่สูงขึ้น 7) พัฒนาเครือข่ายสำหรับแลกเปลี่ยนวิชาการ ประสบการณ์ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน 8) มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสู่กระบวนการเรียนการสอน 9) เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนร่วมจัดการและสนับสนุนการศึกษา และ 10) ส่งเสริมการวิจัยทุกระดับ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจัดการศึกษา และให้ได้ผลงานที่สามารถนำมาเผยแพร่ใช้ประโยชน์ได้ (สำนักการศึกษา, 2550: 9-10) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของ “องค์การแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization)

สถานศึกษาเป็นองค์การให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลักเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ของสถานศึกษาก็คือ “การเรียนรู้ของผู้เรียน” (Student Learning) ดังนั้นในบรรดาองค์การประเภทต่าง ๆ สถานศึกษาจึงควรเป็น “องค์การแห่งการเรียนรู้”(Learning Organization) มากกว่าองค์การประเภทใด ๆ (Hoy & Miskel, 2001: 32 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2546: 7) ดังนั้นการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสิ่งที่ท้าทายที่สำคัญ คือ การพัฒนา (Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาทั้งในระดับตัวบุคคลและในระดับองค์การ ที่ไม่ควรแยกออกจากกันเพราะทั้งสองส่วนต่างช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาซึ่งกันและกัน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเป็นทั้งนักส่งเสริม นักท้าทาย นักสร้างสรรค์ และนักประสาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร และองค์การ (Ubben & Others, 2001: 32 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2546: 8) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดชุมพรที่มีจุดเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ด้วยยุทธวิธีการพัฒนาที่หลากหลายและต่อเนื่อง ทั้งการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเพิ่มคุณวุฒิ การศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักการศึกษา, 2551: 18) อีกทั้งยังกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาข้าราชการครู

เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยการบรรจุเข้าในหลักสูตรการอบรม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ไปขยายผลต่อในสถานศึกษาของตน

จากหลักการ และแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) มีความสำคัญต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ขององค์การ กล่าวคือสามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์การสูงขึ้น แม้ว่าสภาพการณ์ขององค์การจะมีข้อจำกัดเพียงใดดังนั้นการที่จะพัฒนาองค์การให้ก้าวสู่ “องค์การแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) ได้อย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมี “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Transformational Leadership) เพื่อสร้างความสามารถในปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์การให้เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ จังหวัดชุมพร นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการปฏิบัติงาน การพัฒนาตนเอง บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาก้าวสู่ “องค์การแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) อีกทั้งยังส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และบรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่าย ท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ด้านการมีรูปแบบการคิดด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการคิดเชิงระบบ

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร

การดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ จังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 769 คน จากเครือข่ายสถานศึกษา จำนวน 15 แห่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 53 คน และครูผู้สอน จำนวน 716 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในเครือข่ายท่าแซะ จังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 235 คน จากสถานศึกษา จำนวน 9 แห่ง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คนและครูผู้สอน จำนวน 205 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร ตามกรอบแนวคิดของ Bass & Avolio (1994) ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 3 แบบสอบถามองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ2 จังหวัดชุมพร ตามกรอบแนวคิดของ Senge (1990) ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ด้านการมีรูปแบบการคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการคิดเชิงระบบ มีข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Linkert

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและองค์การแห่งการเรียนรู้

2) นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสรุปเป็นแนวคิด เพื่อกำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบแนวคิดในการวิจัย

3) สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดเนื้อหา และข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00

6) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับและรายด้าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามแบบของ (Cranach, 1990: 169)

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการหาความเชื่อมั่นแล้ว เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพรเพื่อเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และไปรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 235 ฉบับจากแบบสอบถาม จำนวน 235 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 235 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์ นำมาจัดระเบียบข้อมูล เพื่อลงรหัส

2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเสร็จรูป ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านและรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยพิจารณาตามเกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545: 103)

2.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการทดสอบค่าที (t–test) แบบ Independent Sample Group

2.4 ตอนที่ 3 องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน และรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยพิจารณาตามเกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545: 103)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1) ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามแบบของ Cronbach (1990)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ค่าเฉลี่ย (Mean)

3) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

1) ทดสอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่างกัน โดยการทดสอบค่าที t–test แบบ (Independent Group)

2) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนเป็นใหญ่ครูผู้สอน จำนวน 205 คนคิดเป็นร้อยละ 87.20 เป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยรวมภาพ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($\bar{\mathbf{X}}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X}$ = 4.19) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X}$= 4.18) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}$ = 4.12) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}$ = 4.10) ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ2 จังหวัดชุมพร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน โดยภาพรวม มีภาวะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p = .044) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p = .042)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยรวมรายด้านและรายข้อด้าน พบว่า มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X}$= 4.16) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ($\bar{X}$ = 4.16) ด้านการมีรูปแบบการคิด ($\bar{X}$ = 4.13) ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ($\bar{X}$ = 4.12) และด้านการคิดเชิงระบบ ($\bar{X}$= 4.06)

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอยู่ในระดับมาก (r =.688) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยรวมภาพและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการมีรูปแบบการคิด ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ และด้านการคิดเชิงระบบ

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีประเด็นที่สามารถอภิปรายจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นดังนี้อาจเนื่องจากชุมพร ได้กำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์ในการพัฒนาข้าราชการครู เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยกำหนดจุดเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ กล่าวคือ เป็นผู้ประสานงานที่ดีกับชุมชน ยึดมั่นในประโยชน์ของผู้เรียนและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสร้างโอกาสการพัฒนาในทุกสถานการณ์ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างสร้างสรรค์ ด้วยยุทธวิธีการพัฒนาที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง ทั้งการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเพิ่มคุณวุฒิ รวมถึงการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักการศึกษา, 2551: 18) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Avolio (1994: 3-4) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือบุคลากร โดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของบุคลากรให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง รวมถึงการพัฒนาความสามารถของบุคลากรไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในวิสัยทัศน์และภารกิจ ของทีม และขององค์การ รวมถึงการจูงใจให้บุคลากรมองไกลเกินกว่าความสนใจของตนไปสู่ประโยชน์ของกลุ่ม องค์การ หรือสังคม และผลการศึกษาของ พรศิษฎ์ คำรอด (2549: 89-92) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม พบว่าแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้อาจเนื่องจาก ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นคุณลักษณะหรือตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพย์สุดา ลีลาสิริกุล (2545: 23) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากร และเป็นปัจจัยที่สามารถนำมาใช้อธิบายและทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรได้

3. องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2544: 24) ที่กล่าวว่า ราชการยุคใหม่ต้องทบทวนภารกิจ โดยมุ่งพัฒนาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้วยการปรับขนาดให้กะทัดรัด คล่องตัว ปรับเปลี่ยน รวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในองค์การ มุ่งเน้นการสร้างพัฒนา คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของงาน การทำงานเป็นทีมและมืออาชีพ เน้นการสร้างและพัฒนาข้าราชการหรือบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990: อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2546: 6) ที่กล่าวว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องสร้างขึ้น และเป็นสิ่งที่จะต้องแสดงภาวะความเป็นผู้นำในการจัดหา หรือแสวงหาโอกาส เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ (Generative Learning) ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยความเชื่อที่ว่า คนยิ่งเรียนก็จะยิ่งขยายขีดความสามารถของตนออกไป และองค์การที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ก็จะเติบโต (Grow) และพัฒนา (Develop) ต่อไปได้โดยไม่มีสิ้นสุด ประกอบกับนโยบายด้านการศึกษาของผู้บริหารชุมพร ที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ในสาระสำคัญของแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2552-2554 ลำดับที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพเมืองเพื่อก้าวทันการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และเป็น “มหานครแห่งการเรียนรู้” (Developing Strong Economy And Knowledge based Society) โดยมีสาระที่สำคัญทั้งในส่วนของการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน การพัฒนาศักยภาพของครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน ซึ่งนอกจากหลักการ และแนวคิดที่สำคัญ ประกอบกับผลของการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ เพื่อเปลี่ยนแปลงความพยายามในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษา มีสภาพบรรยากาศ ที่กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และเอื้อต่อการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ เพื่อขยายขีดความสามารถและศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาสอดคล้องกับ สมคิด ชุมนุมพร (2549: 91) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการส่งเสริมองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่เป็นดังนี้อาจเนื่องจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตนะ และ อัญชลี สารรัตนะ (2545: 68) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยผลการศึกษา ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าเป็นปัจจัยต้นเหตุที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในปัจจัยอื่น ๆ ตามมา

หลายปัจจัย โดยเฉพาะต่อปัจจัยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำนองเดียวกับสุรพงค์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547: 191) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดภาคใต้ ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ คือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพหรือ “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง”ผลการศึกษาสอดคล้องกับ คำนึง ผุดผ่อง (2547: 89) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง

จากผลการวิจัยที่พบ รวมถึงผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน กล่าวสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารองค์การจะต้องมี “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Transformational leadership) จึงจะส่งผลให้การพัฒนาองค์การดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2543: 14) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มี “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Transformational leadership) สามารถทำให้ประสิทธิผลของงาน และองค์การสูงขึ้น แม้ว่าสถานการณ์ขององค์การจะมีข้อจำกัดต่าง ๆ เพียงใด

ข้อเสนอแนะ

จากการผลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ส่วนเกี่ยวข้อง ในเครือข่ายท่าแซะ 2 จังหวัดชุมพร ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร ด้วยการสร้างเจตคติและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ส่วนเกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมถึงการส่งเสริมให้บุคลากรมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาก้าวสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการให้ผลตอบแทนหรือรางวัลแก่บุคลากรอย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงความสามารถและผลของการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสำนักงานเขตอื่น เพื่อนำผลของการวิจัยของแต่ละสำนักงานเขตมาเปรียบเทียบกัน หรือทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือองค์การแห่งการเรียนรู้ ในสำนักงานเขต กลุ่มเขต หรือทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1เพื่อนำผลของการวิจัยของแต่ละสำนักงานเขตมาเปรียบเทียบกัน และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ 8 โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน).** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

คำนึง ผุดผ่อง. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทิพสุดา ลีลาศิริคุณ. (2545). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ส านักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์.** สารนิพนธ์ กศม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2543). **การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์.** กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร. สุริยาสาส์น.

พรศิษฎ์ คำรอด. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). **ผลการฝึกอบรมการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ. (2545). **ปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9.** เอกสารการประชุมวิชาการงานบริหารสัมพันธ์ ครั้งที่ 26 จัดโดยภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 12 ตุลาคม 2545

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2546). **การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็น และบทวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4.** กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุจน์.

สมคิด ชุมนุมพร. (2549). **การศึกษาส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1**. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักการศึกษา ชุมพร. (2551). **เด็กดีมีครูสร้างที่บางกอก: ตามรอยพ่อเรียนรู้ทันโลก**. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ชุมพร: สำนักการศึกษา.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2544). **e-Thailand พัฒนาสังคมไทยสู่ยุคสารสนเทศความรู้และการแข่งขันเสรี.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ**. สหายบล็อกและการพิมพ์. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดภาคใต้**. ปริญญานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Bass. (1985). **Leadership and Performance Beyond Expectations**. New York: The Free Press.

Cronbach. (1990). **Essentials of Psychological Testing.** 5th ed. New York: Harper Collins.

Senge. (1990). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of The Learning Organization**. New York: Doubleday.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างจิตอาสาเยาวชนไทย กรณีศึกษาโครงการ Hello massage โรงเรียนถนนหักพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

Factors effecting the succession of the Thai youth volunteer project: A Case Study of Hello massage project Thanonhak pittayakom School, Buriram Province

อายดา เจียพลอย

Aryada Jeaploy

พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิตภาควิชานโยบายสังคม การพัฒนาสังคม และการพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

In Community Development Department Social Policy Social Development and Community Development

Faculty of Social Administration Thammasat University

e-mail: aryda_555@hotmail.com

Received: September, 14 2020

Revised: October, 10 2020

Accepted: October, 15 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างจิตอาสาเยาวชนไทย กรณีศึกษาโครงการ Hello massage โรงเรียนถนนหักพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 19 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบความสำเร็จของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1.1) กระบวนการเรียนรู้ของโครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ เกิดจากการเรียนรู้สภาพบริบททางสังคมการเรียนรู้การนวดฝ่าเท้าจากสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดบุรีรมย์ การเรียนรู้การนวดกัวซาจากคลินิกวิมุตติเวชการแพทย์แผนไทย จังหวัดนครราชสีมา การเรียนรู้การตอกเส้น จากวัดป่าสุขสมบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ การเรียนรู้การนวดตัว จากโอฬารนวดแผนไทยเบญจศาสตร์ จังหวัดบุรีรมย์ การเรียนรู้จากพี่สอนน้องและการเรียนรู้โครงสร้างหน้าที่ และการดำเนินโครงการ 1.2) กระบวนการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมแกนนำฝึกทักษะการนวดฝ่าเท้าให้รุ่นน้อง กิจกรรมลงพื้นที่ให้บริการกลุ่มเป้าหมาย และการลงพื้นที่ทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับหน่วยงานราชการ 1.3) กระบวนการสนับสนุน พบว่า การสนับสนุนที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการ คือ ด้านทักษะความรู้และด้านงบประมาณ 1.4) กระบวนเสริมแรง พบว่า รางวัล ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการดำเนินกิจกรรมจิตอาสา และพัฒนาต่อยอดโครงการ 2) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 2.1) เครือข่ายมีความสำคัญในการดำเนินโครงการในการส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ 2.2) จิตอาสาการสร้างจิตสำนึกให้เด็กเยาวชนเกิดความ

ตระหนักในเรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มุ่งเน้นให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมของการเป็น “ผู้ให้” 2.3) ผลลัพธ์การดำเนินงานที่ส่งต่อเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมจิตอาสา เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมเกิดสำนึกรักชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

คำสำคัญ: เยาวชน, รูปแบบ, ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, เครือข่าย, จิตอาสา

ABSTRACT

Factors effecting the succession of the Thai youth volunteer project: A Case Study of Hello massage project Thanonhak pittayakom School, Buriram Province. The objective is to study the succession model of the Hello massage project, Buriram Province. Factors effecting the succession of the Hello massage project, Buriram Province. By using qualitative methods, consists of tools that are important in-depth interviews, a study of the documents and related research and field work. Field survey 19 key.

The research findings were as follows: 1) The succession pattern of Sawasdee Massage Project, Buriram Province. Firstly, active learning social context, active learning foot massage from Buriram office for skill development, Guasa health from Wimuttiwech clinic Nakhon Ratchasima Province, Tapping Line from Eatpasuksomboon Buriram Province, Body massage from Olannuadthai Buriram Province, mentoring class and Learning the structure, functions and implementation of the project. Secondly, it was found that the vocal activities practiced foot massage skills for the younger generation, Activities in the area serving target groups and field work to volunteer activities with government agencies. Third, Support process It found that the most important support to drive the project was skills, knowledge and budget. Finally, the reinforcement process was found that the reward gave an incentive for conducting volunteer activities. and further development of the project. 2) Factors effecting the succession of the Hello massage project, Buriram Province. Firstly, Networks are essential to implementing a project in promoting and supporting the project. Secondly, Volunteer mindset for youths to be aware of helping and supporting each other Focus on attitudes and behaviors of being a "giver". Finally, outcomes of the results of the work sent to children and youth in volunteering activities Creating positive attitudes about volunteering for society Creating a sense of love for their local community.

Keywords: Youth, Model, Factors effecting the succession, Network, Volunteer

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนเด็กและเยาวชน อย่างต่อเนื่องในมิติต่าง ๆ อาทิ การศึกษา การทำงานและการมีรายได้ สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และการบริการสังคม เพราะเด็กและเยาวชนเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนที่เป็นแกนนำสำคัญของชาติ มุ่งเน้นด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคน “ดี เก่ง มีสุข” ส่งเสริม สนับสนุนและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนพัฒนาศักยภาพของตนเอง ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในการเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกตามความสามารถของตนเองได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยน โดยอยู่บนพื้นฐานของกรอบประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมและชุมชน รัฐบาลได้มีการออกนโยบายและกิจกรรมที่สนับสนุนและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิเช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ.2555 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติ พ.ศ.2550 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เป็นต้น จากนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายที่ 1 ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุขประเด็นการพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็งมีความพร้อม ตระหนักเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และเป้าหมายที่ 3 พัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) เป้าหมายรวมคนไทยมีคุณลักษณะที่สมบูรณ์ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เผยว่า มีเด็กและเยาวชน อายุ 12 - 21 ปี จำนวน 1,726,318 คน คิดเป็นร้อยละ 27.52 ของเด็กและเยาวชนทั้งหมดอยู่นอกระบบการศึกษาและผลสำรวจดังกล่าวระบุว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กในวัยดังกล่าวต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาการติดเทคโนโลยี (ที่มา: รายงานสถิติการศึกษาประจำปี สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ)

ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม ศาสนา สถาบันงานหน่วยงานต่าง ๆ ต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานความสัมพันธ์ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้เกิดกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในมิติต่าง ๆ ในการใช้ศักยภาพของชุมชน (empowerment) แล้วทุนที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

“โครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์” เป็นโครงงานที่เริ่มจากการทำกิจกรรมอาสาด้านการนวดฝ่าเท้า ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ที่ทำงานหนักและผู้ที่ไม่มีเวลาดูแลสุขภาพของตนเอง โดยการฝึกทักษะเด็ก เยาวชน ที่มีความสนใจจะทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมสานสัมพันธ์ครอบครัว แล้วใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งโรงเรียนถนนหักพิทยาคม เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กในเขตพื้นที่ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง นักเรียนส่วนใหญ่ผู้ปกครองประกอบอาชีพใช้แรงงานหาเช้ากินค่ำต้องไปทำงานต่างถิ่น เพื่อหารายได้ในการเลี้ยงดูครอบครัวในการเลี้ยงดู และอบรมสั่งสอน

นักเรียนจึงเป็นหน้าที่ของปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง นักเรียนบางส่วนผู้ปกครองแยกทางกัน ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น ขาดการเอาใจใส่เท่าที่ควร ทำให้ขาดการปลูกฝัง ด้านคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และผลการเรียนมีปัญหา จับประเด็นปัญหาดังกล่าวและผนวกกับทุนชุมชนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชุมชนมีอยู่จึงทำให้เกิดโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เด็กและเยาวชนนำความรู้ ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม จะได้รับรางวัลต่าง ๆ

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักเรียนโรงเรียนถนนหักพิทยาคม เร่งเห็นถึงความสำคัญและจุดประกายความคิดที่จะดำเนินโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินกิจกรรมการนวดให้แก่กลุ่มเป้าหมายจน “ประสบความสำเร็จ” มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนโครงการจนเป็นที่รู้จักทั้งระดับจังหวัดและระดับประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบความสำเร็จของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

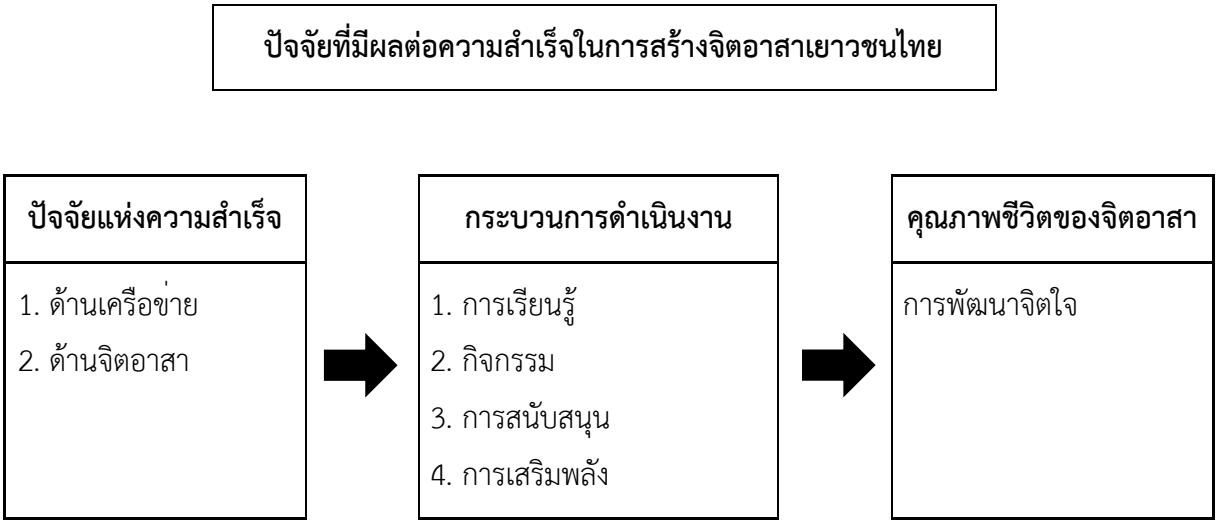

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดข้างต้น แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างจิตอาสาเยาวชนไทยกรณีศึกษาโครงการ “Hello message โรงเรียนถนนหักพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการพรรณนา (Descriptive Analysis) ตีความข้อมูลในการค้นหาข้อสรุปและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้ศึกษาได้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยผู้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากหนังสือวารสาร บทความวิชาการ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อนำมาเป็นกรอบสำหรับการสรุป อภิปรายผล และเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลจากการลงภาคสนาม (Field Study) เพื่อศึกษาหาคำตอบของปรากฏการณ์ที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant) การสัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดและพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษามุ่งศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในรูปแบบที่สนับสนุนให้โครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์ประสบความสำเร็จ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้นำ กลุ่มและเครือข่าย 1) ผู้นำ ได้แก่ คุณครูที่ปรึกษาและนักเรียนแกนนำ โครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน 2) กลุ่ม ได้แก่สมาชิกโครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คน 3) เครือข่ายที่สนับสนุนโครงการ ได้แก่ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และโอฬารนวดไทย จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Deep Interview) เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ใดผู้ศึกษาใช้คำถามที่ตั้งไว้ไปสอบถาม สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลกลุ่มเฉพาะเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้นำ ได้แก่ คุณครูที่ปรึกษา และนักเรียนแกนนำ โครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน

2. กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกโครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คน

3. เครือข่ายที่สนับสนุนโครงการ ได้แก่ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และโอฬารนวดไทย จำนวน 4 คน

วิธีการเก็บรวบรวม แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยผู้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากหนังสือวารสาร บทความวิชาการ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อนำมาเป็นกรอบสำหรับการสรุป อภิปรายผล และเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับงานวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการลงภาคสนาม เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนโดยรวมก่อนการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยผู้ศึกษามุ่งศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและรูปแบบที่สนับสนุนให้โครงการ Hello message จังหวัดบุรีรัมย์ เกิดความสำเร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้สำหรับการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพผ่านการจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การศึกษาที่วางไว้โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารการวิจัย

2. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้สำหรับการศึกษา โดยใช้วิธีการการสังเกต จากการลงพื้นที่ภาคสนาม

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก มาประมวลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และความสอดคล้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่ออธิบายปัจจัยแห่งความสำเร็จ และรูปแบบที่สนับสนุนให้โครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ ประสบความสำเร็จ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบความสำเร็จของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ข้างต้น ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ของโครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ เกิดจากการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ดังนี้ การเรียนรู้จากสภาพบริบททางสังคม เกิดจากการที่เด็กเยาวชน ลงพื้นที่ไปศึกษาชุมชนกับหน่วยงานในพื้นที่และพบเจอกับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ที่ทำงานหนักและผู้ที่ไม่มีเวลาดูแลสุขภาพของตนเอง จนเกิดการจุดประกายความคิดที่จะเขียนโครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ ในการดำเนินกิจกรรมด้านการนวดให้กับกลุ่มเป้าหมาย จึงได้ไปเรียนรู้กระบวนการนวดกับสถานที่ต่าง ๆ อาทิ การเรียนรู้ การนวดฝ่าเท้า จากสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดบุรีรัมย์ การเรียนรู้การนวดกัวซา จากคลินิกวิมุตติเวชการแพทย์แผนไทย จังหวัด นครราชสีมา ที่นำอุปกรณ์ที่มีลักษณะโค้งมนมา ขูดตามร่างกาย เพื่อกระตุ้นการไหลเวียนโลหิตและแก้อาการนิ้วล็อค การเรียนตอกเส้น จากวัดป่าสุขสมบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกิจกรรมที่นำอุปกรณ์ทั้งค้อนและไม้ตอกเส้นมาตอกเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ เพื่อกระตุ้นเส้นเอ็นที่ปวดเมื่อยให้กลับสู่สภาพปกติ การเรียนรู้การนวดตัวจากโอฬารนวดแผนไทยเบญจศาสตร์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นนวดเพื่อปรับสมดุลร่างกายให้ร่างกายมีความกระปรี้กระเปร่า การเรียนรู้จากพี่สอนน้อง คือ การที่รุ่นพี่ถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นน้อง ซึ่งจะทำให้รุ่นน้องเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และความสนิทสนมกลมเกลียวกันในโครงการ และการเรียนรู้โครงสร้างหน้าที่และการดำเนินโครงการ จะทำให้สมาชิกรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการดำเนินกิจกรรมและเป็นการฝึกทักษะของการทำงานเป็นทีม

2. กระบวนการดำเนินกิจกรรม พบว่ากระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินกิจกรรมดังนี้ 1) กิจกรรมแกนนำฝึกทักษะการนวดฝ่าเท้าให้รุ่นน้อง คือ กิจกรรรมที่ฝึกฝนทักษะการนวดในรูปแบบ ของพี่ส่งต่อให้น้องโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง ซึ่งพี่เลี้ยงจะฝึกทักษะให้รุ่นน้องตามความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะในด้านนั้น ๆ 2) กิจกรรมออกพื้นที่ดูกลุ่มเป้าหมาย เป็นการมุ่งเน้นให้เด็ก เยาวชน ตระหนักถึงความเป็นจิตอาสา จิตสาธารณะ เกิดการพัฒนาศักยภาพเด็กให้มีความรู้ ให้มีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม และฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการดำเนินกิจกรรม 3) การออกพื้นที่ทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับหน่วยงานราชการ ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชนได้แสดงศักยภาพของตนเองที่ได้ฝึกทักษะการนวดในด้านต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น

3. กระบวนการสนับสนุน พบว่า โครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการสนับสนุนที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการการ คือ ด้านทักษะความรู้ และด้านงบประมาณ ที่เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้โครงการนั้นเกิดการต่อยอดและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งการที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนนั้นจะต้องนำโครงการเข้าไปเสนอต่อหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งทางหน่วยงานจะมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางสังคมในชุมชนและงบประมาณที่จะสนับสนุนโครงการ อันประกอบด้วย 1) โครงการจะต้องมีความชัดเจน โดยมีรายละเอียดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มเป้าหมายในชุมชน เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ ได้ประโยชน์อย่างไร เป็นต้น 2) หลักการและเหตุผล ต้องสะท้อนกับสภาพปัญหาของคน ในชุมชนว่าทำไมจึงมีความจำเป็นต้องจัดทำโครงการ 3) มีการกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ และ 4) มีรายละเอียดการประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน มีความสมเหตุสมผล ประหยัด คุ้มค่า เมื่อส่งโครงการไปนำเสนอต่อหน่วยงานนั้นและเป็นไปตามเกณฑ์ การพิจารณา จึงจะได้รับการสนับสนุนโครงการ

4. กระบวนเสริมแรง พบว่า โครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ เกิดจากการ ระดมความคิดกันในกลุ่มว่าจะดำเนินการเรื่องการนวดกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้พิการ ในชุมชนถนนหักจึงเกิดการจุดประกายเขียนโครงการเข้าแข่งขันกันในระดับจังหวัดตั้งแต่ปี 2558-2562 จนได้รับรางวัลชนะเลิศระดับ จังหวัด/เขตพื้นที่/ระดับภาค ได้รับรางวัลนักเรียนพระราชทาน ได้รับคัดเลือกเป็นนักเรียนดีเด่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม และได้รับการคัดเลือก เด็ก เยาวชนดีเด่นนำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติเข้าเยี่ยมคารวะรับโล่รางวัลและรับโอวาทจากนายกรัฐมนตรี ซึ่งรางวัลที่เกิดจากการดำเนิน โครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เด็ก เยาวชนอยากจะเข้ามาดำเนินกิจกรรมจิตอาสาและคิดค้น ประดิษฐ์ นวัตกรรม/กิจกรรมพัฒนาต่อยอดโครงการ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชนในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. เครือข่าย พบว่า มีความสำคัญในการ ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เครือข่ายเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งเครือข่ายจะเป็น

การเชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในลักษณะต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อบูรณาการกิจกรรมหรือโครงการร่วมกันโดยที่แต่ละฝ่ายยังดำเนินกิจกรรมหรือโครงการตามภารกิจหลัก อย่างไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์โดย เครือข่ายจะเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งโครงการ Hello massage จังหวัด บุรีรัมย์ ได้รับการสนับสนุนโครงการจากเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนทั้งทางด้าน ส่งเสริมทักษะ ความรู้ และด้านงบประมาณในการดำเนิน กิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. จิตอาสา พบว่า เป็นการสร้างจิตสำนึกให้เด็ก เยาวชน เกิดความตระหนักในเรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มุ่งเน้นให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมของการเป็น “ผู้ให้” รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนาในลักษณะของจิตอาสาช่วยเหลือสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อดึงศักยภาพของเด็กเยาวชน ให้เกิดพลังในการในการขับเคลื่อนงานจิตอาสาในชุมชน และสามารถเชื่อมองค์ความรู้ที่มีในทรัพยากรหรือทุนที่มีอยู่ในชุมชนมาให้ให้เกิดประโยชน์สามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม และสามารถช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาทางสังคมให้มีสุขภาพที่ดี ด้วยการลงพื้นที่การจัดโครงงานจิตอาสานวดฝ่าเท้า เนื่องจากชุมชนมีผู้สูงวัย และผู้พิการในชุมชน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องการความดูแล เอาใจใส่ ต้องการกำลังใจจากครอบครัว และสังคมในการที่จะดำเนินชีวิต จึงทำให้เกิดการทำกิจกรรมจิตอาสานวดฝ่าเท้า โดยเด็กเยาวชนต้องผ่านกระบวนการพัฒนาทักษะการนวด ซึ่งต้องใช้ความอดทนและการเปิดมุมมองใหม่ ๆ เกี่ยวกับการนวดฝ่าเท้า การปรับพฤติกรรมเพื่อช่องว่างระหว่างวัยของเยาวชนและผู้สูงวัย จนนำไปสู่ความร่วมมือกับชุมชน วัด และหน่วยงานต่าง ๆ

3. ผลลัพธ์การดำเนินงานที่ส่งต่อเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมจิตอาสาเกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคม เด็กเยาวชนเกิดสำนึกที่ดีต่อชุมชน สังคมส่วนรวม โดยการเอาใจใส่และให้การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม จะทำให้เด็ก เยาวชน เกิดสำนึกรักชุมชนท้องถิ่นของตนเอง เกิดความเสียสละต่อชุมชน สังคมอยากดำเนินการการช่วยเหลือผู้อื่น และเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมต่อไป

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างจิตอาสาเยาวชนไทย กรณีศึกษาโครงการ Hello massage โรงเรียนถนนหักพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 ศึกษารูปแบบความสำเร็จของโครงการ Hello Massage จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ (Management Theory) ของ Henri Fayol มาเป็นหลักในการศึกษา โดยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการเรียนรู้ พบว่า ความสำเร็จเกิดจากการเรียนรู้ทักษะการนวดจากสถานที่ที่มีความเชี่ยวชาญ จากนั้นแกนนำโครงการจะนำสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้มาถ่ายทอดกระบวนการนวดให้กับ

รุ่นน้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของกังสดาล กนกหงส์ (2556) ในการศึกษาเรื่อง “ถอดบทเรียนความสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายเยาวชนใฝ่ดี บ้านสบเตี้น ตำบลสบป้าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ที่พบว่า บทเรียนความสำเร็จ ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเครือข่ายเยาวชนใฝ่ดีมีกระบวนการทำงานเพื่อเสริมสร้างสำนึกพลเมืองประกอบด้วย การทำงานที่ต้องเข้าใจธรรมชาติของสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มของเด็กและเยาวชน ในพื้นที่ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการคิดและสร้างสรรค์กิจกรรม โดยใช้หลักการเด็กนำผู้ใหญ่หนุน มีการค้นหาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กและเยาวชนแต่ละคน พร้อมทั้งหนุนเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพที่มีอยู่มาพัฒนาตามความสามารถมีการนำหลักธรรมทางศาสนาเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนพัฒนางาน ประสานกัน และมีการถอดบทเรียนจากการทำงานทุกครั้งเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากพี่สู่น้อง

1.2 ด้านกระบวนการดำเนินกิจกรรม พบว่า กระบวนการดำเนินกิจกรรมทำเกิดการเรียนรู้และการพัฒนาตัวเอง เกิดการสร้างองค์ความรู้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์เกิดความรู้ความสามารถและทำให้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ปลูกฝังการเป็นผู้ให้อันเป็นหัวใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ช่วยเหลือสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา ของอโรชา ทองลาว (2557) ที่ศึกษาเรื่อง “การถอดบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการ 9 บวร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน” ผลการศึกษาพบว่าหลังจากเข้าร่วมโครงการ 9 บวร ได้มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนมีการนำทุนทางสังคมมาพัฒนาชุมชนและสร้างแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ผู้นำชุมชนให้การสนับสนุนคนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการได้รับการศึกษาของคนในชุมชนส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จ สรุปได้ว่าการดำเนินงานที่ดีต้องอาศัยการร่วมมือการสร้างการส่วนร่วม ระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน รวมถึงการได้รับงบประมาณสนับสนุน

1.3 ด้านการสนับสนุน พบว่า โครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านทักษะความรู้และงบประมาณที่ทำให้เด็ก เยาวชน โครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ได้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของวัฒนาของโนนสูง (2558) การศึกษาเรื่อง “การถอด บทเรียนกระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับพ่อแม่วัยรุ่นจากกิจกรรมพัฒนา คุณภาพชีวิตเด็กโดยชุมชนกรณีศึกษาคลองสองต้นนุ่น ที่พบว่าการที่ชุมชนเปลี่ยนทัศนคติเชิงลบต่อพ่อแม่วัยรุ่นและวิธีการแก้ปัญหาที่พ่อแม่วัยรุ่นปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการ เรียนรู้ของชุมชนที่สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับพ่อแม่วัยรุ่น มี 3 ปัจจัย ได้แก่1) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เด็กวัยรุ่นกลายเป็นพ่อแม่ 2) ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ของชุมชน และ 3) เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ของชุมชนและแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับพ่อแม่วัยรุ่นได้แก่ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพสำหรับพ่อแม่ร่วมกับชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการสร้างต้นทุนชีวิตเด็กและพัฒนากลไกการปกป้องคุ้มครองเด็กอย่างมีส่วนร่วม ด้วยการบูรณาการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กร พัฒนาเอกชนและชุมชน

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปายผลได้ ดังนี้

2.1 เครือข่าย พบว่า โครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการสนับสนุน โครงการจากเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนทั้ง ทางด้านส่งเสริมทักษะความรู้ และด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สุชา สิริจันทร์ขึ้น และศิวัช ศรีโภคางกุล (2550) การศึกษาเรื่อง ถอดบทเรียนความสำเร็จของการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อถอดบทเรียนกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 3 กลุ่ม 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และ 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป พบว่า กลุ่มออมทรัพย์กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ คือ มีการคัดกรองสมาชิกโดยเน้นคนในชุมชนเป็นหลัก คณะกรรมการต้องมีหลักธรรมมาภิบาลไม่เลือกปฏิบัติ ยึดกติกาตามระเบียบข้อบังคับของการดำเนินงาน คือ สมาชิกมีความเชื่อมั่นในคณะกรรมการชุดเดิมทำให้ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนตัวคณะกรรมการและขาดการทบทวน วิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา แนวทางการพัฒนากลุ่มฯ คือ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ทุกคนทุกฝ่ายได้รับทราบ

2.2 จิตอาสา พบว่า โครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการสร้างจิตสำนึกให้เด็กเยาวชน เกิดความตระหนักในเรื่องการช่วยเหลือสังคม มุ่งเน้นให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมของการเป็น “ผู้ให้” รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชนในลักษณะของจิตอาสา ช่วยเหลือสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อดึงศักยภาพของเด็ก เยาวชน ให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนงานจิตอาสาในชุมชน และสามารถเชื่อมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนสังคม และสามารถช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาทางสังคมให้มีสุขภาพที่ดีด้วยการลงพื้นที่การจัดทำโครงงานจิตอาสานวดฝ่าเท้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของทัชชา สิงหทะแสน (2556) การศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างจิตอาสาในกลุ่มเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาแกนนำฯ ในโครงการกล้าอาสา เครือข่ายเพื่อนฯ คุณธรรมภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ คือ 1) การรับรู้และตระหนักในปัญหาความต้องการของตนเองเป็นหลัก 2) คิดค้นแนวทางเข้าสู่ค่ายกล้าอาสาฯและเตรียมความพร้อมของตนเอง 3) การจัดการความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง 4) การมีประสบการณ์โดยตรงและประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และ 5) การจัดความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ “กิจกรรม” เป็นสื่อกลางของการมีส่วนร่วมและการปฏิสัมพันธ์ซึ่งจะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กลายเป็นบุคคลที่มีจิตอาสา

2.3 คุณภาพของโครงการ Hello massager จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้เด็ก เยาวชนเกิดการพัฒนาจิตใจ จิตแห่งความดีงามแก่เพื่อนมนุษย์ เต็มใจสมัครใจ พร้อมจะเสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญามีรายได้ระหว่างเรียนและต่อยอดเป็นอาชีพเสริมให้กับกลุ่มเยาวชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของจิราพรรณ เรืองพุทธ (2556) การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการมีจิตอาสา ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับจิตอาสาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำแนกตามเพศ สังกัดโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และระดับชั้นเรียน และวิเคราะห์ลักษณะและนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ ระยะที่สองเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ระดับจิตอาสาด้านการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่ในระดับสูง แต่ด้านมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ระดับจิตอาสาของนักเรียน เมื่อจำแนกตามสังกัดโรงเรียนและขนาดโรงเรียนพบว่าไม่ต่างกัน 2) ลักษณะกิจกรรมส่งเสริมการมีจิตอาสาของนักเรียนแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ กิจกรรมด้านการพัฒนาเยาวชน และส่งเสริมความรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านสาธารณสุขและด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตและด้านศาสนาศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่โรงเรียนจัดมากที่สุดเป็นกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดเป็นกิจกรรมศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา คือ ชุมชนควรเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อโครงการจะได้เกิดการบูรณาการร่วมกันและชุมชนท้องถิ่นเกิดการรวมพลังในการขับเคลื่อนโครงการ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยจุดเริ่มต้นของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ เกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐด้วยการสร้างมาตรฐาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ให้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป โดยใช้ค่านิยมหลัก 12 ประการ มาเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่จะต้องมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งดีงาม เพื่อส่วนรวม กตัญญูต่อพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาหาความรู้ทั้งทางตรง และทางอ้อม รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักดำรงตนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็นมีพอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่ายและพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อมเมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจ หรือกิเลสมีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง และการสร้างกิจกรรมจิตอาสาสร้างอาสาสมัครฝึกการเป็นผู้ให้โดยไม่รับผลตอบแทน เพื่อขัดเกลาการละวางตัวตนบ่มเพาะความรัก ความเมตตาผู้อื่น โดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งการยอมสละตน เพื่อรับใช้และช่วยเหลือผู้ที่ประสบ

ปัญญาทางสังคม อาสาสมัครจะได้เรียนรู้ความละเอียดอ่อนต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เห็นของสังคมจริง ๆ ได้สัมผัสความจริง เชื่อมโยงเหตุผล ปัจจัยความสุข และความทุกข์ และเป็นการขัดเกลาตนเอง เรียนรู้ภายในและเกิดปัญญาได้ ซึ่งรัฐบาลควร ดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการต่อยอดของกิจกรรมต่อไป

3. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มารับบริการโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อการค้นหาแนวทางการพัฒนาต่อยอดโครงการต่อไป

3.2 ควรศึกษาการจัดการเครือข่ายของโครงการ Hello massage จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากโครงการมีการดำเนินการมาเป็นระยะเวลา 5 ปี เครือข่ายยังคงอยู่และมีเครือข่ายเพิ่มเติมมากขึ้น

3.3 ควรศึกษาโครงการจิตอาสาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของเด็กในด้านต่าง ๆ เนื่องจากโครงการด้านจิตอาสาเป็นการกล่อมเกลาพฤติกรรมของเด็กให้เด็กมีจิตที่เป็นสาธารณะ

3.4 ควรเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและออกแบบสอบถามเฉพาะกลุ่มกับผู้รับบริการโดยแยกชุดคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้นรายการอ้างอิง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กังสดาล กนกหงษ์. (2556). **ถอดบทเรียนความสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายเยาวชนใฝ่ดีบ้านสบเซิ่น ตำบลสบป้าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง**. สถาบันพระปกเกล้า

จิราพรรณ เรืองพุทธ. (2556). **การวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการมีจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

ทัชชา สิงหทะแสน. (2556). **กระบวนการสร้างจิตอาสาในกลุ่มเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษา แกนนำฯ ในโครงการกล้าอาสา เครือข่ายเพื่อน ๆ คุณธรรม ภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุชา สิริจันทร์ชื่อ และศิวัช ศรีโภคางกุล. (2560). **การศึกษาความสำเร็จของการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น**. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อโรชา ทองลาว. (2557). **การถอดบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการ 9 บวรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน**. หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์

Teachers' Opinions Towards Administrative Process of Small Schools Passing Standard Criteria of Phetchabun Secondary Educational Service Area Office 40

พรทนา คงแท้
Phonthana Kongthae
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: jajagirl.koi@gmail.com

Received: September, 20 2020
Revised: October, 22 2020
Accepted: October, 29 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการวงแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการควบคุมและด้านการเป็นผู้นำ ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารให้ครบทุกองค์ประกอบโดยเน้นเรื่องการวางแผน การจัดการองค์กร การเป็นผู้นำและการควบคุม

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, กระบวนการบริหาร, โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the teachers' opinions towards the administrative process of small schools passing standard criteria of Phetchabun Secondary Educational Service Area Office 40 and 2) explore proposed approaches to developing the administrative process of small schools passing standard criteria of Phetchabun Secondary Educational Service Area Office 40. The population of the research were comprised of 120 teachers in small schools. The research instrument consisted of a 5-point rating scale and open-ended questions. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean and standard deviation.

The research findings were as follows: 1) according to the teachers' opinions, the administrative process of small schools passing standard criteria of Phetchabun Secondary Educational Service Area Office 40 was performed at high level in whole and in part. The listed mean scores in order from the highest to the lowest included planning, organization, controlling and leadership and 2) the proposed approaches to developing the administrative process of small schools passing standard criteria of Phetchabun Secondary Educational Service Area Office 40 were that school administrators should put an emphasis on all factors composing administrative process, especially planning, organization, leadership and controlling.

Keywords: Opinion, Administrative Process, Small Schools

บทนำ

ในโลกแห่งอนาคตจึงเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการศึกษา จึงเป็นทั้งกระบวนการและเนื้อหาในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการ พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองของประเทศ การที่จะใช้การศึกษาให้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาประชากรและประเทศชาติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จำเป็นต้องพัฒนาระบบ การจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพดีพอที่จะพัฒนาประชากร และประเทศชาติให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์

สังคมกับการบริหาร เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ เพราะการบริหารเป็นสิ่งที่ สำคัญที่จะทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า การบริหารเป็นกิจกรรมขององค์การในสังคมที่จำเป็นจะต้อง ดำเนินงานในทุกองค์การ ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นผู้กำหนดจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานในสังคม ซึ่งมนุษย์ได้ร่วมกันวาง

จุดหมายปลายทางหรือความสำเร็จของงานในงานแต่ละองค์การเอาไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้การบริหารกับสังคมจึงแยกจากกันไม่ได้โดยเด็ดขาด การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการพัฒนาให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพและความก้าวหน้าของการบริหารนั้น เรามีความเชื่อว่าจะไม่ หยุดยั้งอยู่เพียงแค่นี้ จะต้องมีการศึกษาค้นคว้าพัฒนาหาแนวทางและวิธีการต่าง ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อผลสำเร็จของงานของสถาบันทุก ๆ แห่ง และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมเป็นสำคัญ (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2545: 4-5)

สถาบันทางการศึกษาก็เช่นกัน การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องประสบ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ ก็ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารที่ดีต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารเป็นสำคัญ ดังที่วิวัธน์ นาทรงคุณ (2547: 14) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหาร คือ แนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหาร ใช้ในการปฏิบัติภารกิจ ให้สามารถ ดำเนินการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหรือเป้าหมายที่วางไว้เป็นขั้นตอน ในการปฏิบัติงานหรือที่สุมน บริสุทธิ์ (2541: 9) กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหาร คือ ขั้นตอนบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายในการบริหารงาน

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการ เช่นเดียวกับการ บริหารหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่ต้องมีการดำเนินงานให้เป็นระบบครบวงจร โดยมีขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ อันจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด รวมทั้งมีจุดอ่อนหรือปัญหาในเรื่องใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การวางแผนและการดำเนินงานระยะต่อไปบรรลุเป้าหมายอย่าง มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 26 เมษายน 2562 เป็นต้นมา ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและ การประกันคุณภาพ มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอกระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาที่มิใช่การจัดการอุดมศึกษาซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือกระทรวงอื่น เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่ การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

มาตรฐานการศึกษาคือข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็น หลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และเพื่อประกันคุณภาพ การศึกษา มาตรฐานจึงเป็นตัวชี้วัดว่าการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่การปฏิบัติ ใน แต่ละระดับ ไว้ทั้งหมด 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561)

สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษา โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มี บทบาทสำคัญในการบริหารและจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการและกระตุ้น ให้มีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถาน ศึกษาให้มีคุณภาพ การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องเป็นแนวเดียวกันว่า ชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการบริหารและจัดการ จึงควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและกระตุ้น ให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (เสรี พุทธปวน, 2546)

จากบทนำดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของครูที่มีต่อ กระบวนการบริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุฯภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์

2. เพื่อหาแนวทางพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศและประสบการณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

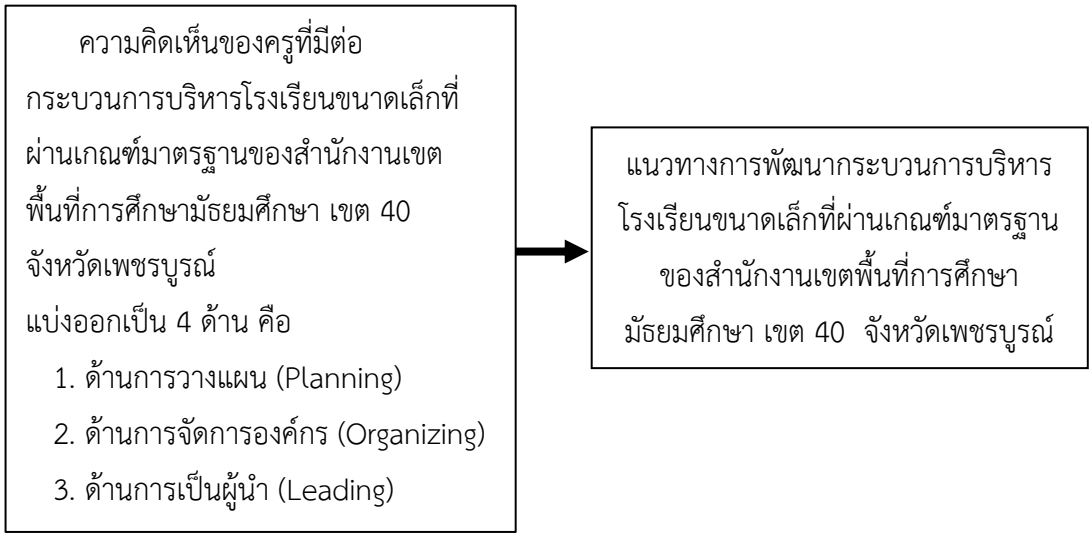

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการวิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ตามแนวคิดของ (อ้างถึงใน สุมน บริสุทธิ์, 2541: 161) นั้นเห็นว่าเป็นกระบวนการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การเป็นผู้นำ (Leading) 4) การควบคุมงาน (Controlling)

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 120 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่

3.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ สถานภาพของครูที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่

1) ด้านการวางแผน (Planning)

2) ด้านการจัดการองค์กร (Organizing)

3) ด้านการเป็นผู้นำ (Leading)

4) ด้านการควบคุม (Controlling)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนของขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และคำนิยามศัพท์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามตัวแปรที่กำหนด นำแบบสอบถามไป ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยเสนอให้ผู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ นางลำดวน นักดนตรี นางสาวภัทธานิษฐ์ รอดมาและนางสาวเพ็ญนภา จันทร์มูล แล้วนำผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.88 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่คล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการวิจัย แต่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับ จำนวน 120 ลงเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้ศึกษาใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค chanbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

6. พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ จำแนกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง เพศและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนแต่ละข้อใน แบบสอบถามดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโรงเรียน มากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโรงเรียน มาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโรงเรียน ปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโรงเรียน น้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโรงเรียน น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัย

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก โดย มีกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการวางแผน เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดองค์กร ด้านการควบคุม และด้านการเป็นผู้นำเป็นอันดับสุดท้าย พิจารณารายด้าน ดังนี้

1.1 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับความคิดเห็นมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ดังนี้ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ คณะครูมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปี และกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานของผลการปฏิบัติงานโดยยึดแนวทางการปฏิบัติงาน

1.2 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดการองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารมอบหมายงานตามความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูเป็น ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และผู้บริหารเป็นผู้ประสานงาน ภายในโรงเรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือมีบุคลากรในการดำเนินงานตามภาระงาน

1.3 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการเป็นผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารมีการจูงใจทางบวกในการทำงานเป็นอันดับแรกรองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้ริเริ่ม การเปลี่ยนแปลงและผู้บริหารเป็นผู้ลดความขัดแย้งสร้างความเข้าใจภายในองค์กร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการจูงใจทางลบในการทำงาน

1.4 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับความคิดเห็นมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ มีการนำผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับมาตรฐาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการรายงาน การปฏิบัติงาน ด้วยวาจา

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน

1) ผู้บริหารควรกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานของการปฏิบัติงานโดยยึดแนวทางการปฏิบัติงาน

2) ควรมีการติดตามทบทวนแผนให้เป็นไปตามกำหนดของระยะเวลา

3) นำผลการติดตามทบทวนแผนไปใช้

2.2 ด้านการจัดการองค์กร

1) ควรมีบุคลากรในการดำเนินงานตามระยะงาน

2) ควรกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

3) ควรมีการติดตามทบทวนแผน

4) ควรมอบหมายงานตามความเหมาะสม

2.3 ด้านการเป็นผู้นำ

1) ผู้บริหารควรมีการจูงใจในการทำงาน

2) ผู้บริหารมีความริเริ่มในการเปลี่ยนแปลง

3) ผู้บริหารสร้างความเข้าใจในองค์กรที่ดี

2.4 ด้านการควบคุม

1) ควรให้มีการรายงายการปฏิบัติงานด้วยวาจา

2) ควรมีการรายงานเป็นรายลักษณ์อักษร

3) ควรนำมาตรฐานการปฏิบัติงานมาปรับปรุง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการควบคุม มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

ความคิดเห็นมาก แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการดำเนินการ ในองค์ประกอบของกระบวนการบริหาร มีการวางแผน การจัดองค์กร การควบคุม และการเป็น ผู้นำอย่างได้ผล ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่าในกระบวนการบริหารโรงเรียนให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบของกระบวนการบริหาร เพราะกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีกลวิธีในการบริหารงาน ตามภารกิจอย่างมีขั้นตอนที่คล้องสัมพันธ์กันตั้งแต่ต้นจนจบและครบวงจร เพื่อให้การบริหารงาน ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของไพโรจน์ ปิยะวงศ์ วัฒนา (2545: 243) ที่กล่าวว่ากระบวนการบริหารองค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิผล แต่ละขั้นตอนจะต้องสัมพันธ์กันและมีความเท่าเทียมกัน โดยมีข้อสังเกตว่า ระดับความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการควบคุมอยู่ในระดับที่มาก เนื่องจากกระบวนการบริหารทั้ง 5 ด้าน เป็นกระบวนการบริหารที่มีความจำเป็น และสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานใน หน่วยงานหรือโรงเรียน จึงทำให้กระบวนการบริหารดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน เพราะเมื่อผู้บริหาร มีการวางแผนในการดำเนินงาน จำเป็นจะต้องมีการวางการจัดการองค์กร ให้ดีที่สุด การจะเป็นผู้นำ ที่ดี ต้องมีการจูงใจ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับลูกน้องในทางบวกและลบ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานนั้นราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดโดยการควบคุม ส่วนการนิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานต่อไป และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษาอันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ การที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เหมาะสมกับ ความสำคัญดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งวิจิตร ศรีสะอ้าน (อ้างถึงในอนันต์ พันนึก, 2541: 19) ได้กล่าวถึงบทบาทความ รับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร 8 ด้าน คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องรับผิดชอบการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย นโยบายของสถานศึกษา เพื่อจะใช้เป็นแนวทาง ในการสอน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการวางตัวบุคคล เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในโรงเรียน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการ จัดสรรเวลาและสถานที่ เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง รับผิดชอบในการจัดหา จัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อประโยชน์ของการศึกษาสูงสุด 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบส่งเสริม การเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุเป้ามายของหลักสูตร 6) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนเพื่อประโยชน์ทางด้านการศึกษา 7) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการ จัดโปรแกรมอบรมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน 8) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการ ประเมินความต้องการของโรงเรียน นอกจากนี้กระบวน การบริหารโรงเรียนจะอาศัยแต่ผู้บริหาร เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้การบริหารจะต้องร่วมมือกันในการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู เจ้าหน้าที่ นักเรียน ชุมชน เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่ สมาชิกของ

สังคมให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เป็นไปตามจุดหมาย ของหลักสูตร และเพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงสุดในการ จัดกระบวนการบริหารและการจัดการที่ดี โดยการบริหารตามขอบข่ายของงาน ให้บรรลุผลอย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสมพงษ์ เกษมสิน (2541: 6) ที่กล่าวว่าการบริหารคือการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและเกิดความพอใจทุกอย่าง สอดคล้องกับความคิดเห็นของนพพงษ์ บุญจิตราศุล (2544: 34-35) ที่ว่าผู้บริหารการศึกษาทุกระดับที่ปฏิบัติงานจะต้องยุ่งอยู่กับกระบวนการ บริหารอยู่ตลอดเวลา และมีความจำเป็นจะต้องทราบกระบวนการในการบริหารไว้ให้มั่งคง แม่นยำ และให้รู้ถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการเหล่านั้นเพื่อจะได้เลือกใช้ได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้อง กับความเห็นของวิโรจน์ สารรัตนะ (2542: 11) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการ ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการ บริหารมักมีความสามารถในการบริหาร ให้เป็นไปตามกระบวนการบริหารที่ชัดเจน ทุกคนใน องค์กรเข้าใจกระบวนการบริหารตรงกัน ผู้ศึกษาขออธิบายผลกระบวนการบริหารแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนเป็นปัจจัยที่สำคัญเบื้องต้นของกระบวนการบริหาร มีลักษณะเป็นการใช้พลังร่วมกันของกลุ่มเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ สมยศ นาวีการ (2542: 6) กล่าวว่า การวางแผนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงการกระทำต่าง ๆ ของหน่วยงานเป็นการล่วงหน้า สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีรวุฒิ บุญยโสภณ (2541: 17) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจพิจารณาเอาข้อยุติที่ดีและเหมาะสมที่สุดจากสิ่งของหรือเหตุการณ์ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไป โดยการเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจกำหนดแนวทางปฏิบัติ และ สอดคล้องแนวคิดของอุทัย บุญประเสริฐ (2542: 52) ที่ว่าการวางแผนเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และการบริหารที่เป็นระบบ การวางแผนจะพยายามค้นหาและกำหนดวิธีการทำงานในอนาคต กำหนดสิ่งที่คาดหวังว่าจะปฏิบัติในอนาคต นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานยังให้ความสำคัญในเรื่องการวาง แผนการปฏิบัติงาน เพราะการวางแผนการปฏิบัติงานจะนำไปสู่ความสำเร็จใน การบริหาร ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องยึดเป้าหมายเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผล ดังนั้น ถ้าสามารถวางแผนได้ถูกต้อง มีแผนงานดีตั้งแต่เริ่มต้นการปฏิบัติ ตามแผนจะช่วยให้เกิดการประหยัดทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เวลา และทรัพยากรอื่น ๆ ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูง โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานส่วน ใหญ่มีการกำหนดภาพอนาคตของโรงเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแผนกลยุทธ์ซึ่งเป็นแผนพัฒนาประจำปี นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีการติดตาม ทบทวน และประเมินผลของแผนปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของชูศรี อุดมกุศลศรี (2541: 123) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการศึกษากระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนระยะยาว และ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา คู่วิรัตน์ (2549) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหา เกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนคาทอลิกอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร พบว่ามีการทำแผนปฏิบัติการประจำปีทุกโรงเรียน นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า โรงเรียนมีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาจัดทำแผนระยะปานกลางและแผนพัฒนาประจำปี ไม่ได้มีการจัดทำแผนระยะยาว แต่โดย หลักการแล้วโรงเรียนควรมีการจัดทำแผนพัฒนาระยะยาว เพื่อวางเป้าหมายในอนาคต ซึ่งจะทำให้ โรงเรียน ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมาเพิ่มกว่าเดิม เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการติดตามทบทวนแผนของโรงเรียนนั้น โรงเรียนมีการนำผลการติดตามทบทวนแผนไปใช้ใน การวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขในระหว่างดำเนินการ และเป็นข้อมูลในการวางแผนในครั้งต่อไป ซึ่งใน เรื่องการติดตามทบทวนแผนมักจะเป็นจุดอ่อนของหน่วยงานต่าง ๆ แต่โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาเหล่านี้กลับสามารถดำเนินการได้ดี ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้โรงเรียน เหล่านี้ประสบความสำเร็จ

2. ด้านการจัดองค์กร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดองค์กร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดองค์กรเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งใน กระบวนการบริหารที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งหลักและแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดองค์การที่ผู้บริหารต้องมี ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (Objectives of goals) หมายถึง จุดมุ่งหมายปลายทางของการดำเนินงาน ก่อนการทำงานธุรกิจจะต้องทำการคิด พิจารณา และตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์เสียก่อน ธุรกิจนั้นต้องการจะทำอะไร อยู่ในธุรกิจประเภท ไหน และเมื่อการดำเนินงานได้สิ้นสุดลง ต้องการที่จะให้ได้ผลสำเร็จถึงขั้นไหน เป็นต้น 2) อำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ หมายถึง อำนาจที่จะสั่งให้ บุคคลอื่นปฏิบัติตามได้ ความรับผิดชอบ หมายถึง ข้อผูกพันของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อ ผู้บังคับบัญชา 3) การมอบหมายงาน (Delegation) หมายถึง การกำหนดความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ (assignment of responsibility and authority) โดยตัวผู้บังคับบัญชาที่ให้แก่ผู้อยู่ได้บังคับ บัญชา ผู้บริหารที่เป็นผู้รับมอบหมายงานมา จะได้รับอำนาจสิทธิ์ขาดในการวางแผนและสั่งการ รวมทั้งทำการตัดสินปัญหาต่าง ๆ ภายในส่วนงานหรือที่เกี่ยวกับหน่วยงานของตน 4) การรวมอำนาจ (Centralization)และการกระจายอำนาจ (Decentralization) การรวมอำนาจหมายสงวนหรือรักษาอำนาจไว้ที่ส่วนกลางขององค์การอย่างมีระบบและสม่ำเสมอ การตัดสินใจส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ มิได้กระทำโดยผู้ปฏิบัติงานจริง ๆ แต่จะขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาที่อยู่ ในระดับสูงกว่าขึ้นไป จะเป็นผู้ตัดสินใจเอง การกระจายอำนาจหมายถึง ความพยายามที่จะ มอบหมายอำนาจหน้าที่ทั้งหมดไปยังผู้บริหารระดับต่าง ๆที่รองลงมาให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ยกเว้น อำนาจบางอย่าง ซึ่งต้องสงวนไว้ 5) สายการบังคับบัญชา (Chain of command) คือ สายแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาการยึดถือปฏิบัติตามสายการบังคับบัญชาจะก่อให้เกิด ประโยชน์ 6) ช่วงการบังคับบัญชา (Span of control)

คือ การพิจารณากำหนดจำนวนผู้ใต้บังคับ บัญชาที่ผู้บริหารคนหนึ่งสามารถควบคุมได้อย่างเหมาะสมที่สุด 7) เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of command) คือ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเป็นฝ่ายริเริ่มใช้วิธีการติดต่อแบบข้ามขั้นไปยังผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในระดับต่ำ โดยไม่ผ่านผู้บริหารที่อยู่ระหว่างกลางตามสายการบังคับบัญชาการ ผิดหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่รับคำสั่งจะรู้สึกอึดอัดใจและ สับสนที่จะต้องคอยรับคำสั่งจากทั้งผู้บริหารระดับกลางกับที่อยู่สูงปี ฉันพร้อมกันในเวลาเดียวกันที่ทั้งสองฝ่ายข้างต้น ต่างก็ออกคำสั่งไว้ ถ้าหากคำสั่งของผู้อยู่ในระดับกลางและสูงสอดคล้องกัน ปัญหาอาจมีไม่มากนัก แต่ส่วนใหญ่แล้วการข้ามขั้นและต่างคนต่างสั่งเช่นนี้ การหวังให้คำสั่งที่ ออกไปตรงกันนั้นจะเป็นเรื่องที่กระทำได้ยากมาก 8) การจัดแผนงาน (Departmentation) หมายถึง การพิจารณารวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การรวมกลุ่มกิจกรรมนี้เป็นภายใต้หลักเกณฑ์ของ การแบ่งแยกแรงงานกันทำ หรือการแบ่งงานกันทำตามความถนัด (Specialization) นั่นเอง เหตุผล ของการที่จะต้องแบ่งงานกันทำเพราะในขณะที่องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ขึ้นกิจกรรมต่าง ๆ จะมีมากขึ้นและเกินกว่ากำลังความสามารถของคน ๆ เดียวที่จะทำได้ จะเห็นได้ว่าการจัดองค์กรเป็นกระบวนการหนึ่งของกระบวนการบริหารที่สำคัญ หากผู้บริหารไม่รู้จักจัดองค์กรให้ดีจะทำให้การ บริหารภายองค์กรไม่ได้ไปด้วย นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วกระบวนการจัดองค์กรยังมีเครื่องมืออื่น ๆ อีกที่ต้องใช้ในการจัดองค์กร เช่น ผังโครงสร้างองค์กร คำบรรยายงาน คู่มือองค์กร เป็นต้น สิ่งที่กล่าวมาเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือด้านการจัดองค์กร ที่ช่วยให้ผู้บริหารองค์กรสามารถมีกระบวนการบริหารที่ประสบความสำเร็จ ดังเช่นแนวคิดของอุทัย หิรัญโต (2543: 57) ที่ว่าการจัดองค์กรเป็นการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อำนาจหน้าที่และทรัพยากรการบริหาร เพื่อก่อให้เกิดการกระทำอันนำไปสู่เป้าหมายวินัย อีกทั้งสุมน บริสุทธิ์ (2541: 23) ได้กล่าวว่าการจัดองค์กรเป็นกระบวนการจัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล งานและกลุ่มย่อยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ใน ที่สุดส่วนต่าง ๆ เหล่านี้สามารถสัมพันธ์และรวมกันเข้าเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถ ทำงานมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันจนสำเร็จผลลงได้และพนัส หินนาคินทร์ (2541: 33) ได้กล่าวว่า การจัดองค์กรเป็นการกำหนดความสัมพันธ์การบริหารระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้งานในหน่วยงานนั้น ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ (2541: 1) ที่กล่าวว่าการจัดองค์กร คือ ความพยายามของผู้บริหารที่จะให้มีหนทางสำหรับการ ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามแผนงานที่วางไว้ เช่นเดียวกับสมศักดิ์ คงเที่ยง (2545: 141) กล่าวว่า กระบวนการจัดระบบงานทั้งหมดภายในองค์การหรือหน่วยงานโดยการกำหนดลักษณะของ ตำแหน่งงาน วิธีปฏิบัติชอบเขตของอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบการประสานงานหรือการ ติดต่อสื่อสารระหว่างตำแหน่งต่างให้แน่นอน ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

3. ด้านการเป็นผู้นำ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มี ภาวการณ์เป็นผู้นำสูง ดังที่ Robbins (อ้างถึงในเกษม พงษ์เหล้า, 2550: 27) กล่าวว่า การเป็นผู้นั้นต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ (Guide)

และนิเทศ (Supervise) ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่วางแผนไว้ โดยพื้นฐานการเป็นผู้นำประกอบด้วย การนิเทศ การจูงใจ การนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลง การติดต่อสื่อสาร และการขจัดความขัดแย้ง แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานได้มีการนิเทศงานเพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน ซึ่งการนิเทศงานของผู้บริหารเป็นการ นิเทศแบบฝึกอบรมและแนะนำ ซึ่งการนิเทศจะนิเทศเป็นกลุ่มและผู้ที่นิเทศงานจะเป็นผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาย และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจำเริญ จิตรหลังและพงษ์พันธ์ เอียดส้น (2542) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนึกงานการประถมศึกษาอำเภอย่านตาขาว พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียนเรียนคือผู้บริหาร ครูฝ่ายวิชาการ ครูประจำปีชั้น และครูประจำปีกลุ่มสาระการเรียนรู้ เหตุผลในการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน เพื่อพัฒนาครู ผู้ดำเนินการนิเทศ ภายในโรงเรียน คือ คณะกรรมการนิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งมีจำนวน 6-10 คน วิธีการที่โรงเรียนใช้ ในการนิเทศคือ นิเทศโดยการฝึกอบรมและให้คำแนะนำ นิเทศแบบการทำงานเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของเกษม พงศ์ยี่หล้า (2550: 28) ที่กล่าวว่า การนิเทศที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการนิเทศแบบประชาธิปไตย เป็นการนิเทศที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม มีมติข้อตกลงจากกลุ่ม เคารพนับถือคนอื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ดำเนินการแก้ปัญหาตามหลักการและเหตุผล การนิเทศงานก็คือ การตรวจตราดูแล และการสั่งการ เพื่อบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และอาจมีการชี้แนะปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และเพื่อเป็นการส่งเสริมและบำรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหลักพื้นฐานที่จะทำให้โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานดำเนินการดียิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ ส่วนเรื่องการเป็นผู้นำในด้านการจูงใจนั้น โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมีการจูงใจทั้งในทางด้านบวก และด้านลบ การจูงใจเป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานกระทำงานหรืองดเว้นการกระทำตามที่ หน่วยงานต้องการ การจูงใจเป็นเสมือนแรงขับภายในที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ ปฏิบัติงานได้ด้วยความสุข สนุกกับการได้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารจึงต้องมีการจูงใจทั้งในด้านบวก เช่น การให้คำยกย่องชมเชย การให้การยอมรับผลงาน การให้กำลังใจต่อผู้บังคับบัญชา เป็นต้น และด้านลบ เช่น การเรียกมาตำหนิเป็นการส่วนตัว การลดรับบทบาทหน้าที่ เป็นต้น การจูงใจทางด้านบวก ดีกว่าด้านลบ เพราะการจูงใจด้านบวกเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดพฤติกรรมการทำงานตามที่ องค์กรต้องการและคาดหวัง ด้านการติดต่อสื่อสารของผู้บริหาร การติดต่อสื่อสารที่ดีต้องเป็นการ ติดต่อสื่อสารจากบนลงสู่ล่างและจากล่างขึ้นสู่บน เป็นทั้งการติดต่อสื่อสารทางการและไม่ทางการ การติดต่อสื่อสารแบบทางการเป็นการติดต่อสื่อสารที่มีระเบียบแบบแผน ข้อกำหนดวางไว้โดยชัดแจ้ง ต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีความล่าช้า ส่วนการติดต่อสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เป็นการติดต่อสื่อสารที่มิได้ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ ส่วนใหญ่คำนึงถึงความรู้ จักชอบพอคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว การติดต่อสื่อสารแบบนี้จะมีความรวดเร็วทันใจมากกว่า นอกจากนี้ผู้บริหารที่ดีต้องสามารถขจัดความขัดแย้งในองค์กร ได้เป็นเยี่ยม เพราะการดำเนินงาน

ใน องค์กรเป็นการปฏิบัติงาน โดยคนจำนวนมาก ย่อมต้องมีการกระทบกระทั้งเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานแน่นอน ดังนั้นผู้บริหารที่ดีควรบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกษม พงศ์ยี่หล้า (2550: 35) ที่กล่าวว่า ความขัดแย้งในองค์กรเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เป็นสิ่งที่ควบคุมและจำกัดให้มีน้อยที่สุดได้ ความพยายามในอันที่ขจัดความขัดแย้งในองค์กรย่อม หมายถึงการรักษาสภาวะสมดุลขององค์กร เพื่อให้การดำเนินการขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้

4. ด้านการควบคุม พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการบริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการควบคุม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้อำนาจของตนในการ บังคับบัญชาและตรวจสอบการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของงานหรือองค์กร และให้เป็นไปตามทิศทางที่องค์กรต้องการ ภายใต้ความถูกต้องในอำนาจ หน้าที่ของตน โดยใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีภาวะผู้นำ มีการจูงใจเพื่อให้งานที่ ปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์กรที่ตั้งไว้สอดคล้องกับพนัส หันนาคินทร์ (2541: 55-56) ที่กล่าวว่า การควบคุมเป็นการตรวจสอบและแก้ไขการปฏิบัติงานของ ผู้ได้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ เป็นการตรวจดูว่าสิ่งที่สั่งไปแล้วนั้นได้ กระทำไปโดยถูกต้องเรียบร้อย และทันตามกำหนดเวลาหรือไม่ การควบคุมเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้บังคับบัญชาทราบได้ว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขตรงไหนหรือไม่ ผู้ที่จะควบคุมงานนั้นจะต้อง เป็นผู้ที่มีอำนาจในการบริหาร ซึ่งอาจจะได้มาจากกฎหมาย ระเบียบ ประเพณีนิยม หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ก็ตามที่การควบคุมมักจะตามมาด้วยการแนะนำแก้ไข และการประเมินผลงานนั้น ในการควบคุมถ้าผู้ควบคุมงานไม่มีอำนาจหน้าที่จะสั่งการอะไรได้ ผู้ควบคุมก็จะกลายเป็นผู้สังเกตการณ์ ไปในบางกรณีการควบคุมงานอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินงานอยู่ในวัตถุประสงค์ที่ปรารถนาด้วย นอกจากนี้โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษายังมีการควบคุมหรือกระบวนการตรวจสอบในเรื่องการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ และการบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins (อ้างถึงใน สุมน บริสุทธิ์, 2541: 161) ที่กล่าวว่า การควบคุมเป็นกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรมเพื่อให้ได้ ข้อสรุปแต่ละหน่วยงาน แสดงทั้งการได้มา และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผลการศึกษายังพบว่า กระบวนการควบคุมมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานและประเมินผลโดยผู้บริหาร มีการรายงานผลการปฏิบัติงานแบบเป็นทางการหรือลายลักษณ์อักษร และรายงานผลการปฏิบัติงานแบบไม่เป็นทางการหรือด้วยวาจาตลอดระยะเวลาที่มีการปฏิบัติงานอยู่แสดงให้เห็นว่าบุคลากรทุกระดับชั้นให้ความสำคัญต่อกระบวนการควบคุม เมื่อพิจารณาด้านการควบคุมเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีระดับ การปฏิบัติในระดับมากทุกเรื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ พันนึก (2541) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดทำแผนการควบคุม และประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะครูอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากซึ่งจะเห็นได้ว่าในการควบคุมนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีการวางแผนหรือจัดทำแผนในการปฏิบัติงานก่อน

เมื่อวางแผนแล้วก็มีการปฏิบัติ ตามแผนและขณะเดียวกันก็จะมีการรายงานการปฏิบัติงาน ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่าง สม่ำเสมอ เพื่อทิศทางในการดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารให้ทุกองค์ประกอบโดยเน้นในเรื่องการวางแผน การจัดองค์กร การเป็นผู้นำ และการควบคุม

2. ด้านการวางแผน โรงเรียนควรทำแผนพัฒนาระยะยาวนอกเหนือจากแผนพัฒนาระยะปานกลางและพัฒนาประจำปี ในลักษณะของแผนกลยุทธ์

3. ด้านการจัดองค์กร โรงเรียนควรมีการมอบหมายงานโดยมีการประชุมและกำหนด ตามมติที่ประชุม ควบคู่ไปกับความพร้อมด้านทรัพยากรขององค์กร การประสานงาน โรงเรียนควรมีการประสานงานทั้งภายในและประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้แหล่งทรัพยากรทางการศึกษาเพิ่มเติม

4. ด้านการเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมีการจูงใจบุคลากรในทางบวกและลบควบคู่กันไปเพื่อเป็นการให้กำลังใจ และสร้างสัมพันธภาพที่ดี เมื่อพบข้อขัดแย้งควรใช้มาตรฐานเชิงรุกในการ แก้ปัญหา ควรจัดให้มีการนิเทศโดยการทำงานเป็นกลุ่ม

5. ด้านการควบคุม ผู้บริหารควรมีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นระบบมีการ ประเมินผลการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขและวางแผน การปฏิบัติงานต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

เกษม พงศ์ยี่ล้า. (2550). **กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2541). **ทฤษฎีองค์การและการออกแบบองค์การ.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์.

พนัส หันนาคินทร์. (2541). **ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2546). **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยา คู่วิรัตน์. (2549). **การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนคาทอลิก อัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วินัย รัตนพันธ์. (2546). **การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์.

วิวัธน์ นาทรงคุณ. (2547). **การศึกษากระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2541). **การบริหาร.** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: เกษมสุวรรณ.

สมยศ นาวีการ. (2542). **คำเฉลยเศรษฐศาสตร์การบริหาร.** (พิมพครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). **หลักการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ตามเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานบริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน.

สุมน บริสุทธิ์. (2541). **การศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสรี พุทธปวน. (2546). **การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองลำพูน.** เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนันต์ พันนึก. (2541) **การศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย.** ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อุทัย บุณประเสริฐ. (2542). **รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

Instructional Leadership of Adminis Trators in dongkhuiwittayakom School Under the Secondary Educational Service Area Office 40

สุจิตรา จันทร์มูล
Sujittra Junmoon
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: pedoon_nui@hotmail.com

Received: September, 25 2020
Revised: October, 26 2020
Accepted: October, 30 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนก ตามเพศ และวุฒิการศึกษา 2) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ใน 5 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ การมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ การแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อปรับใช้ตลอดเวลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ปีการศึกษา 2562 จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากจำแนกตามเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการพัฒนาผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดทำข้อมูลพื้นฐานให้เป็นระบบ ควรส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนมากยิ่งขึ้น และต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) examine the instructional leadership of administrators in Dongkhuiwittayakom school as classified by gender and educational qualification and 2) the proposed approaches to development of the instructional leadership of administrators in Dongkhuivittayakom school under the Secondary Educational Service Area Office 40 in 5 aspects including demonstrating vision of educational management, leadership in utilizing innovations for teaching and learning, promoting implementation of information technology for developing academic work, being competent of developing academic work and constantly searching for knowledge for application to educational management. The population studied were 55 teachers of Dongkhuiwittayakom school in academic year 2019. The Research instrument are collecting the data was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean and standard deviation.

The research results revealed that: 1) the instructional leadership of administrators of Dongkhuiwittayakom School in Phetchaboon Province was at high level in whole and in part. As classified by gender, it was found that male and female teachers expressed that the instructional leadership of administrators of Dongkhuiwittayakom School in Phetchaboon Province was at high level. Furthermore, it was found that, as classified by educational qualification, the teachers earning bachelor's degree and the teachers whose education levels were higher than undergraduate level thought that the instructional leadership of administrators of Dongkhuriwittayakom School was also at high level in whole and in part and 2) the approaches to development of the instructional leadership of administrators of Dongkhuiwittayakom School were that school administrators should have definite vision of educational management, encouraging teachers to utilize various instructional innovations, organizing systematic database, supporting organization of more learning network in the community and continuously performing self-development in order to keep abreast of current situations.

Keywords: Instructional Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การจัดการศึกษาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคนเก่งคนดีและคนที่มีความรู้ทักษะและเจตคติเพื่อการพึ่งตนเองรู้จักและเข้าใจตนเองมีพลังในการคิดตัดสินใจและการปรับตัวทั้งด้านการเรียน การดำเนินชีวิต การเลือกอาชีพด้วยความรอบคอบ ชาญฉลาดสมเหตุสมผล รักการทำงานเอางานเป็นชีวิตและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่อย่างมีแบบแผน มีหลักเกณฑ์ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ตลอดจนมีนิสัยใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมให้ทันสมัยเสมอจึงจะมีวิธีที่สงบสุขท่ามกลางปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลันทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546: 1)

ประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาทุกประเทศได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หากสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถ มีศักยภาพเต็มสมบูรณ์ตามอัตภาพของแต่ละบุคคลแล้วการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศก็สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีทรัพยากรบุคคลที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมโลกในอนาคตที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเป็นสังคมแห่งปัญญา ดังนั้นประเทศที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดีมีทรัพยากรบุคคลที่ทรงปัญญาและมีความดีก็จะสามารถไปยืนอยู่ในตำแหน่งประเทศ ชั้นแนวหน้าได้อย่างมั่นคงและสง่างามในขณะเดียวกันประเทศที่มีทรัพยากรบุคลที่ด้อยประสิทธิภาพ ด้อยสติปัญญาย่อมตกเป็นประเทศผู้ตามและย่อมได้รับผลกระทบในทางลบโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2543) ดังนั้นระบบการศึกษาจึงมีความสำคัญมากเพระเป็นกระบวนการอบรมบ่มเพาะ (Socialization) (ภิรมยา อินทรกำแหง, 2544: 28) ประเทศไทยมีทรัพยากรบุคคลอยู่ในปริมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์กว่าหลาย ๆ ประเทศในโลก แต่ยังไม่สามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 2) อนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเยาวชนในวันนี้เพราะในโลกยุคใหม่การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติโดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge based Economy) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุดเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้สมารถคิดเป็น ทำเป็นมีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง, 2543)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีสมรรถนะความรู้ ความสามารถละคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษาและปัญหาการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในด้านต่าง ๆ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแผนการศึกษาแห่งชาติยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติตามที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนดไว้ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการของสำนักงานที่เกี่ยวข้อง แนวภารกิจของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ แนวทางบริหารและจัดการศึกษา ความเป็นมืออาชีพในการบริหารการศึกษาและแนวทางการปฏิรูป

การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาในด้านต่าง ๆ ต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารและจัดการศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการและถาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมาย (ธีระ รุญเจริญ, 2550: 7-8)

ผู้บริหารโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมาก ทั้งนี้ในจำนวนภารกิจหลักของบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน ซึ่งได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารและสถานที่ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนนั้นงานวิชาการเป็นอันดับแรกเพราะถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก โดยตรงเป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่างกับงานอีก 5 งาน ซึ่งล้วนแต่เป็นงาน สนับสนุนเพื่อจะช่วยให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งสิ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง (รุ่ง แก้วแดง, 2543: 78)

จากความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการดังกล่าวข้างตันโรงเรียนดงขุยวิทยาคม พบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ไม่ตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนั้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียนให้ครบทุกด้าน จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้บริหารมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาปัญหาดังกล่าว ดังนั้นผู้ค้นคว้าจึงได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม เพื่อนำข้อคันพบไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารได้พัฒนาตนเองในการเป็นผู้นำทางวิชาการและปรับปรุง วางแผน การพัฒนา อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและคุณภาพนักเรียนในที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา

2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

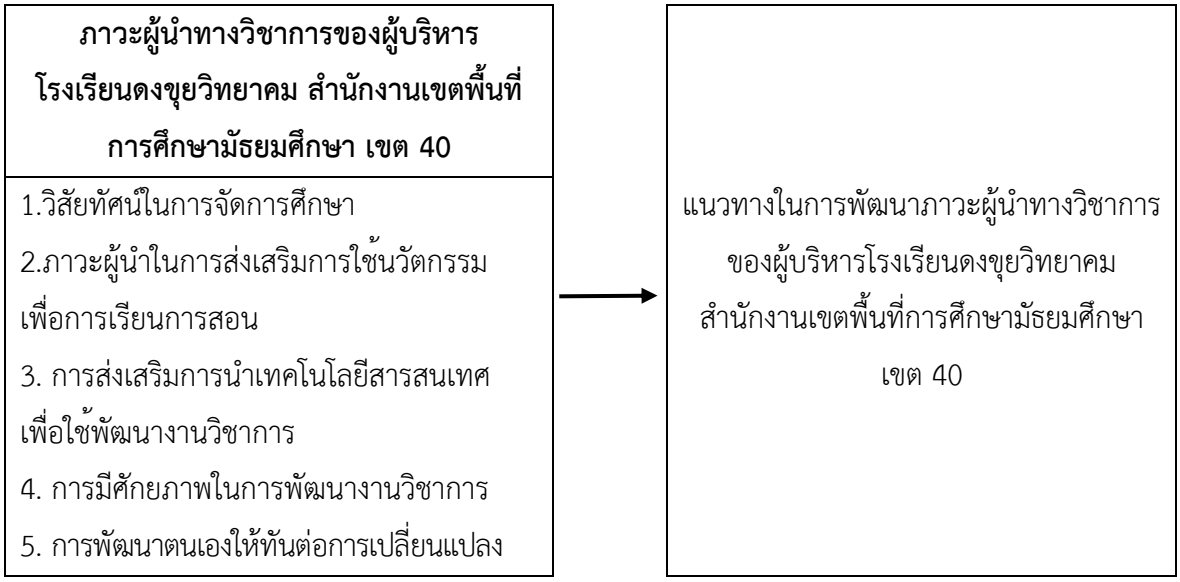

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ตามขอบข่ายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 3) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1) วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา

2) ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน

3) การส่งเสริมกานำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ

4) การมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ

5) การแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อปรับใช้ตลอดเวลา

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 55 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดของครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นเพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา จำนวน 6 ข้อ 2) ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ 3) การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ จำนวน 6 ข้อ 4) การมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ จำนวน 6 ข้อ 5) การแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อปรับใช้ตลอดเวลา จำนวน 6 ข้อ รวมเป็น 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Liket, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2549: 23-24) ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ มากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ มาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ น้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครูโดยนำเสนอในรูปแบบของจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ครูที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษาคันคว้าครั้งนี้มีทั้งสิ้น จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นครูชายคิดเป็นร้อยละ 27 27 ส่วนครูหญิง คิดร้อยละ 72.73 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมและจำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวมและรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการ และตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามเพศ พบว่า ครูชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมอยู่ในระดับ

มากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการตามลำดับ ส่วนด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาครูเพศหญิงปรากฏว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการ (μ= 3.94) ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการตามลำดับ ส่วนด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการ ตามลำดับด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี ด้นสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองสงมาคือ ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนา งานวิชาการ ตามลำดับ ด้านภาวะผู้น้ำในการส่งเสริมการใช้ นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

1. วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและมีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้มากยิ่งขึ้น

2. ภาวะผู้นำในการส่งเสริการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการวางแผนการพัฒนาการใช้สื่อการสอน โดยจูงใจให้สถานประกอบการ องค์กรชุมชนและองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

3. การส่งเสริมการเทคโนโลยีสารสาเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการ เป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างสอดคล้องและชัดเจน การจัดข้อมูลด้านการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาที่ชัดเจน การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการนำข้อมูล ผลการดำเนินงานมาประกอบการตัดสินใจหรือพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรกระตุ้นในครูที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิรูป การเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการ เป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญให้สอดคล้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. การมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการสนับสนุนให้ครูรวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงการการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ข้าราชการครูมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการและมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งบริหารควรมีการส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนมากยิ่งขึ้น

5. การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการพัฒนาตนเอง เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่เสมอ เป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพที่จะต้องทันเหตุการณ์ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาคันคว้า เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีประเด็นสำคัญที่จะนำไปอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการพัฒนาตนเอง เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่เสมอและ มีภาวะผู้นำตามแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของ William J. Reddin และเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพที่จะต้องทันเหตุการณ์ยุคสมัยโลกาภิวัตน์ และยุดสหัสวรรษที่ 3 (The 3rd Millennium) ตามที่ ปราชญา กล้าผจญ กล่าวไว้ว่านักบริหารการศึกษามืออาชีพ จำเป็นต้องมีแนวทางในการดำเนินงานคือ มีวิสัยทัศน์ไกล ใฝ่ชมชน และสนใจวิชาการ จึงทำให้พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของกับลักษณ์อนงค์ เพชรสังหาร

(2547: 4) ที่ศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกพากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกพากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียง 3 อันดับแรกคือ ด้านศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนาวิชาการ ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันโรงเรียนได้พัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกพาให้ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และสอดคล้องกับวินิจ เกตุขำ (มปป: 4) ซึ่งกล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารงานโรงเรียน เพราะงานวิชาการครอบคลุมด้านการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจันทรานี สงวนนาม (2545: 30-45) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทาวิชาการเนื่องจากถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ผู้บริหารสามารถเป็นที่พึ่งและให้คำปรึกพาแก่ครูและนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับตำแหน่งผู้บริหารซึ่งส่งผลต่อความสำเร็งของสถานศึกษา

2. ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทาวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนะ ปาละพันธุ์ (2546: 45) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสามารถในการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศรีราชา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า ครูในโรงเรียนศรีราชา เมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

หากพิจารณาเป็นรายต้น พบว่า ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีความแตกต่างกัน โดยที่เพศชายมีความเห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการเป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างสอดคล้องและชัดเจน การจัดข้อมูลด้านการประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง/พัฒนาที่ชัดเจน การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการนำข้อมูล ผลการดำเนินงานมาประกอบการตัดสินใจหรือพัฒนางานอย่างต่อเนื่องมากกว่าเพศหญิง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเพศชายมีความคล่องตัวในการทำงาน มีความมั่นในตนเองสูง มีความเสี่ยงและความคิดสร้างสรรค์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ รักธรรม (2552) ได้ศึกษาหลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร กล่าวว่า จากการทบทวนงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ผลผลิตของการทำงานของเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้ในระยะหลังมีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามาทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ มากขึ้นกว่าในอดีต ที่เคยจำกัดไว้เฉพาะเพศชาย แต่สำหรับบางหน้าที่อาจมีความเหมาะสมกับคนทำงานบางเพศเท่านั้น เช่น งานการพยาบาลมีความเหมาะสมกับเพศหญิง ซึ่งมีความอ่อนโยนในการดูแล

ผู้ป่วย โดยเฉพาะที่เป็นสตรีและเด็ก เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มขาดงานหรือออกจากงานจากสูงกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงต้องมีบทบาทในการดูแลครอบครัวและบุตร

3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนและด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการ ของครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับบุษราภรณ์ ชื่นชม (2550: 41) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรายด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับสูง หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ในเรื่องการให้สถานประกอบการ องค์กร ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการสนับสนุนให้ครูรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก แต่ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการทั้งครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากและครูที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับนิภาภรณ์ พิณเมืองทอง (2545) ได้ศึกษาพฤติกรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและมีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในด้นการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน โดยจูงใจให้สถานประกอบการ องค์กร ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ โดยกระตุ้นในครูที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุน

การปฏิรูป การเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการ เป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญให้สอดคล้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการมีศักยภาพในการพัฒนาวิชาการ โดยเน้นการส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนยิ่งขึ้น

1.5 การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้พัฒนางานวิชาการต่ำ

2.3 ควรมีการศึกษาความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน

2.4 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **ปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.

จันทรานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารวิชาชีพครู**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

ธีระ รูญจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

นิภาภรณ์ พิณเมืองทอง. (2545). **ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2549). **การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน.** กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุราภรณ์ ชื่นขม. (2550). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภิรมยา อินทรกำแหง. (2544). **ระบบการศึกษาไทย.** วารสารวิชาการ. 4(11), 28.

รุ่ง แก้วแดง. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภา.

ลักษณ์อนงค์ เพชรสังหาร. (2547). **ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1**. การค้นคว้าอิสระปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วัฒนะ ปาละพันธุ์. (2546). **ความสามารถในการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศรีราชา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วินิจ เกตุขำ. (ม.ป.ป.). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.

อรุณ รักธรรม. (2552). **หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

Transformational Leadership and Academic Administration of School Administrators Under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area

ทัศนีย์ หม้อทอง
Tassanee Morthong
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: nu-a-di@outlook.com

Received: September, 29 2020
Revised: October, 30 2020
Accepted: November, 3 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและมีความสัมพันธ์กันระดับค่อนข้างสูง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

This research objectives were: 1) To study transformational leadership of school administrators under Phetchaburi Primary Educational Service Area ; 2) To study the academic administration of school administrators under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area ; and 3) To examine correlation at transformational leadership and academic administration of school administrators under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area .The questionnaires was used to collect data from sample which consisted of 200 people. The instrument used in this research was a 5-rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation.

The research results found that: 1) Transformational leadership of school administrators under Phetchaburi Primary Educational Service Area was at high level. ; 2) Academic administration of school administrators under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area was at high level and ; 3) Correlation of transformational leadership and academic administration of school administrators under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area was at high level of positive relationship at .01 statistical significance.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrator, Academic Administration

บทนำ

การศึกษานั้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความสมดุลในทุกด้านเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ทรัพยากรที่ทรงคุณค่าในอนาคต ในการวางรากฐานทางการศึกษาและการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนของประเทศผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นกระแสแห่งการนำไปสู่การมีประชากรที่มีประสิทธิภาพในภายภาคหน้า เยาวชนสามารถนำประสบการณ์ที่สั่งสมไว้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถพัฒนาตนเอง ส่งผลให้ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสที่ดีกว่าในการเพิ่มพูนความรู้ และช่วยพัฒนาสังคมให้มีความเข้มแข็งสามารถแข่งขันกับนานาประเทศทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่รับผิดชอบสูงสุดในการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ และการบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535: 16)

จึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารคือผู้นำที่มีความสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ เป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้อิทธิพลจูงใจบุคคลหรือกลุ่มงานให้ปฏิบัติกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่กำหนดโดยการใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ต่อผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธา การยอมรับ จนกระทั่งยอมอุทิศตนทำงานด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) จึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันเป็นอันมาก เนื่องจากผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีพฤติกรรมที่หลากหลายในการทำให้เกิดอิทธิพลในการใช้กระบวนการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (อ้างถึงในรุจิรัตน์ นาคะรัมภะ, 2554: 5)

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษา ดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8, 2560: 246) การบริหารงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่สุดตามจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและยังเป็นตัวชี้วัดความสามารถและสำเร็จในการบริหารของผู้บริหาร สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารนั้นอาจประสบปัญหาการบริหารค่อนข้างมาก เพราะจากการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนับตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันพบว่าการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาประสบปัญหาหลายประการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539: 21)

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารงานวิชาการและพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการขององค์กร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเรื่องของ 1) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ หรือการสร้างบารมี (Idealized Influence or Charisma) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) 3) การกระตุ้นทางปัญญา(Intellectual Stimulation) และ 4) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) (อ้างถึงใน สมมารถ สูรโรคา, 2553: 57-58) อีกทั้งยังมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการในเรื่อง 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 33)

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 200 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 42 โรงเรียน จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 200 คน ซึ่งกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and

Morgan) และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพื้นที่ (Area Sampling) โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำ และอำเภอแก่งกระจาน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างครูในแต่ละอำเภอแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอได้ โดยเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ และจับฉลาก กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ให้ข้อมูล ทั้งหมดจำนวน 132 คน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ตามแนวคิดของบาสและอโวลิโอ (Bass & Avolio) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของสมมารถ สูรโรคา (2553: 117) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่แยกตามตัวแปร ดังนี้ 1) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ หรือการสร้างบารมี 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ประกอบด้วยข้อคำถามที่จำแนกตามตัวแปร ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

6. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือนั้น ผู้วิจัยได้การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วจึงนำไปหาคุณภาพโดยการนำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) พิจารณาสำนวนภาษา ตลอดจนความครอบคลุมของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item- objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าหาความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยการหาสัมประสิทธิ์อัลฟ่าตามวิธีการของครอนบาค (Alpha Coefficient Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนได้แจ้งสถานศึกษาตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยติดตามรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถามก่อนนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ผล

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

9. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้รู้จักลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาระดับตัวแปรแต่ละตัวในกรอบแนวคิดการวิจัยที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (perentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (correlation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำมาหาความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)

2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี วิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment correlation) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550: 144)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=3.92, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$=3.93, S.D.=0.76) รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X}$=3.92, S.D.=0.74) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}$=3.88, S.D.=0.78) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวม

(n=160)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี	3.93	0.76	มาก
2. การกระตุ้นทางปัญญา	3.92	0.74	มาก
3. การสร้างแรงบันดาลใจ	3.88	0.78	มาก
4.การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	3.92	0.88	มาก
รวม	**3.92**	**0.74**	**มาก**

2. ผลการวิเคราะห์ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.95, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น (Y_{11}) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$=4.06, S.D.=0.77) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี (Y_5) ($\bar{X}$=4.04, S.D.=0.77) และด้านการแนะแนวการศึกษา (Y_8) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$=3.87, S.D.=0.81) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

(n=160)

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.90	0.77	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.97	0.81	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n=160)

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	3.92	0.73	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.03	0.78	มาก
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	4.04	0.77	มาก
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.00	0.72	มาก
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.92	0.80	มาก
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา	3.87	0.81	มาก
9. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.90	0.79	มาก
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.02	0.78	มาก
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	4.06	0.77	มาก
12. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.87	4.03	มาก
รวม	**3.95**	**0.72**	**มาก**

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูงเท่ากับ 0.898 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_{tot}
Y_1	0.859**	0.864**	0.828**	0.798**	0.867**
Y_2	0.870**	0.806**	0.793**	0.730**	0.827**
Y_3	0.818**	0.795**	0.722**	0.714**	0.789**
Y_4	0.849**	0.843**	0.768**	0.774**	0.837**
Y_5	0.854**	0.864**	0.811**	0.820**	0.867**
Y_6	0.887**	0.841**	0.819**	0.777**	0.860**
Y_7	0.824**	0.875**	0.794**	0.716**	0.806**
Y_8	0.829**	0.748**	0.752**	0.635**	0.766**

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_{tot}
Y_9	0.870**	0.838**	0.827**	0.745**	0.848**
Y_{10}	0.861**	0.793**	0.792**	0.719**	0.819**
Y_{11}	0.897**	0.869**	0.844**	0.835**	0.892**
Y_{12}	0.836**	0.827**	0.830**	0.802**	0.852**
Y_{tot}	**0.920****	**0.885****	**0.860****	**0.813****	**0.899****

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี สรุปได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการแนะแนวการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ความสัมพันธ์กันในทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสมมารถ สูรโรคา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภา วงษ์นาคเพ็ชร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2” ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมโดยรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน” ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เรวดี ซ้อนเพชร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับงาบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับงาบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีความสัมพันธ์กันโดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. การบริหารงานวิชาการด้านการแนะแนวการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรสนับสนุนให้มีการจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและการแนะแนวทางวิชาชีพ โดยครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเองที่มีความชำนาญ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนต่อไป

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **ขอบข่ายงานของสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริม กรุงเทพมหานคร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 8) กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รุจิรัตน์ นาคะรัมภะ. (2556). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานยวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมมารถ สูรโรคา. (2553). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด: ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎี และแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2

A Comparison of Scout Administration in Schools by Using the Criteria for Quality Evaluation of Scout Work in Schools Under the Office of Phetchaburi Educational Service Area, Area 1 And Zone 2

ศุภวรรณ เครือแก้ว
Supawan Kruakaew
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: suewy8859@gmail.com

Received: September, 30 2020
Revised: October, 31 2020
Accepted: November, 6 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 408 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test (Independent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานลูกเสือ, เกณฑ์การประเมินคุณภาพลูกเสือ

ABSTRACT

This research objectives were 1) To the Scout administration in schools by using the criteria for quality evaluation of Scout work in schools Under the Office of Phetchaburi Educational Service Area, Area 1 and zone 2. 2) A comparison of Scout administration in schools by using the criteria for quality evaluation of Scout work in schools Under the Office of Phetchaburi Educational Service Area, Area 1 and Zone 2. The questionnaires were used to collect data from sample which consisted of 306 persons. The instrument used in this research was a 5-rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent t-test.

The research results found that: 1) A comparison of Scout administration in schools by using the criteria for quality evaluation of Scout work in schools Under the Office of Phetchaburi Educational Service Area, Area 1 and Zone 2 were at high level in overall.

2) A comparison of Scout administration in schools by using the criteria for quality evaluation

of Scout work in schools Under the Office of Phetchaburi Educational Service Area, Area 1 and Zone 2, had no difference in overall.

Keywords: The Scout administration, The criteria for quality evaluation of Scout work

บทนำ

ในปัจจุบันขบวนการลูกเสือเป็นขบวนการทางการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางกายสติปัญญา สังคม จิตใจและศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติอันดีงาม ไม่กระทำตนเป็นปัญหาต่อสังคม ดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและเป็นสุข ซึ่งมีอุดมการณ์อยู่ที่ การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ มีองค์ประกอบสำคัญของการลูกเสือคือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรอง ผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญ ลูกเสือ หมายถึง ลูกเสือสำรอง สามัญ สามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ จุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์ กิจกรรมการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ตามมาตรา 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือ ทั้งทางกาย จิตใจและศีลธรรมให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มี ความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ มีความศรัทธาในมิตรภาพ และความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั้งโลก บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น การยอมรับและการปฏิบัติตาม คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ มีความอิสระต่ออิทธิพลทางการเมือง มีกำหนดการพิเศษสำหรับการฝึกอบรมโดยอาศัย

ระบบหมู่ ระบบกลุ่ม การทดสอบมีเครื่องหมายวิชาพิเศษและกิจกรรมกลางแจ้ง (คณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ, 2558: 1) จากจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและหลักการสำคัญของลูกเสือดังกล่าว นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ดังพระโอวาท สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี ในพิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนามของลูกเสือ เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ ประจำปี 2562 ณ สนามศุภชลาศัย กรีฑาสถานแห่งชาติ วันจันทร์ที่ 1 กรกฎาคม 2562 กิจการลูกเสือสามารถยังประโยชน์ให้แก่ปวงชนได้อย่างกว้างขวาง และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศไทยมาโดยตลอดต่อเนื่องเห็นได้ชัดว่า การส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้รับการฝึกอบรมเป็นลูกเสือ ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการบำเพ็ญประโยชน์ อันเป็นเป้าหมายหลักของกิจการลูกเสือนั้น นอกจากจะเป็นคุณแก่ตัวลูกเสือเองแล้ว ยังส่งผลดีต่อสังคมส่วนรวมด้วย ที่กล่าวเช่นนั้น เพราะการบำเพ็ญประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น จะช่วยบ่มเพาะลูกเสือให้มีคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี คือเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเมื่อรวมกับความรู้ความสามารถทางวิชาการแล้วย่อมส่งผลให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ผู้สามารถสร้างความเจริญมั่นคงเป็นปึกแผ่นให้แก่ชาติบ้านเมืองได้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ลูกเสือทุกคนจะมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ที่จะประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยและธรรมเนียมของลูกเสืออย่างแน่วแน่ ทั้งมีความเพียรพยายามที่จะปฏิบัติการทุกอย่าง ให้สำเร็จผลตามอุดมการณ์ที่ตั้งไว้ เพื่อความวัฒนาผาสุกของบ้านเมืองเราสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2

สมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 ไม่แตกต่างกัน

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 จำนวน 216 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน หัวหน้างานลูกเสือ และครูผู้สอนลูกเสือ

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 44 โรงเรียน เขต 2 จำนวน 58 โรงเรียน โดยมีการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เป็นการสุ่มโดยการแบ่งออกเป็น 4 ขนาด คือ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 120 คน) 2) โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 121-600 คน) 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน 601-1500 คน) 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 1501 คนขึ้นไป) โดยการสุ่มแบบจับฉลากรายชื่อโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละขนาด ซึ่งกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน 1 คน หัวหน้างานลูกเสือ 1 คน และครูผู้สอนลูกเสือ 1 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ให้ข้อมูล จำนวน 408 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2

ตัวแปรต้น คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2

ตัวแปรตาม คือ เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาในด้าน 1) ด้านลูกเสือ 2) ด้านผู้บริหาร 3) ด้านผู้กำกับลูกเสือ และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ (สำนักงานลูกเสือยุวกาชาดและกิจกรรมนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1-10)

4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการบริหารงานลูกเสือกับผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 ในปีการศึกษา 2562

5. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 ได้แก่ แบบสอบถามที่ใช้สอบถามการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา กับเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

และเขต 2 ได้แก่ แบบสอบถามที่ใช้สอบถามการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษากับเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 ประกอบด้วย ข้อคำถามที่จำแนกตามตัวแปร ดังนี้

1) ด้านลูกเสือ
2) ด้านผู้บริหาร
3) ด้านผู้กำกับลูกเสือ
4) ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ

แบบสอบถามตอนที่ 2 นั้นเป็นแบบสอบถามประเภทจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ โดยกำหนดความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนัก 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนัก 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนัก 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก 1 คะแนน

6. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือนั้น ผู้วิจัยได้การสร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ทำการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) พิจารณาสำนวนภาษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขเครื่องมือวิจัยอีกครั้งหนึ่ง หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่า 0.67-1.00 และปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ แต่มีคุณลักษณะที่เหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากิจการลูกเสือ และครูผู้สอนลูกเสือ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟ่าของครอนบาค (Alpha Coefficient Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 มีขั้นตอนในการเก็บรวมรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 216 โรงเรียน ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดเอกสารพร้อมส่งแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการแจ้งสถานศึกษาตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยติดตามรวบรวมแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถามก่อนนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ผล

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และหาค่า t-test

9. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้รู้จักลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาระดับตัวแปรแต่ละตัวในกรอบแนวคิดการวิจัยที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่า t-test (Independent) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

9.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequencies) แล้วนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

9.2 การวิเคราะห์การบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล จะอยู่ในช่วงค่าเฉลี่ยใดนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด

9.3 การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 โดยใช้ค่า t-test (Independent)

10. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านลูกเสือ ($\bar{X}$ = 4.36, SD = 0.44) รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ ($\bar{X}$ = 4.22, SD = 0.52) และต่ำสุดคือ ด้านผู้กำกับลูกเสือ ($\bar{X}$ = 3.92, SD = 0.63)

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านลูกเสือ ($\bar{X}$ = 4.37, SD = 0.44) รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ ($\bar{X}$ = 4.00, SD = 0.58) และต่ำสุดคือ ด้านผู้กำกับลูกเสือ ($\bar{X}$ = 3.92, SD = 0.63) และต่ำสุดคือด้านผู้กำกับลูกเสือ ($\bar{X}$ = 3.77, SD = 0.61)

อภิปรายผล

ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1และ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีนโยบายในการดำเนินงานตามประกาศจากสำนักงานลูกเสือจังหวัดเพชรบุรี และสำนักงานลูกเสือจังหวัดเพชรบุรีได้มอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 นำนโยบายและเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาของสำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจกรรมนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มาใช้ในการนิเทศกำกับ ติดตามการดำเนินงานกิจการลูกเสือในสถานศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีการนิเทศ กำกับติดตามแต่ละโรงเรียนทุกปี และมีการจัดการประเมินกองลูกเสือต้นแบบในแต่ละเขตพื้นที่ขึ้น โดยมีการประเมินกองลูกเสือต้นแบบ แบ่งเป็นประเภท คือ กองลูกเสือสำรองต้นแบบกองลูกเสือสามัญต้นแบบ และกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ต้นแบบ กองลูกเสือโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เป็นกองลูกเสือต้นแบบ ในแต่ละประเภทจะได้รับมอบโล่กองลูกเสือต้นแบบ จึงทำให้กองลูกเสือของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีผลการดำเนินงานกิจการลูกเสือในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพรรณ ศรสุวรรณ (2562) เรื่องการบริหารงานลูกเสือกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ระดับเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนรัตน์ แก้วเกิด (2558) เรื่องกลยุทธ์การบริหารงานลูกเสือของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของงานลูกเสือของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของงานลูกเสือของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้เป็น 1) ด้านลูกเสือ 2) ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ 3) ด้านผู้บริหาร และ 4) ด้านผู้กำกับลูกเสือและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์ชัย มั่นวศิน (2552: ง) เรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน:การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐมโดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินาฏ เจาะจง (2557: 75) เรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิจิตรผลการวิจัยพบว่า สภาพการ บริหารการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านลูกเสือ มีสภาพการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านผู้กำกับลูกเสือ และด้านผู้บริหารตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกมล พุมมา (2562: 133) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานลูกเสือกับผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านลูกเสือ รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ และต่ำสุดคือ ด้านผู้กำกับลูกเสือ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านลูกเสือ รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ และต่ำสุดคือ ด้านผู้กำกับลูกเสือ และต่ำสุดคือ ด้านผู้กำกับลูกเสือ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

มนต์ชัย มั่นวศิน. (2552). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มนรัตน์ แก้วเกิด. (2558). **กลยุทธ์การบริหารงานลูกเสือของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย**. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพรรณ ศรสุวรรณ. (2563). **การบริหารงานลูกเสือกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

ศิริกมล พุมมา. (2562). **การบริหารงานลูกเสือกับผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. (2548). **ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจกรรมนักเรียน. (2551). **เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.

การเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

A Comparison of The Quality of Academic Administration in Schools in The North Krungthon District Group and Schools in The South Krungthon District Group Under Bangkok Metropolitan Administration

ษัษฐพรรษ สังแก้ว
Sattapat Sangkaew
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: aha.sattapat@gmail.com

Received: October, 1 2020
Revised: October, 30 2020
Accepted: November, 7 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 236 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test (Independent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, โรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ, โรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้

ABSTRACT

The objective of this research were: 1) to examine the quality of academic administration of the schools in the North Krungthon District Group and schools in the South Krungthon District group under Bangkok Metropolitan Administration and 2) Make a

comparison of the quality of academic administration of the schools in the North Krungthon District group and schools in the South Krungthon District Group under Bangkok Metropolitan Administration. The questionnaire was used to collect data from the study sample which comprising of 236 persons. The instrument used in this research was a 5-rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent t-test.

The research results revealed: 1) the quality of academic administration of the schools in the North Krungthon District Group and schools in the South Krungthon District Group under Bangkok Metropolitan Administration were overall at high level and academic the comparison results, 2) A comparison the quality of academic administration of the schools

in the North Krungthon District group and that of the schools in the South Krungthon District Group under Bangkok Metropolitan Administration was not different.

Keywords: Academic administration, Schools in The North Krungthon District Group, Schools in South Krungthon District Group

บทนำ

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยมีสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครและฝ่ายการศึกษาเป็นฝ่ายอำนวยการ ให้คำปรึกษา และร่วมประสานกับโรงเรียน ชุมชน เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่โรงเรียน สนับสนุนให้โรงเรียนได้ใช้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนในสังกัดด้วยระบบเครือข่ายโรงเรียน กระบวนการบริหารงานในโรงเรียนก่อให้เกิดประสบการณ์แก่ผู้บริหาร โรงเรียนสั่งสมเป็นองค์ความรู้เป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่าควรได้รับการรวบรวมและนำเสนอเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และบูรณาการเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นเอกลักษณ์ ในการบริหารงานในโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดโครงการ พัฒนาคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยระบบโดยความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยบูรณาการองค์ความรู้ และประสบการณ์จากเครือข่ายซึ่งเป็นตัวแทนผู้บริหารโรงเรียน

สังกัดกรุงเทพมหานคร ศึกษานิเทศก์ ทีมที่ปรึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้กระบวนการระดมความคิด แลกเปลี่ยนความรู้ ควบคู่ไปกับหลักการ ทฤษฎี ระเบียบ กฎหมาย นำไปสู่การกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ใช้เป็นหลักในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2551: คำนำ)

ภารกิจหลักของโรงเรียนที่ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด สามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาตลอดจนความร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพในโรงเรียนด้านวิชาการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความคล่องตัวสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนโดยมีระบบประกันคุณภาพมีการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และประเมินความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนอย่างกว้างขวาง ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มี 9 งาน ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานวิชาการ 1.1) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ 1.2) การจัดทำแผนงานวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 2.1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2.2) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ 2.3) การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร 2.4) การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2.5) การรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2.6) การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ 3.1) การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.2) การบริหารการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3.3) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน 3.4) การจัดการศึกษาพิเศษ 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 6.1) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี 6.2) การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และ 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2554: 15-16)

ปัญหาการวิจัย พบว่า พัฒนาการของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2559-2560 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมาทั้ง 4 วิชา คือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ (11.1, 0.35, 0.81, และ 1.20 คะแนน ตามลำดับ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 วิชา คือวิชา ภาษาอังกฤษ (0.41 คะแนน) และลดลงในวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์(-0.80, -0.46 และ -0.58 คะแนน ตามลำดับ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 วิชา คือ วิชาภาษาไทย (0.75 คะแนน) และลดลงในวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (-0.80, -0.60, -0.66 คะแนน ตามลำดับ) (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2561: 33)

ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ๆ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผลสัมฤทธิ์ไม่สูงมากนัก ซึ่งปัญหาดังกล่าวฝ่ายวิชาการโรงเรียน ได้จำทำโครงการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระ เพื่อคาดว่าจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ในปีการศึกษา 2562 ต่อไป การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวมีกิจกรรมทั้งทางด้านครูโดยส่งครูเข้าอบรมหลักสูตร การสร้างสื่อนวัตกรรม และการวัดผลประเมินผล ในด้านผู้ปกครองและชุมชน ได้ขอความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา มาใช้ในการจัดการเรียน การสอน ส่วนในด้านนักเรียนได้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนตามความถนัดและความสนใจ

สรุป จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2559-2560 ในกลุ่มสาระหลักจะพบว่าไม่สูงเท่าที่ควร อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนก็เป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งควรพิจารณา ฉะนั้นการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้มีคุณภาพสูงขึ้นตามความต้องการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

การเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การในการรับราชการในฝ่ายปฏิบัติการ

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) การบริหารจักการเรียนรู้ 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน 6) การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2554: 32-33)

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องการเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน (สำนักการศึกษา, 2554: 32-33)

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราจัดอันดับหรือการจัดอันดับคุณภาพ (Rating scale) วัดค่าระดับคะแนน โดยเรียงจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุดคือ 5, 4, 3, 2, 1 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536: 143) ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.5 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2) สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence)

3) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4) นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาคำนวณหาค่าความชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Lee J Cronbach, 1978: 161) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient)

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง

1.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2) การวิเคราะห์ระดับการจัดการเชิงกลยุทธ์กับคุณภาพบริหารงานวิชาการ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (John W. Best.1970: 190) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	คุณภาพงานวิชาการ	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที t-test (Independent)

1.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.02, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}$= 4.20, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.13, S.D. = 0.62) และต่ำสุดคือ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{X}$= 3.96, S.D. = 0.64)

คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.23, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}$= 4.31, S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.29, S.D. = 0.58) และต่ำสุดคือ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{X}$= 4.18, S.D.= 0.63) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม

ที่	คุณภาพงานวิชาการ	โรงเรียนกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ (n = 134)		โรงเรียนกลุ่มเขตกรุงธนใต้ (n = 102)	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	การวางแผนงานวิชาการ	4.03	0.63	4.25	0.61
2	การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา	4.20	0.57	4.31	0.57
3	การบริหารการจัดการเรียนรู้	4.08	0.63	4.26	0.59
4	การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.00	0.61	4.21	0.62
5	การวัดผลประเมินผลการเรียน	3.96	0.67	4.22	0.63
6	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	3.98	0.65	4.26	0.59
7	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.03	0.63	4.25	0.61
8	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.01	0.66	4.24	0.61
9	การประกันคุณภาพการศึกษา	4.13	0.62	4.29	0.58
รวม		**4.02**	**0.54**	**4.23**	**0.57**

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบเกี่ยวกับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าการเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือและโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ที่	คุณภาพงานวิชาการ	โรงเรียนกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ (n = 134)		โรงเรียนกลุ่มเขตกรุงธนใต้ (n = 102)		t
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1	การวางแผนงานวิชาการ	3.70	0.46	4.06	0.75	1.259
2	การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา	3.90	0.32	3.96	0.67	1.930

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	คุณภาพงานวิชาการ	โรงเรียนกลุ่มเขตกรุงธนเหนือ (n = 134)		โรงเรียนกลุ่มเขตกรุงธนใต้ (n = 102)		t
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
3	การบริหารการจัดการเรียนรู้	3.86	0.40	4.19	0.61	1.732
4	การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	3.92	0.43	3.95	0.51	1.483
5	การวัดผลประเมินผลการเรียน	3.87	0.45	4.20	0.84	1.830
6	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	3.80	0.47	4.12	0.50	1.844
7	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.03	0.63	4.25	0.61	1.887
8	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.01	0.66	4.24	0.61	1.124
9	การประกันคุณภาพการศึกษา	4.13	0.62	4.29	0.58	1.262
รวม		**4.02**	**0.54**	**4.23**	**0.57**	**1.760**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และต่ำสุดคือด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

2. คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และต่ำสุดคือด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือประกอบด้วย การวางแผนการบริหารงานวิชาการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจัดการเรียนรู้ การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การวัดผลประเมินผลการเรียน การพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกาสรเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ (สำนักการศึกษา, 2554: 32-33) เป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรภายในโรงเรียนมาก จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประสานสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บุคลากรทางการศึกษาเป็นไปด้วยดี งานแต่ละด้านจึงประสบความสำเร็จโดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทุกสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ มั่นปาน (2560: 26) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารของโรงเรียนเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐณิชา เทียมอุทัย (2559: 217) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือสารสาสน์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือสารสาสน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนภา ฉิมเฉย (2559: 109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรชนก รวมสันเทียะ (2558: 256) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจับพบว่า การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ขนาด และสอดคล้องกับงานวิจัย กุลฑรี พิกุลแกม (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพการบริหารงานวิชาการ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจักการเรียนรู้ การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การวัดผลประเมินผลการเรียน การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การให้ชุมชนมี

ส่วนร่วมในการส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ (สำนักการศึกษา, 2554: 32-33) เป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรภายในโรงเรียนในกลุ่มมาก จึงทำให้การดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปด้วยดี งานแต่ละด้านจึงประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทุกสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคาวี เจริญจิตต์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร อินผง (2554) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตยานนาวา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตยานนาวา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพยาภรณ์ เตียวเจริญ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัย ศิริพิน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกระทุ่มล้ม (นครราษฎร์ประสิทธิ์) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกระทุ่มล้ม (นครราษฎร์ประสิทธิ์) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ ปะนามะเก (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การเปรียบเทียบเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือและโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากคุณภาพงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร คุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนมากไม่แตกต่างกัน จึงทำให้การดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปด้วยดี งานแต่ละด้านประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นที่

ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทุกสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลวรรณ วัฒนา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และที่ตั้งโรงเรียน พบว่า มีสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามสถานภาพและรูปแบบการจัดชั้นเรียน พบว่า มีสภาพปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ กฤษดี (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น จำนวน 3 ด้าน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ และอายุต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมล เดชะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลที่มีคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอทิตยา วงศ์ศา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน คือ อยู่ในระดับมาก และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน คือ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร ยอดจักร์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎ์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎ์ธานี

เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งของครูผู้สอนซึ่งครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โรงเรียนควรจัดกิจกรรมหรือโครงการด้านวิชาการต่าง ๆ ทางการศึกษาโดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนได้ปฏิบัติงานร่วมกันจะได้เข้าใจและรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อจะได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน เพื่อเกิดประโยชน์สูงแก่ผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของภาคเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ของรัฐ สังกัดกรุงเทพมหานคร

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

ศรีนภา ฉิมเฉย. (2559). **สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.** วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. 7(1), 109-123.

ณัฏฐณิชา เทียมอุทัย. (2559). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือสารสาสน์.** วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 6(2), 217-224.

อรชนก รวมสันเทียะ. (2558). **การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพกลาง.** วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 6(1), 256-263.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

ประวิทย์ มั่นปาน. (2536). **บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรี.** ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คาวี เจริญจิตต์. (2557). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร.** ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อัมพร อินผง. (2554). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตยานนาวา สังกัดกรุงเทพมหานคร.** สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ทิพยาภรณ์ เตียวเจริญ. (2555). **การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1.** คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วัชรินทร์ ปะนามะเก. (2558). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.**วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิลวรรณ วัฒนา. (2556). **การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนกังานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี.** สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิเชียร ยอดจักร. (2555). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.** ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Cronbach, Lee J. (1978). **Essentials of psychological Testing**. (3nd ed). New York: Herper & Row Publishers.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3).

สภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา

The Administration of Special Education Center of Educational Service Area 3 in Songkla

สัณฑ์สินี ทองเจือเพชร
Sunsinee Thongruipet
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: sunsineethong@gmail.com

Received: October, 3 2020
Revised: November, 2 2020
Accepted: November, 10 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา และ 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ของผู้ปกครองนักเรียน ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ที่มารับบริการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าขนาดอิทธิพล (Effective Size Value หรือ E.S.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ใน 4 งาน โดยรวมปฏิบัติในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน และ 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า สภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ศูนย์การศึกษาพิเศษ, การศึกษาพิเศษ, นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the administration of Special Education Center of Educational Service Area 3 in Songkla Province in 4 aspects the personnel and management, buildings, environment and safety, academic affairs and activities as determined in the curriculum and participation and support of the community and 2) to make a comparison of the parents' opinion towards the administration of Special Education Center of Educational Service Area 3 in Songkla Province as classified by gender, educational level and monthly income. The population studied were 80 parents of the students in Special Education Center of Educational Service Area 3 in Songkla Province. The instrument used for collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation and E.S. (Effective Size Value).

The research findings were as follows: 1) According to the parents' opinion, the administration of Special Education Center of Educational Service Area 3 in Songkla Province in 4 aspects was overall performed at highest level. The mean scores listed in order from the highest to the lowest included academic affairs and activities as determined in the curriculum, personnel and management, buildings, environment and safety and participation and support of the community and 2) According to the comparison results, as classified by the parents' gender, educational level and monthly salary, it was found that their opinion towards the administration of Special Education Center of Educational Service Area 3 in Songkla Province was overall not different.

Keywords: Special Education Center, Special Education, Special Students

บทนำ

จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) พบว่า มีประชากรทั่วโลกคิดเป็นจำนวนร้อยละ 10 ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และเกือบร้อยละ 85 ของจำนวนเด็กทั่วโลกซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นเด็กที่อยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนา (UNESCO, 2009) ในปี ค.ศ. 2013 องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้จัดประชุมโลกหรือ World Conferenceว่าด้วยเรื่องเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (special children) ที่เมือง ซาลามังคา (Salamanca) ในประเทศสเปน มติในที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทาง

ร่างกายด้วยเหตุผลที่ว่า “เด็กทุกคนมีคุณลักษณะ ความสนใจ ความสามารถและความต้องการที่จะเรียนรู้แตกต่างกัน” เด็กที่มีความต้องการพิเศษย่อมปรารถนาที่จะได้รับการศึกษาที่สนองความต้องการของพวกเขา การจัดการศึกษาพิเศษ (special education)ให้ความสำคัญกับแนวคิดที่ว่า “เด็กและเยาวชนทุกคน ไม่ว่าจะมีคุณลักษณะ ภูมิหลังทางสังคม (social background) และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างไร ควรได้รับการโอกาสในการศึกษาจากสถาบันการศึกษาทุกประเภท” (United Nations, 2015)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการ และการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนที่มีเด็กบกพร่องทางร่างกายกับเด็กทั่วไป มีโรงเรียนนำร่อง จำนวน 300 โรงเรียนกระจายครอบคลุมทุกจังหวัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 ได้ขยายผลเป็นจำนวน 2,000 โรงเรียน ครอบคลุมทุกอำเภอทั่วประเทศ เพื่อรองรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายทุกคนที่ประสงค์จะเรียน ได้มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วมทั่วประเทศและศูนย์การศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (บุญเกิด วิเศษรินทอง, 2552: 145) เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2561 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายแพทย์ ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ได้ให้นโยบายการจัดการศึกษาพิเศษ (ออนไลน์, 2561: 1-3) ว่า “การดูแลเด็กและผู้ด้อยโอกาสถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใช้วัดถึงความเจริญของประเทศนั้น ๆ ว่าให้ความสำคัญและมีระบบดูแลทรัพยากรมนุษย์ดีเพียงใด ในส่วนของประเทศไทยเชื่อว่าในเรื่องของการดูแลเด็กพิเศษไม่ได้แพ้ชาติใด ๆ และแม้จะยังปัญหาบางจุด และมีงบประมาณน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ก็ยิ่งต้องจัดระบบบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด” ในส่วนนโยบายการศึกษา จะไม่ดูแลเด็กพิเศษกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่จะกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการเริ่มต้นระบบการจัดการศึกษาพิเศษใหม่จากพื้นฐานที่มีอยู่จริงและสิ่งที่ดำเนินการไว้แล้ว โดยให้ดำเนินการใน 2 เรื่องคือ 1) การบริหารจัดการงบประมาณ ให้ดำเนินการ ตามรูปแบบการดำเนินงานโครงการพัฒนาครูแบบครบวงจร (คูปองครู) เพื่อกระจายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษลงไปถึงเด็กและสถานศึกษาโดยแท้จริงโดยให้ฝ่ายปฏิบัติในพื้นที่เสนอแผนงานโครงการขึ้นมายังส่วนกลางที่จะทำให้การใช้งบประมาณเกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการมากที่สุดและ 2) การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารทั้งระดับผู้อำนวยการสำนักและผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ควรมีการจัดระบบการเข้าสู่ตำแหน่งใหม่เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความชำนาญ

งานเฉพาะทางการศึกษาพิเศษ มีประสบการณ์และความผูกพันในงานที่จะทำ จึงจะสามารถผลักดันงานไปข้างหน้าได้

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ได้จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ได้แก่ การวางแผน กำหนดนโยบาย และจัดทำแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและนำนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมและประสานงานการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและแผนบริการเฉพาะครอบครัว และดำเนินการประสานงานขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่น ๆ ในรูปแบบคูปองการศึกษา (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา, 2560) การบริหารงานภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา มีขอบข่ายภารกิจการบริหารและการจัดการตามโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษในภารกิจ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาในการสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่เพื่อการปฏิบัติงานในการศึกษาและพัฒนาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การจัดการสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษโดยรวมไม่ว่าจะเป็นสภาพภายในหรือภายนอกที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือบาดเจ็บต่อเด็ก ตลอดจนการกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย การจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการส่งเสริมทักษะต่างๆเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนที่อยู่รอบ ๆ เขตบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา เช่น การประชุมชี้แจงให้ประชาชนในเขตบริการทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชา สัมพันธ์ การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนติดตามประเมินผลรวมถึงการเข้ามาส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในเขตบริการของศูนย์ฯ

โรงเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2543 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) และมีการสรุปผลงานตามแนวทางของการปฏิบัติงานประจำปีและมีการรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปีการศึกษา แต่จากการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ พบว่า แม้ศูนย์ฯจะมีภารงานเพิ่มขึ้นแต่จำนวนเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่เข้ามารับบริการในศูนย์ฯมีจำนวนลดน้อยลง (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา, 2560) อาจเป็นไปได้ว่า ศูนย์ ฯ จำเป็นต้องมีการศึกษา และวิเคราะห์การบริหารงานของศูนย์ฯ ทั้งนี้เพื่อนำทรัพยากรทั้งที่เป็นบุคคล เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ สิ่งแวดล้อมและปัจจัยอื่น ๆ มาประสาน

เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา จึงสนใจศึกษาสภาพการบริหารงานของศูนย์ฯในงาน 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนที่อยู่รอบ ๆ บริการของศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อประเมินสภาพการดำเนินงานของศูนย์ฯ สำหรับใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์ฯให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ของผู้ปกครองนักเรียน

การดำเนินการวิจัย

1. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ที่มารับบริการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 80 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา โดยอาศัยแนวคิดจากการวิจัยของ Mattos-Massey, A. (2005) เรื่อง “Curriculum and Assessment for Students with Moderate and Severe Disabilities” และการศึกษากลุ่มงานศึกษาสำหรับคนพิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง "แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ” แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพจริงในการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ใน 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

4) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรายงการประเมินการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน และศึกษารูปแบบของการสร้างเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และรายละเอียดของเครื่องมือจากงานวิจัยต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาขอความเห็นชอบและตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของโครงสร้าง ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษาเพื่อนำมาแก้ไข การใช้สำนวนภาษาตลอดจนสาระสำคัญของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและนิยามคำศัพท์ ก่อนนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษา ค่าดัชนี IOC ที่ได้เป็นค่าเฉลี่ยที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิโดยค่า IOC มี 3 ระดับ คือ คะแนน 1 (สอดคล้อง) คะแนน 0 (ไม่แน่ใจ) และคะแนน -1 (ไม่สอดคล้อง) ถ้าค่า IOC เท่ากับ 1 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าสอดคล้อง ค่า IOC เท่ากับ -1 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าไม่มีความสอดคล้อง และถ้า IOC มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าไม่แน่ใจ พบว่าคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแบบสอบถามของการวิจัยนี้มีค่าระหว่าง 0.60-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับผู้ปกครองนักเรียนที่ ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยซึ่งได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดชุมพร จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามทั้งหมด 30 ฉบับไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับค่าระหว่าง 0.893

5. จัดพิมพ์แบบสอบถามของการวิจัยเพื่อนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างคือผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนเมื่อผู้ปกครองมารับ-ส่งนักเรียน

4.3 ผู้วิจัยได้กำหนดวันรับคืนแบบสอบถามแต่ละฉบับไว้ในแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนำมาส่งให้ผู้วิจัยตามที่กำหนด ได้แบบสอบถามคืน มา 80 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาคำนวณค่าร้อยละ (percentage)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา นำมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 การทดสอบสมมติฐานสภาพจริงในการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา โดยใช้ค่าขนาดอิทธิพล (Effective Size Value) ตามแนวคิดทฤษฎีของเฮดจ์และโอลคิน (Hedges & Olkin, 1985; อ้างถึงในนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 187-191)

สูตรสำหรับการคำนวณค่าขนาดอิทธิพล (Effective Size) มีดังนี้

$$E.S. = \frac{\mu_1 - \mu_2}{\frac{\sigma_1 + \sigma_2}{2}}$$

เมื่อ **E.S.** แทน ค่าขนาดอิทธิพล (ความแตกต่างของผลการวิจัย)

μ_1 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร 1

μ_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร 2

σ_1 แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร 1

σ_2 แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร 2

ถ้าค่า E.S. มากกว่าหรือเท่ากับ 50 ถือว่า ค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มแตกต่างกัน

เฮดจ์และโอลคิน (Hedges & Olkin,1985) ได้กำหนดค่า E.S. หรือค่าขนาดอิทธิพล ดังนี้

E.S. = .20 แปลว่า ปริมาณความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มเป็น .20 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ถือว่าค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มแตกต่างกันน้อย

E.S. = .50 แปลว่า ปริมาณความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มเป็น .50 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ถือว่าค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มแตกต่างกันปานกลาง

E.S. = .80 แปลว่า ปริมาณความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มเป็น .80 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ถือว่าค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มแตกต่างกันมาก

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาใน 4 งาน โดยรวมและรายด้านปฏิบัติในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและ

กิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา

การบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา	**N = 80**		**ระดับ**	**อันดับ**
	μ	**σ**		
1. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.27	0.73	มาก	1
2. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	3.76	0.71	มาก	2
3. ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย	3.73	0.67	มาก	3
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน	3.63	0.66	มาก	4
รวม	**4.81**	**0.69**	**มากที่สุด**	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ใน 4 งาน โดยรวมปฏิบัติในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยและด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า สภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา	**เพศของผู้ปกครอง**	**ระดับการศึกษา**	**รายได้/เดือน**
	ค่า E. S.	**ค่า E. S.**	**ค่า E. S.**
1. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	.16	.52	.15
2. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	.14	.57	.17
3. ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย	133	.21	.17
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน	.03	.32	.02

จากตารางที่ 2 เมื่อจำแนกตามเพศ และรายได้ต่อเดือน พบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกันในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน แต่เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษฯ แตกต่างกันในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรและด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ส่วนความคิดเห็นต่อด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยและด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า การบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา เป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและภารกิจในการจัดการเรียนการสอนเหมือนกับสถานศึกษาอื่น ๆ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับหลักการจัดตั้งหน่วยบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 6) ที่ว่าศูนย์การศึกษาพิเศษ คือสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการในลักษณะการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ฟื้นฟู และเตรียมความพร้อม จัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากร และชุมชนรวมทั้งการจัดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพของศูนย์ฯ ให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนที่นำบุตรหลานที่พิการมารับบริการเพื่อพัฒนาศักยภาพให้ดีขึ้น ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธราช 2545 หมวดที่ 2 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุจิตรพร สีฝั้น (2550: 67) ซึ่งได้ศึกษา การพัฒนาแบบการให้บริหารในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน และพบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ทำหน้าที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และดูแลงานวิชาการการศึกษาพิเศษ ส่วนศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดทำ

หน้าที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัวและเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ รวมทั้งการดำเนินการคัดแยก ฟื้นฟูสมรรถภาพและส่งต่อคนพิการไปยังสถานศึกษา การบริหารจัดการในศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิการวัยก่อนเข้าเรียนหรือผู้พิการภายหลังก่อนส่งกลับไปเรียนร่วม โดยศูนย์การศึกษาระดับจังหวัดและระดับเขตการศึกษา ถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน จะขอนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลาเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ในแง่ที่ว่าการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ การสื่อสารและการเรียนรู้โดยผู้รับบริการของศูนย์ฯต้องได้รับการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากผู้พิการเป็นผู้ที่มีความบกพร่องหรือมีความอ่อนด้อยในบางด้าน จึงมีความต้องการจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาทางด้านการศึกษาและคุณภาพชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรัญจิต วรรณนวล (2549: 65) ที่ศึกษาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประวัติ จากหลักฐานและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ ด้านการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และด้านการให้บริการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมตามแผนที่กำหนดอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลาให้ความสำคัญต่อการจัดสรรบุคลากรที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษเนื่องจาก ครูการศึกษาพิเศษนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาในด้านการศึกษาพิเศษมาโดยตรง เพราะจำเป็นจะต้องเข้าใจสภาพของภาวะความบกพร่องของนักเรียน เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองกับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทำให้ครูการศึกษาพิเศษนั้นต้องมีความรู้ในด้านวิชาการเกี่ยวกับวิชาการเรียนรู้ต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็ต้องสามารถประยุกต์เนื้อหาวิชาเหล่านั้นให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรื่องรู้และเข้าใจได้อีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของประวีณา โภควนิช (2559: 99) ซึ่งพบว่าเนื่องจากครูการศึกษาพิเศษมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งทั้งในการปฏิบัติหน้าที่สอน จัดการศึกษา นิเทศ หรือหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน สถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูด้านคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษและพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย ว่ามีการปฏิบัติโดยรวมและรายข้อในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าสภาพแวดล้อมที่ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรู้ได้ดี คือ สภาพแวดล้อมที่มีระเบียบ มีความแน่นอน ปลอดภัย คาดเดาได้ว่า จะเกิดอะไรขึ้น จะช่วยให้เด็กรับรู้และประมวลข้อมูลที่ครูสอนได้ดีและเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ สภาพอาคารในศูนย์การศึกษาพิเศษมีความแข็งแรง มั่นคงและ ปลอดภัย. สภาพอาคารในศูนย์การศึกษาพิเศษมีความแข็งแรง มั่นคงและ ปลอดภัย มีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในบริเวณศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างพอเพียง และ ศูนย์การศึกษาพิเศษมีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของอาพร ตรีสูน (2560: 21-25) ที่พบว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานศึกษาเรียนรวมหรือศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้นักเรียนที่พิการหรือที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อยู่ในภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุดซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารเรียนและภายในอาคารเรียนต้องมีการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน เช่น ห้องที่เงียบไม่มีเสียงรบกวนเช่นเสียงโทรทัศน์ วิทยุและไม่มีผู้คนเดินผ่านไปมา ที่สำคัญคืออย่านั่งฝึกเด็กใกล้ประตูเพราะเด็กจะวอกแวกได้ง่าย เลือกห้องที่สบายกว้างพอไม่แออัด มีเก้าอี้และโต๊ะที่นั่งสบาย และมีขนาดพอเหมาะกับตัวเด็ก ควรจัดอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่ เช่น จัดของเล่นไว้ในลิ้นชักหนึ่ง กระดาษ ดินสอสีไว้ในอีกลิ้นชักหนึ่งเพื่อเด็กจะได้ไม่สับสนและจะได้หัดหยิบของต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ระเบียบและความปลอดภัยในสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้เด็กพิเศษจัดการกับตัวเองได้ง่ายขึ้น และ ตอบสนองต่อโลกรอบตัวได้ดีขึ้น เด็กจะเข้าใจโลกที่สับสนยุ่งเหยิงได้ไม่ยากเกินไป เด็กจะกล้าออกมาสัมผัสกับสิ่งรอบตัวและผู้คนมากขึ้น

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญที่สุด ในการช่วยกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก และเตรียมความพร้อมของเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เช่น เด็กบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ การมีส่วนร่วมของครอบครัวเป็นสำคัญในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) นอกจากนี้เนื่องจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา จำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด แต่งบประมาณที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เพียงพอ ศูนย์ ฯ จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากชุมชนด้านทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์ฯ เช่น การปรับสภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ การจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็กที่เรียนอยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ สอดคล้องกับข้อบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ที่เน้นแนวคิดการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการร่วมจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ สามารถเป็นผู้จัดการศึกษาได้ สาหรับการจัดการศึกษาสาหรับคนพิการก็เช่นกัน ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีบทบาทในการทางานแบบมีส่วนร่วม

ทั้งลักษณะผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และฟื้นฟูสมรรถภาพ และลักษณะผู้จัดการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมในเชิงการบริหาร การจัดการศึกษา การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ (Partnership Model) กับศูนย์การศึกษาพิเศษ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ และรายได้ต่อเดือน พบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาไม่แตกต่างกันในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยและด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน แต่เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษฯ แตกต่างกันในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรและด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ส่วนความคิดเห็นต่อด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยและด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองทุกคนที่พาบุตรหลานมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ต่างมีความคิดเห็นที่ตรงกันคือความคาดหวังที่จะได้รับบริการที่ดีในทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ คาดหวังให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บุตรหลานของตนมีความรู้ความสามารถมากขึ้นทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองทุกคนที่พาบุตรหลานมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ต่างมีความคิดเห็นที่ตรงกันคือความคาดหวังที่จะได้รับบริการที่ดีในทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ คาดหวังให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บุตรหลานของตนมีความรู้ความสามารถมากขึ้น ถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะมีวุฒิการศึกษาต่างกันแต่ผู้ปกครองทุกท่านก็ให้ความไว้วางใจและยอมรับในการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาผู้ปกครองเชื่อถือในตัวครูว่าเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาบุตรหลานของพวกเขารวมทั้งยังเป็นผู้มีความรักเมตตาศิษย์ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างดีที่สุดเพื่อหวังให้ศิษย์มีศักยภาพที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการสำหรับผู้ปกครองที่มารับบริการภายในศูนย์การศึกษาพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ที่ว่า “ครอบครัว สมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและครอบครัวเป็นผู้ที่เข้าใจเด็กมากที่สุด ครอบครัวจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญที่สุดในการช่วยกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถขณะอยู่ที่บ้าน เมื่อเด็กถึงวัยที่ควรได้รับการบริการทางการศึกษา ผู้ปกครองควรได้ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ กระบวนการ และวิธีการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ในการเข้ารับบริการ”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ในด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก แต่ยังน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลาควรให้ความสำคัญใน

การจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวสมาชิกในศูนย์การศึกษาพิเศษและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมทำให้เกิดทัศนคติหรือความรู้สึกต่อศูนย์การศึกษาพิเศษในทางที่ดีเพื่อสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในด้านบุคลากรและการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญการพัฒนาตนเองในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูการศึกษาพิเศษ หรือ การนิเทศภายในที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการสอนและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาพิเศษ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **คู่มือการคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **การวิเคราะห์อภิมาน**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเกิด วิเศษรินทอง. (2552). **ปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม**. กรุงเทพมหานคร.

ประวีณา โภควนิช. (2559). **แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี.** ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี.

สุจิตรพร สีฝั้น. (2550). **การพัฒนาแบบการให้บริหารในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรัญจิต วรรณนวล. (2549). **การดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการสำหรับผู้ปกครองที่มารับบริการภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ.** กรุงเทพมหานคร :กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). **การศึกษาแนวทางในการจัดตั้งหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิก.

อาพร ตรีสูน. (2560). **การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะต่อการเรียนรู้สื่อ และสิ่งอานวยความสะดวกทางการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก.** ศูนย์วิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนรวมสำหรับเด็กออสทิสติก โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

The Teachers' Opinion towards Instructional Supervision Performed by the Administrators of the Schools in Sahawittaya Suksa Lampaya under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2

ปิติตรี ตายงค์
Pititri Thayong
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: pititritha@gmail.com

Received: October, 4 2020
Revised: November, 5 2020
Accepted: November, 10 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนและแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงาน (Plan-P) ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do-D) ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C) และด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action-A) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสหวิทยศึกษาลำพญา จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน (Plan–P) ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do–D) ด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action–A) และด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C) 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนและกำหนดทางเลือกของการนิเทศในสอดคล้องกับความต้องการ ปฏิบัติการนิเทศการสอนของครูตามแผนงานอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลและติดตามครูเกี่ยวกับการนำข้อเสนอแนะจากการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: การนิเทศการสอน, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the teachers' opinion towards the instructional supervision performed by the administrators of the schools in Sahawittaya Suksa Lampaya under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 and to propose guidelines for developing the instructional supervision performed by the administrators of the schools in Sahawittaya Suksa Lampaya under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 in 4 aspects including Plan-P, Do-D, Check-C and Action-A. The population studied were comprised of 113 school teachers in Sahawittaya Suksa Lampaya under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire and open-ended questions. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research findings were as follows: 1) according to the teachers' opinion, the instructional supervision was performed by the administrators of the schools in Sahawittaya Suksa Lampaya under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 at high level in whole and in part. The listed mean scores in order from the highest to the lowest were Plan-P, Do-Do, Action-A and Check-C and 2) the proposed guidelines for developing the instructional supervision performed by the administrators of the schools in Sahawittaya Suksa Lampaya under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 included planning and determining the schools' alternatives of instructional supervision corresponding to teachers' needs, constantly organizing teachers' instructional supervision as planned, evaluating and monitoring teachers' applying suggestions and advices obtained from instructional supervision to teaching and learning improvement and development.

Keywords: Instructional Supervision, School Administrators

บทนำ

มนุษย์ที่เกิดมาทุกคนมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ต้องศึกษา เพราะการศึกษาหาความรู้จะช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน

ให้มีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทุก ๆ ด้าน และสามารถเกื้อกูลการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และบุญเลี้ยง ชะวาลิสันต์ (2543: 1) ได้กล่าวไว้อีกว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยแบ่งออกเป็นหลายระดับและหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้รับผิดชอบการจัดการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีโรงเรียนในสังกัดกระจายอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานในการอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งรัฐได้กำหนดนโยบายไว้ว่ารัฐพึงจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงบริบูรณ์ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรับผิดชอบโดยตรง ในการจัดการควบคุมและกำกับทั้งในการศึกษาทั้ง 4 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 เป็นการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และช่วงชั้นที่ 3 และ 4 เป็นการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานระดับรองลงมาที่คอยกำกับดูแลสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปฏิบัติเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทั้งด้านคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์ ด้านผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสุขภาพอนามัยที่ดี โดยมีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นสิ่งที่ส่งเสริมและสนับสนุน และปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546: 32) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจ และตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักปรับปรุงตนเองให้รู้และเข้าใจในงานนิเทศการสอน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาและเป็นวิธีที่ช่วยให้ครูพัฒนาการสอนได้ การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือแนะนำครูหรือผู้เกี่ยวข้องให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น และทำให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพดังที่ สุวรรณ บุญทศ (2541: 2) กล่าวไว้ว่ากระบวนการจัดการศึกษาที่สำคัญ มี 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ในกระบวนการดังกล่าว กระบวนการนิเทศการศึกษานับเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการบริหาร ช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการนิเทศการศึกษาด้วยการส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัด ทุกโรงเรียนดำเนินการพัฒนากระบวนการนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม

การนิเทศการสอนเพื่อมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการสอนในโรงเรียน ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 28) กล่าวไว้ว่า การนิเทศการสอนโดยมุ่งที่พฤติกรรมของครูที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ลักษณะงานของการนิเทศการสอน จะมีงานพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การเลือกสรรบุคลากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการวัสดุอุปกรณ์ การจัดอบรมประจำการ การปฐมนิเทศ

การบริการพิเศษ งานสัมพันธ์กับชุมชน และงานประเมินผล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและคุณภาพของนักเรียน หลักการนิเทศที่ควรยึดถือ คือ หลักแห่งการส่งเสริมความเจริญงอกงามให้ครูและนักเรียน หลักการจัดอย่างเป็นประชาธิปไตย หลักการสร้างสรรค์ หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ หลักการสร้างขวัญและกำลังใจ หลักการปรับปรุงการเรียนการสอน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น สอดคล้องกับ สุรพงษ์ ศรีรักธรรม (2541: 2) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติต่อวิชาชีพ บุคลิกภาพ ความต้องการและความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศ เพื่อกระตุ้นช่วยเหลือให้ครูสามารถปฏิบัติภารกิจการสอนให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน สามารถทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่พึงประสงค์ในทุก ๆ ด้าน เต็มตามวัยและเต็มตามศักยภาพ โดยขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นต้องสนับสนุนครูให้ประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพ โดยการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูให้สามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ การนิเทศการสอนจึงเป็นกระบวนการพัฒนาที่จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จึงจะสามารถช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น แต่เดิมการนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษา ครูเป็นเพียงผู้รับการนิเทศ แต่ในปัจจุบันงานนิเทศการสอนมีความสำคัญมากขึ้น บุคลากรในโรงเรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น อันเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัดไม่สามารถสนองตอบความต้องการทางการนิเทศการสอนของโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน และโรงเรียนส่วนใหญ่ในสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอและบางคนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาอีกด้วยจึงควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 17-19) ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ใน หมวด 4 มาตรา 30 ว่าให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ ในปีการศึกษา 2561 ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 คะแนนที่สอบได้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุน่าจะมาจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวในบรรดาปัจจัยดังกล่าวที่ได้กล่าวมานี้ ผู้วิจัยคิดว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด รองลงมาคือ ตัวผู้เรียน สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษานำไปใช้พัฒนาปรับปรุงการนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา และพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดของการทำงานตามวงจรเดมิ่ง (The Deming Cycle) (Deming, 1986) คือ วงจรพัฒนาคุณภาพงานเป็นวงจรพัฒนาพื้นฐานหลักของการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ ประกอบด้วย คือ 1) การวางแผนงาน (Plan–P) 2) การปฏิบัติตามแผนงาน (Do–D) 3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check–C) และ 4) การพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action–A) ในการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยกระบวนการนิเทศการสอนแบบ PDCA

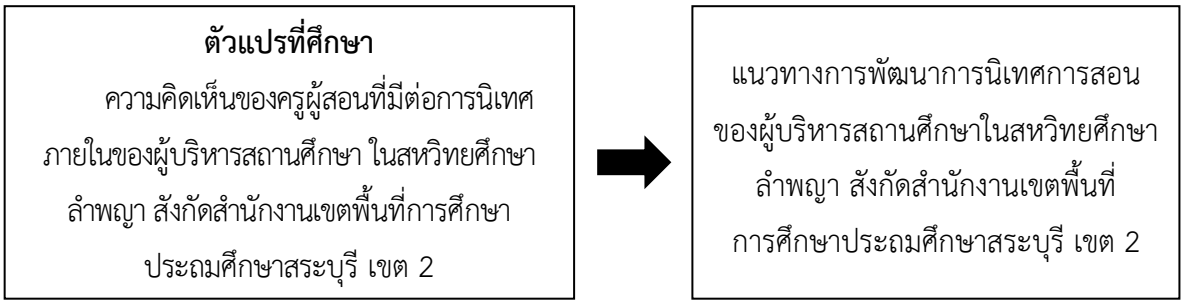

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตของเนื้อหา ในการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนงาน (Plan-P) 2) ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do–D) 3) ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C) และ 4) ด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action–A)

1.2 ขอบเขตของประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสหวิทยศึกษาลำพญาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 113 คน จากจำนวน 11 โรงเรียน โดยประชากรทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูล

1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนงาน (Plan-P) 2) ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do-D) 3) ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C) และ 4) ด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

1.4 เครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบสอบถามตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นครูที่ปฏิบัติการสอน จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 83 คนคิดเป็นร้อยละ 73.45 เป็นเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 26.55 จำแนกตามระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 69.03 และรองลงมามีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 30.97 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีมากที่สุด จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 47.79 รองลงมามีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 28.32 และประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี น้อยที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 23.89

2. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ

แรก ได้แก่ ด้านการวางแผน รองลงมา คือด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do–D) และด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action–A) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check–C) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน (Plan–P) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ข้อที่ 7 คือสนับสนุนให้มีการจัดหาบุคลากรให้เพียงพอตามภารกิจการสอน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 2 คือมีการกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรที่จะต้องใช้เพื่อการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการตามแผนปฏิบัติงานประจำปี และข้อที่ 1 คือการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ข้อที่ 6 เสนอแนะให้มีการจัดทำคู่มือครูหรือแนวทางการใช้หลักสูตร

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do–D) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ข้อที่ 17 คือการจัดหาทุนการศึกษา การบริการแนะแนว อาหารกลางวัน อาหารเสริมและการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 15 สนับสนุนให้มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูให้คณะครูทราบ และข้อที่ 14 คือสนับสนุนให้ครูปฏิบัติการสอนหรือทำงานร่วมกันเป็นทีม ตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ 20 คือมีการบริการด้านข้อมูลข่าวสารทางวิชาการให้กับชุมชน

2.3 ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check–C) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 1 คือจัดให้มีแผนปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 4 คือเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษามีการประเมินสรุปการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป รองลงมาได้แก่ข้อที่ 3 คือจัดให้มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และสรุปผลการสอนของครูเป็นรายบุคคล และข้อที่ 2 จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของครูเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ 5 คือจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา

2.4 ด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action–A) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 6 คือส่งเสริมให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการสอนของครูให้ทันต่อเหตุการณ์ และข้อที่ 7 คือสนับสนุนให้ครูเข้าศึกษา หรือฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการสอนส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ข้อที่ 4 คือให้คำปรึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนแก่ครู

อภิปรายผล

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาลำพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 สนับสนุนให้มีการจัดหาบุคคลากรให้เพียงพอตามภารกิจการสอนและมีการจัดหาทุนการศึกษา การบริการแนะแนว อาหารกลางวัน อาหารเสริมและการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน รวมทั้งจัดให้มีแผนปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูทั้งนี้ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการสอนของครูให้ทันต่อเหตุการณ์และสนับสนุนให้ครูเข้าศึกษา หรือฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนพันธ์ อักษรสิทธิ์ (2548: 105) ที่ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายข้อปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ พิบูลชัย ศรีเข้ม (2553: บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 10 ในภาพรวมและรายข้อมีการนิเทศอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงาน (Plan–P) ครูในสหวิทยศึกษาลำพญา อำเภอมวกเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการจัดหาบุคลากรให้เพียงพอตามภารกิจการสอน มีการกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรที่จะต้องใช้เพื่อการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการตามแผนปฏิบัติงานประจำปี และมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 54-60) ที่กล่าวว่า การวางแผนครอบคลุมถึงการกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ฯลฯ พร้อมกับพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดบ้างเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้น โดยระบุวิธีการเก็บข้อมูลให้ชัดเจน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ พรรณี ใจเพิ่ม (2546: 65) ซึ่งศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร พิจารณารายด้านการวางแผนงาน (Plan–P) อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do–D) ครูในสหวิทยศึกษาลำพญา อำเภอมวกเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการจัดหาทุนการศึกษา การบริการแนะแนว อาหารกลางวัน อาหารเสริมและการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน สนับสนุนให้มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูให้คณะครูทราบ สนับสนุนให้ครูปฏิบัติการสอนหรือทำงานร่วมกันเป็นทีม กระตุ้นให้ครูปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ เสนอแนะให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้คำแนะนำในการจัดตารางสอนโดย คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประชุม พบปะผู้ปกครองและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนะนำให้มีการปรับวัตถุประสงค์การเรียนให้สอดคล้องตามความต้องการของท้องถิ่น ให้คำแนะนำในการใช้ห้องเรียนและพื้นที่อื่นๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้มีการจัดหา ผลิตหรือพัฒนาสื่อเครื่องมือ/อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตรงตามที่หลักสูตรกำหนดและให้มีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมนำไปใช้งาน สนับสนุนให้มีสมาคม ชมรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน และแนะนำบุคลากรในโรงเรียนให้สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2545: 43-47) ที่กล่าวว่า เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้น ๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่จำเป็นด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกอบ พอดี (2549) ทำการศึกษาเรื่องการนำวงจรเดมมิ่งมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วงจรเดมมิ่งกับการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C) ครูในสหวิทยศึกษาลำพญา อำเภอมวกเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ จัดให้มีแผนปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษามีการประเมินสรุปการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป และจัดให้มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลการสอนของครูเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 129) ซึ่งกำหนดหน้าที่ของผู้บริหารในการนิเทศการสอนไว้ว่าต้องกำกับ ติดตาม และนิเทศการสอน ในเรื่องจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้กับครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีมุมหนังสือ ห้องสมุดให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน รวมทั้งห้องพิเศษ ส่งเสริมแนะนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินงานด้านการนิเทศ

การสอนในโรงเรียน อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานด้านการสอน จัดให้มีการประเมินผลงานเพื่อการแก้ไขปรับปรุง หากผู้บริหารโรงเรียนยึดถือปฏิบัติตามที่กล่าวมาข้างต้นก็ย่อมจะทำให้การนิเทศการสอนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพงศ์ ทับอินทร์ (2557) การใช้วงจรเดมมิ่ง (พีดีซีเอ) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า การใช้วงจรเดมมิ่ง ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต 42 ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

4. ด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action–A) ครูในสหวิทยศึกษาลำพญา อำเภอมวกเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการสอนของครูให้ทันต่อเหตุการณ์ และสนับสนุนให้ครูเข้าศึกษา หรือฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สายช่อ ทองสุข (2546) ที่ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ และเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามตัวแปรต่อไปนี้คือ วุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน การได้รับการฝึกอบรมและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การสนับสนุนให้ครูเข้าศึกษา หรือฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการสอน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนงาน (Plan-P) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการสอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ให้มีการกำหนดมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน มีการอำนวยการในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือความต้องการของท้องถิ่น เสนอแนะให้มีการจัดทำคู่มือครูหรือแนวทางการใช้หลักสูตร ตลอดจนสนับสนุนให้มีการคัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถทางการสอนตรงกับความต้องการหรือความขาดแคลน และมอบหมายหรือปรับเปลี่ยนหน้าที่ให้ครูปฏิบัติการสอนตรงตามความรู้ความสามารถ

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน (Do-D) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะเสนอแนะแนวการจัดกิจกรรมการสอนของครูให้สอดคล้องจุดมุ่งหมาย มีการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับมาตรฐานหรือมาตรการในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน เสนอแนะให้มีการวางแผนการสอนหรือจัดทำบทเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติและพื้นที่ปฏิบัติงานของครูและนักเรียนอย่างพอเพียง ให้คำแนะนำและติดตามผลการใช้สื่อการสอนของครู แนะนำให้มีการสอนซ่อมเสริมตามความเหมาะสม เช่นการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และมีการบริการด้านข้อมูลข่าวสารทางวิชาการให้กับชุมชน

1.3 ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check–C) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของครูเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา

1.4 ด้านการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action–A) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครู จากนั้นนำเสนอผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอน ครูประจำชั้น อาจารย์ที่ปรึกษา หัวน้ำกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตน แล้วจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับครูอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำปรึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนแก่ครู และสนับสนุนให้ครูไปศึกษาดูงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือแหล่งอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 กับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2.2 ควรศึกษาเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานการนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกกลุ่มโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในทุกกลุ่มโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กาญจนพันธ์ อักษรสิทธิ์. (2548). **การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธีรพงศ์ ทับอินทร์. (2557). **การใช้วงจรเดมมิ่ง (พีดีซีเอ) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**. วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

บุญเลี้ยง ชะวาลิสันต์. (2543). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประกอบ พอดี. (2549). **การนำวงจรเดมมิ่งมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมการพิมพ์.

พรรณี ใจเพิ่ม. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: เนตรนิมิตรการพิมพ์.

สายช่อ ทองสุข. (2546). **การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลานสภา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.** กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.

สุรพงษ์ ศรีรักธรรม. (2541). **การปฏิบัติงานการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวรรณ บุญทศ. (2541). **ปัญหาการนิเทศการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Deming, W. E. (1986). **Out of the crisis.** MIT Press.

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุงอินเตอร์-เทค

The Development of Lesson Plans by Project Approach Science About Force and Motion for First Year of Vocational Education Certificate Student Banglamung Inter-Tech College

พอพรรณ วงศ์พิพันธ์
Porpan Wonpipan
วิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุงอินเตอร์-เทค
Banglamung Inter-Tech Technology College
e-mail: porpan.bitc@gmail.com

Received: October, 4 2020
Revised: November, 5 2020
Accepted: November, 10 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์และผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุงอินเตอร์-เทค อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบอย่างง่ายและใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบโครงงานทยาศาสตร์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 7 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โครงงานวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงแบนมาตรฐาน ค่าความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเที่ยงตรง t-test (Paired Samles t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภายหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้น สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า เนื้อหาจัดลำดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือมีการสรุปผลการประเมินให้นักเรียนทราบเป็นระยะและเสนอแนะแก้ไขปรับปรุง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบโครงงาน, แรงและการเคลื่อนที่

ABSTRACT

This Objective of this research were to study: 1) developing project-based science learning management plans on “Force and Movement” for vocational education certificate freshmen of Banglamung Inter-Tech College to be efficient at 80/80 criteria and 2) investigating vocational education certificate freshmen’s satisfaction towards being taught using the developed project-based science learning management plans. By using simple random sampling, the researcher selected the study sample who were vocational education certificate freshmen studying in the second semester of academic year 2019 at Banglamung Inter-Tech College in Banglamung District, Chonburi Province, totaling 30 persons. The instruments used for collecting the data consisted of 1) 7 sets of project-based science learning management plans on “Force and Movement” 2) a science learning achievement test to evaluate the students’ science knowledge on “Force and Movement” and 3) a questionnaire asking about the students’ satisfaction towards being taught using the developed project-based science learning management plans. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation and t-test.

The following were the research findings: 1) after being taught using the developed project-based science learning management plans, the vocational education certificate freshmen of Banglamung Inter-Tech College had a higher level of science learning achievement than they did before teaching and learning at the .05 level of significance and 2) the students expressed their satisfaction towards being taught using the developed project-based science learning management plans at high level in whole and in part. The listed mean scores in order included organization of content difficulty suitable for students’ ability, periodically having students informed of conclusion concerning evaluation of their learning outcomes and suggestions for improvement and clarity of subject content.

Keywords: Project-based Science Learning Management, Force and Motion

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในโลกปัจจุบัน และอนาคต วิทยาศาสตร์ช่วยสร้างความคิดที่พัฒนาให้มนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและศึกษาหาความรู้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้กับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ที่เป็นสังคมแห่งการค้นคว้าและ

เรียนรู้ ทำให้ทุกคนจำเป็นที่จะต้องคอยศึกษาด้านวิทยาศาสตร์อยู่เสมอ เพื่อที่จะมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีในปัจจุบันอย่างสร้างสรรค์ มีเหตุผลและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ได้มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ โดยทั้งหมดนี้ล้วนมีรากฐานมาจากวิทยาศาสตร์ที่ผสมผสานเข้ากับเทคโนโลยี การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงการนำความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุผล มีคุณธรรม นอกจากนั้นยังช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ การดูแลรักษาตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้สมดุลและยั่งยืน จะเห็นได้ว่า กระบวนการคิดมีความสำคัญที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็น การคิดมีความสำคัญ เพราะในโลกที่เต็มไปด้วยข้อมูลซึ่งสามารถเข้าถึงตัวทุกคนได้อย่างไม่จำกัดเวลา ไม่จำกัดสถานที่ ความสามารถในการคิดจะช่วยให้มนุษย์สามารถเลือกใช้ข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งกับตนเองและสังคม ดังนั้นหากบุคคลมีความสามารถในการคิดสามารถจำแนกแยกแยะข้อมูลพิจารณา ไตร่ตรองข้อมูลต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วนย่อมจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, 2555: 21)

การจัดการเรียนของครูโดยทั่วไปมักจะสอนตามหลักสูตร ตามจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้โดยไม่คำนึงถึงความชอบ ความสนใจ รวมทั้งกลยุทธ์การสอนของครู ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเบื่อการเรียน (ผ่องศรี สมยา, 2544: 7) ฉะนั้นการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องเน้นผู้เรียนแต่ละคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข นั่นคือครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นผู้เรียน วางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้และการสอน ตามสภาพจริง การประเมินตามสภาพจริง การนำกระบวนการต่าง ๆไปใช้ในการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ศุภศิริ โสมาเกตุ, 2544: 3)

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้นั้น จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการสอนให้หลากหลายน่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา คือ การสอนให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา เสาะแสวงหาปัญหาที่ยังไม่เกิดขึ้นและหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้น (ขจรศักดิ์ สีเสน, 2544: 15-16) โดยปัญหาของวิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุง อินเตอร์-เทค ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องวิธีการเรียนการสอนที่ไม่เร้าใจ ไม่มีสิ่งกระตุ้น นักเรียนไม่ได้คิดและแก้ปัญหาโดยตนเอง ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากเรียนจนมีผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจของตนเองหรือของกลุ่มเป็นการตัดสินใจร่วมกัน จนได้ชิ้นงานที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบนำมาผสมผสานกันได้แก่ กระบวนการกลุ่ม

การฝึกคิด การแก้ปัญหา การเน้นกระบวนการ การสอนแบบปริศนาความคิด และการสอนแบบร่วมกันคิด เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจ อยากรู้ อยากเรียนของผู้เรียนเอง โดยใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแหล่ง ความรู้เบื้องต้น สามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากปัญหาและแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมา ผู้ศึกษาวิจัยสนใจที่จะพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เพื่อพัฒนาการสอน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์

การดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สาขาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุงอินเตอร์-เทค อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 90 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สาขาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุงอินเตอร์-เทค อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบอย่างง่ายจากประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 เกี่ยวกับขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลจากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ

2) ศึกษาวิธีการ หลักการและเทคนิคการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นวิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการ จากหนังสือแนวการจัดทำแผนการเรียนรู้กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และหนังสือแบบเรียนวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3) เลือกเนื้อหาสาระ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เลือกเนื้อหากลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่

4) กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นวิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสาระที่กำหนด ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 แผน รวมเวลาที่ใช้สอนทั้งหมด 12 ชั่วโมง

5) การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาและจุดประสงค์ ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1

6) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์เรื่องแรง และการเคลื่อนที่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 7 แผน ตามสาระเนื้อหาวิชาซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังนี้

1) สาระสำคัญ
2) จุดประสงค์
3) สาระการเรียนรู้
4) กิจกรรมการเรียนการสอน
5) สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งเรียนรู้
6) การวัดและประเมินผล
7) กิจกรรมเสนอแนะ
8) ข้อเสนอแนะ
9) แบบบันทึกหลังการสอน

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง อาจารย์ที่ปรึกษาให้แก้ไขกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนให้เหมาะสม

8) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินความถูกต้องเชิงวิชาการและประเมินแผน ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน
2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน
3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน

9) จากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาหาค่าเฉลี่ย และนำผลคะแนนไปเทียบเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือคะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมใช้ได้ จากการประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกแผน มีค่าเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนเฉลี่ย
เหมาะสม มากที่สุด	4.51 - 5.00
เหมาะสม มาก	3.51 - 4.50
เหมาะสม ปานกลาง	2.51 - 3.50
เหมาะสม น้อย	1.51 - 2.50
เหมาะสม น้อยที่สุด	1.00 - 1.50

10) นำแผนการจัดการเรียนรู้มา แก้ไขกิจกรรมและลดเวลาให้เหมาะสม นำไปทดลองสอนกับนักเรียนทั้งห้อง ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1/2 พบว่า นักเรียนทุกคนมีความกระตือรือร้น ที่จะได้เรียนรู้จากการปฏิบัติทดลอง และมีความสนใจในสิ่งแปลกใหม่ ผลการวิจัย พบว่า ในแผนการเรียนรู้ที่ 3 และ 7 มีกิจกรรมการเรียนรู้มากไปไม่เหมาะสมกับเวลา นอกนั้นแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีความเหมาะสมกับเวลาที่ตั้งไว้

11) นำมาปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมให้เหมาะสม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปจัดพิมพ์

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และการวิเคราะห์หลักสูตรจากกรมวิชาการ (2539: 179)

2) สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบจากความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวนข้อสอบและจำนวนข้อสอบที่ต้องการจริง

3) สร้างแบบทดสอบจำนวน 50 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ด้านภาษาเพื่อนำไปปรับปรุง โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประการเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

4) ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้สูตร IOC เกณฑ์ .51 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2537: 200) ผลจากการประเมินผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้แสดงว่าข้อสอบที่ใช้ได้

5) นำแบบทดสอบ ไปทดสอบกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1/2 วิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุงอินเตอร์-เทค จำนวน 30 คน

6) นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนแบบทดสอบแล้วมาตรวจให้คะแนนข้อถูก 1 คะแนน ข้อผิดหรือไม่ได้คำตอบเกินกว่า 1 ข้อ ให้ 0 หลังจากนั้นรวมคะแนนของแต่ละคน แล้วทำการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีของ Brennan พบว่า มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ถึง .80 มีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ .17 ถึง .80 (นำแบบทดสอบคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีการของ โลเวท (Lovett) ซึ่งคำนวณได้เท่ากับ 0.94

7) นำแบบทดสอบที่คัดเลือกได้จำนวน 30 ข้อ มาจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริง

2.3 การสร้างแบบวัดความพึงใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาการสร้างแบบวัดความพึงใจสาระนิพนธ์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ศุภศิริ โสมาเกตุ, 2544: 204-207)

2) สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Seale) เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 13 ข้อ นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในส่วนที่บกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขด้านการใช้ภาษาและการตั้งคำถามแบบประเมินวัดความพึงพอใจ

3) นำแบบวัดความพึงใจของนักเรียนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขด้านการใช้ภาษา และการตั้งคำถามแบบประเมินวัดความพึงพอใจแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน
2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน
3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน

4) นำแบบวัดความพึงใจของนักเรียนที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลอง (try out) กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความพึงพอใจทั้งฉบับโดยการหาค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) จัดพิมพ์แบบวัดความพึงพอใจฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 81.33/84.78 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. นักเรียนระดับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือเนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่ายเนื้อหาจัดลำดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน, มีเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะกับวัยนักเรียน, มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง, มีการสรุปผลการประเมินให้นักเรียนทราบเป็นระยะและเสนอแนะแก้ไขปรับปรุง สำหรับข้อที่เหลือนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมินระดับความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณา พรมหมวงศ์ (2545) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และคุณภาพโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ได้แบบฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับโครงงานวิทยาศาสตร์ 3 ประเภท ได้แก่ โครงงานประเภทงานสำรวจ โครงงานประเภทการทดลอง โครงงานประเภทสิ่งประดิษฐ์ จำนวน 5 ชุด นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการส่งเสริมด้วยแบบฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยเฉลี่ยหลังการส่งเสริม สูงกว่าก่อนการส่งเสริม โครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการส่งเสริมด้วยแบบฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

2. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีบางละมุงอินเตอร์-เทค อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า เนื้อหาจัดลำดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการสรุปผลการประเมินให้นักเรียนทราบเป็นระยะและเสนอแนะแก้ไขปรับปรุง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าอิสระของ มิ่งมณี ศรีงาม (2547: 111-119) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงานเรื่อง งานประดิษฐ์จากใบตาลสาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ โดยมีครูทำหน้าที่คอยเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขโครงงานเท่าที่จำเป็น ทำให้นักเรียนมีอิสระในการคิด มีความกล้าตัดสินใจมากขึ้น จนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานประดิษฐ์ได้ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้นและเมื่อนักเรียนค้นพบความสำเร็จของตนเองทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองจึงส่งผลให้เกิดแรงจูงใจและมีความพึงพอใจในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็น เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจของตนเองหรือของกลุ่มเป็นการตัดสินใจร่วมกัน เป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบนำมาผสมผสานกันได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การฝึกคิด การแก้ปัญหา การเน้นกระบวนการ การสอนแบบปริศนาความคิด และการสอนแบบร่วมกันคิด เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจ อยากรู้อยากเรียนของผู้เรียนเอง โดยใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนต้องศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมให้เข้าใจ แม่นยำขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม

1.2 ครูผู้สอนควรให้ความรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน จากง่ายไปหายาก ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน จัดให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสคิด พูด ทำ และสรุปความรู้ร่วมกันและควรคำนึงถึงความสะอาดและความปลอดภัยในการทำงานด้วย

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในขั้นการเขียนโครงงาน ครูผู้สอนควรคอยให้การชี้แนะและช่วยเหลือนักเรียนที่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนที่มาและความสำคัญของโครงงานการตั้งสมมุติฐานและการเขียนรายงานโครงงาน เพื่อให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

1.4 ควรมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ไปใช้ในการจัดกิจกรรมบูรณาการในกลุ่มสาระอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงานในทุกระดับชั้น เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน การแก้ปัญหา ทักษะการคิดที่เป็นระบบ เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อไป

2.2 เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์จากการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2.3 ผู้ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน ควรเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังจึงจะทำให้การพัฒนาการเรียนรู้โดยโครงงานแก่นักเรียนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพอย่างแท้จริง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). **การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาสนา.

ผ่องศรี สมยา. (2544). **การเรียนรู้ตามความสนใจ.** วารสารวิชาการ. 4(1),7-13.

เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2555). **การพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยใช้การเรียนการสอนแบบกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม.** วารสารสังคมศาสตร์. สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ศุภสิริ โสมาเกตุ. (2544). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงงานกับการเรียนรู้ตามคู่มือครู.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ขจรศักดิ์ สีเสน. (2544). **การแก้ปัญหาด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์.** วารสารวิชาการ, 4(1-6), 14-19.

สมนึก ภัททิยธนี. (2537). **การวัดผลการศึกษา.** มหาสารคาม: ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กฤษณา พรหมวงษ์. (2545) **ผลการใช้แบบฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และคุณภาพโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มิ่งมณี ศรีงาม. (2547). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน.** กรุงเทพมหานคร: อักษรพิพัฒน์.

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

Academic Administration of School Administrators for Medium Secondary Schools in Phetchaburi Province Under the Secondary Educational Service Area Office 10

สุธนียา ประเสริฐไทย
Sthaneeya Prasertthai
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: suthaneeya_eye@hotmail.com

Received: October, 5 2020
Revised: November, 5 2020
Accepted: November, 10 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 132 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามชนิดมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติในการวิเคราะห์คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีแบบ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าเมื่อครูมีความแตกต่างทั้งด้าน เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานจะมีความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา, ความคิดเห็นของครู

ABSTRACT

The Objectives of this research were to study 1) to study the opinions of teachers towards the academic administration of medium sized secondary school administrators in Phetchaburi Province under The Secondary Educational Service Area Office 10, and 2) to compare the level of teachers' opinion towards academic administration of secondary school administrators in Phetchaburi Province under The Secondary Education Service Area Office10 that classified by gender, educational level, and work experience. The sample consisted of 132 middle-sized secondary school teachers in Phetchaburi province. The research instrument consisted of 5 rating scales questionnaires. The statistics for analysis were Percentage, Arithmetic Mean, and Standard Deviation and test the hypothesis by using the independent t-test.

The research results as follows: 1) Middle school secondary school administrators in Phetchaburi Province under The Secondary Education Service Area Office 10 had academic administration at a high level in overall. 2) When comparing teachers' opinions on academic administration of middle school secondary school administrators in Phetchaburi province. It was found that when the teachers were different in gender, age, and work experience, there were opinions of the teachers towards the academic administration of medium sized school administrators no difference.

Keywords: Academic administration of School Administrator, Teachers' Opinion

บทนำ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จะต้องมีการบริหารงานในสถานศึกษาให้ครอบคลุมในทุกกิจกรรม และการดำเนินงานทางการศึกษาในทุกเรื่อง เนื่องจากการที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่ประเทศชาติต้องการนั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโดยตรง เพราะงานวิชาการเป็นงานด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน การใช้สื่อ และอุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ถ้าครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้านวิชาการอย่างดีแล้ว ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากการที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องเริ่มจากวัยเด็ก ดังคำกล่าวที่ได้ยินโดยทั่วไปว่า เด็ก คือ อนาคตของชาติ ซึ่งในกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพนั้น ปัจจัยที่ถือว่ามีอิทธิพล และมีความสำคัญ

ที่สุดก็คือ ครู ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาเด็กให้มีศักยภาพต่อไป จะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ในหมวด 7 ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน, 2553: 31-32)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาให้การกระจายอำนาจในการบริหารการจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากการมีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้ง การวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการบริหารงานวิชาการจึงประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ ในการนำไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจึงแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษา จึงขึ้นกับปัจจัยหลายอย่างเช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งผู้เรียนด้วย ด้วยเหตุนี้ การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารเอง (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 3)

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยในแต่ละโรงเรียนมีการจัดระบบการบริหารงานตามภารกิจ แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ และฝ่ายบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารยึดหลักการบริหาร และเทคนิคการบริหารแบบการมีส่วนร่วม ยึดหลักธรรมาภิบาล โดยในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จะต้องมีการบริหารงานในสถานศึกษาให้ครอบคลุมในทุกกิจกรรม และการดำเนินงานทางการศึกษาในทุกเรื่องจากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่จะเป็นรากฐานการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่ประเทศชาชาติต้องการดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของในแต่ละโรงเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนา

ศักยภาพทางวิชาการของโรงเรียน และเพื่อที่จะเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ซึ่งจะส่งผลต่อศักยภาพทางวิชาการของโรงเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะตามที่ประเทศชาติต้องการ อีกทั้งยังส่งผลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็นภาพรวมของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผู้วิจัยใช้ขอบข่ายงานวิชาการโรงเรียนจากเอกสารทางวิชาการหลายแหล่ง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ		ตัวแปรตาม
สถานภาพของครู 1. เพศ - หญิง - ชาย 2. ระดับการศึกษา - ปริญญาตรี - สูงกว่าระดับปริญญาตรี 3. ประสบการณ์ทำงาน - 1-15 ปี - 16 ปีขึ้นไป	➡	ความเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ 5. ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน 6. ด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยขอบเขตของการบริหารงานวิชาการทั้งหมด 12 ประเด็น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 23) ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกประเด็น 6 ประเด็นจากทั้งหมด 12 ประเภท เนื่องจากการสัมภาษณ์ครูทำให้ทราบว่าทั้ง 6 ประเด็นที่ผู้วิจัยเลือก มีผลการบริหารงานวิชาการในระดับสูงมาก คือ 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ 5) ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน และ 6) ด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดกลางจำนวน 4 โรงเรียนกล่าวคือ มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 500-1,000 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา 2) โรงเรียนป่าเด็งวิทยา 3) โรงเรียนท่ายางวิทยา 4) โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา โดยมีจำนวนครูทั้งสิ้น 200 คน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 กลุ่มตัวอย่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งประกอบด้วย 1) โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา 2) โรงเรียนป่าเด็งวิทยา 3) โรงเรียนท่ายางวิทยา 4) โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 132 คน ซึ่งกำหนดโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608 อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และคณะ, 2559) และสุ่มโดยวิธีแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูขนาดกลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ใน 6 ด้าน คือ

1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ
2) ด้านการบริหารการพัฒนาหลักสูตร
3) ด้านการจัดการเรียนการสอน
4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ
5) ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน และ
6) ด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ

4. เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขอบข่ายของงานวิชาการ โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มีทั้งหมด 5 ระดับ กำหนดระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้น้ำหนักดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยกับการบริหารงานวิชาการในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง เห็นด้วยกับการบริหารงานวิชาการในระดับ มาก
3 หมายถึง เห็นด้วยกับการบริหารงานวิชาการในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง เห็นด้วยกับการบริหารงานวิชาการในระดับ น้อย
1 หมายถึง เห็นด้วยกับการบริหารงานวิชาการในระดับ น้อยที่สุด

5. สถิติในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสถิติที่ใช้มีดังต่อไปนี้

5.1 สถิติพิจารณาแบบสอบถาม

1) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC)

2) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient)

5.2 สถิติพื้นฐาน

1) ร้อยละ (Percentage)

2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

3) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบค่าทีแบบ Independent t-test

ผลการวิจัย

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ผู้บริหารวิชาการของสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.36 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกตามลำดับ คือ 1) ด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ 2) ด้านการวางแผนงานวิชาการ และ 3)ด้านการวัดผลประเมินผล และงานทะเบียนนักเรียน

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่าความคิดเห็นของครูเพศชายและเพศหญิงต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้านของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน

2.2 ความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและครูที่จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้านของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน

2.3 ความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 15 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้านของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน

อภิปรายผล

จากการวิจัย สมมติฐานการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีความเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.36 ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดใหญ่

ทางภาคตะวันตกของประเทศไทยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในทุกอำเภอและมีบางโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทำให้เกิดการแข่งขันซึ่งกันและกันและผู้อำนวยการโรงเรียนตลอดจนครูอาจารย์ในโรงเรียนต่างทราบดีว่างานวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญมาประการหนึ่งของการนำพาการบริหารโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ ทำให้ครูของโรงเรียนมัธยมขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรีให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชุบ คงทรัพย์ (2553) ที่ได้ทำการศึกษา การวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยาเทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด สรุปผลการวิจัยว่า สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร วิไลลักษณ์ (2550) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของครูใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการการวัดผลและประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อับดุลรอแมตอเละ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในสถานศึกษาอำเภอกรงปีนัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา อำเภอกรงปีนัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ตามทัศนะของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยในด้านนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ

จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.36 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในด้านการบริหารงานวิชาการในหลาย ๆ ฉบับ สำหรับโยมศึกษาขนาดกลางของจังหวัดเพชรบุรีเกิดขึ้นเนื่องจาก ครูของโรงเรียนมัธยมขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรีให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนของครูเมื่อแตกต่างกัน พบว่าเมื่อทั้ง 3 ปัจจัยแตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของครูในการบริหารงานวิชาการ กล่าวคือโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางของจังหวัดเพชรบุรีเมื่อปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระแตกต่างกันจะไม่มีผลต่อความคิดเห็นของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อพิจารณาเรื่องเพศ จะพบว่าในยุคปัจจุบันครูเพศหญิงและครูเพศชายจะมีความรู้สึกถึงความเท่าเทียมกันซึ่งเป็นไปตามกระแสความเท่าเทียมระหว่างเพศในยุคโลกาภิวัฒน์ เมื่อพิจารณาในเรื่องระดับการศึกษาพบว่าเมื่อครูได้รับการบรรจุเข้ารับราชการแล้วทางกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักเขตพื้นที่การศึกษา มีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือครูทุกคนจะผ่านการอบรมหรือศึกษาดูงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นอกจากนั้นการพัฒนา

ความสามารถของตนเองยังสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายในโลกของ Cyber ส่วนในประเด็นความแตกต่างของประสบการณ์ในการทำงานที่ไม่มีผลต่อความคิดของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมขนาดกลางของจังหวัดเพชรบุรีเกิดขึ้นเนื่องจากหลายปัจจัยคือ 1) ความมั่นใจของครูเนื่องจากสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างกว้างขวาง 2) การถ่ายเทของข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ 3) การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 4) การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เหนือกว่าทั้งในระดับเขต และระดับกระทรวง 5) โอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเปิดก้างมากขึ้นกว่าในยุคอดีต 6) โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพมีความเป็นธรรมสูงขึ้นเนื่องจากผลของการปฏิรูปการศึกษา 7) ความจริงจังในการใช้งานด้านวิชาการเป็นกลไกไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการบริหารโรงเรียนของกลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส ปาละพันธุ์ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาทักษะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารทั้งภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของมาร์ทวาล์วโร (Martwllaro, 1984: 1583) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของโรงเรียนที่มีผลสำเร็จทางวิชาการในรัฐเม็กซิโก โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ว่าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ในการควบคุมการศึกษา และอิทธิพลที่เป็นไปได้จากข้อมูลที่สามารถหามาได้ โดยใช้ตัวแปรจากผลการสรุปการทดสอบทักษะเบื้องต้นของนักเรียนระดับชั้นที่ 8, 9 และ 11 ในปี 1979 และ 1981 ในโรงเรียนนิวเม็กซิโก ผลการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ในช่วงท้ายของการศึกษา หรือปลายภาคเรียน และพบว่า ถึงแม้ความสัมพันธ์ที่พบตามวิธีของเพียร์สัน จะมีแนวโน้มบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ได้เรียนมีศีลธรรมจรรยาของนักเรียนในเบื้องต้น และตัวแปรอื่น ๆ จะถูกรวมในรูปแบบดังกล่าว แต่ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ ที่สามารถอ้างอิงให้มีความน่าเชื่อถือ และยอมรับได้ว่า ขนาดโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

จึงสรุปได้ว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามลักษณะของตัวแปรต้นคือ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของครู พบว่าเมื่อตัวแปรต้นทั้ง 3 ลักษณะของครูแตกต่างกันจะไม่มีผลต่อความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีเหตุผลสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านสิทธิระหว่างหญิงชาย ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และความเอาใจใส่ของกลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ควรที่จะวางแผนพัฒนาครูที่มีประสบการณ์มากในด้านความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล ไปพร้อม ๆ กับการแบ่งงานให้ครูที่มีประสบการณ์น้อย ได้เรียนรู้งานในด้านวิชาการให้มากขึ้นบ้าง แทนที่แก้ปัญหาใน

การบริหารงานวิชาการ ด้วยการเลือกที่จะแบ่งงานให้ครูที่มีประสบการณ์มากดูแลมากกว่า ซึ่งจะส่งผลให้การแบ่งงานไม่มีความเป็นธรรม และทำให้ครูที่มีประสบการณ์น้อย ยิ่งไม่ได้พัฒนาตนเองเพิ่มเติม และส่งผลถึงความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต่ำลงอีกด้วย ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ หากผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แล้ว จะส่งผลให้ครูมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการศึกษาจากการศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ให้ครอบคลุมทั้งอำเภอ และเขตพื้นที่ เพื่อเป็นการสำรวจระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ตามที่ครูได้แสดงความคิดเห็น อันจะส่งผลให้โรงเรียนมีศักยภาพในการแข่งขันกับโรงเรียนอื่น ๆ และส่งผลถึงคุณภาพที่ดีขึ้นของนักเรียนต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ การวัดเชิงเปรียบเทียบในระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะทำสิ่งที่ดีที่สุดในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อให้เกิดกระบวนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในข้อมูลซึ่งกันและกัน อันจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต่อไป

2.3 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลให้ทราบว่า ควรมีการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนไปในทิศทางใด ซึ่งในแต่ละโรงเรียน ก็จะมีบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน การแยกศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนของตนเอง จะทำให้สามารถมองภาพการบริหารงานวิชาการที่ชี้เฉพาะในโรงเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และสามารถนำข้อขัดข้องเหล่านั้นไปวางแผนปรังปรุง และพัฒนาต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ควรรักษาระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามขอบข่ายภารกิจการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ.2561 โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ในด้านการ

ประเมินผลการจัดงานวิชาการ ควรให้การสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการประเมินผลการจัดงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และควรเก็บหลักฐานการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการครั้งต่อไป การดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษา ควรติดตามดูแล และให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพที่ดีต่อไปให้นานที่สุด เนื่องจาก ผลจากการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารงานวิชาการในด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการดังกล่าวมากที่สุด และเป็นการบริหารงานวิชาการในระดับมาก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ควรปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามขอบข่ายภารกิจการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยเฉพาะการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ ควรนำผลการประเมินด้านวิชาการไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง และพัฒนางานด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ควรกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดสอนซ่อมเสริมให้มีความละเอียด ชัดเจน เมื่อครูต้องนำไปปฏิบัติ และควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียน และสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลจากการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการดังกล่าว น้อยที่สุด

1.3 จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู ทำให้ทราบว่า ถึงแม้ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 15 ปี และที่มีประสบการณ์การสอน 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่มีข้อมูลจากความคิดเห็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ จากการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 6 ด้าน ส่วนใหญ่แล้ว ครูที่มีประสบการณ์การสอน 15 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานวิชาการในระดับที่มากกว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งเป็นข้อมูลที่ชี้ให้เห็นถึงการกระจาย และการแบ่งงานในด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้ครูรับผิดชอบ ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จำกัดเฉพาะครูที่มีประสบการณ์มากเท่านั้น ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างครูทั้ง 2 กลุ่มประสบการณ์จึงเกิดขึ้น ข้อมูลดังกล่าว จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำไปใช้ประเมินการแบ่งงาน และมอบหมายงานแก่ครูของตนเองว่า ควรปรับปรุงไปในทิศทางใด โดยความแตกต่างของความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มประสบการณ์ยังชี้ให้เห็นได้อีกว่า ในด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 15 ปี มี

ความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานวิชาการในระดับที่มากกว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน 15 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจจะหมายถึง การเน้นมอบหมายให้ครูที่มีประสบการณ์น้อย รับผิดชอบงานด้านการประเมินผลมากกว่าครูที่มีประสบการณ์มาก หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ครูที่มีประสบการณ์มาก มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีน้อยกว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยนั่นเอง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

มนัส ปาละพันธุ์. (2548). **ทักษะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สมนึก ภัททิยธนี และคณะ. (2548). **พื้นฐานการวิจัยการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2547). **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

สุนทร วิไลลักษณ์. (2550). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

Martellaro, Helena Christina Aroson. (1984). **The Relationship of School Enrollments Size to Academic Achievement in New Mexico.** Dissertation Abstracts International.

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความปลอดภัยกับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

Relationship between Safety Management and Visionary Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office 6

จุฑามาศ พิมพ์นอก
Juthamas Pimnok
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: juthamaspim@gmail.com

Received: October, 7 2020
Revised: November, 10 2020
Accepted: November, 12 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความปลอดภัยกับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและผู้บริหารในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ 2) การจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านการเรียนการสอนสวัสดิการศึกษา ตามลำดับ และ 3) การบริหารจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์, การจัดการความปลอดภัย, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research was to study the relationship between safety management and visionary leadership of school administrators under the secondary educational service area office 6. The research samples consisted of 226 teachers and school administrators who had worked at schools under the secondary educational service area office 6. Data were collected by using 5-point rating scale questionnaire and were statistically analyzed by mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings were revealed that: 1) the safety management of school administrators under the secondary educational service area office 6 in overall aspects was found at high level. 2) the visionary leadership of school administrators under the secondary educational service area office 6 in overall aspects was found at high level. When considering in each aspect, it was at high level in all aspects by the aspect of teamwork had the highest mean score, followed by the good role model, and the vision respectively, and 3) the safety management of school administrators were positively correlated with the visions of school administrators at a moderate level and were evaluated significance level at 0.01

Keywords: Security Management, Visionary Leadership, School Administrator.

บทนำ

การจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีการจัดการความปลอดภัยที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่ง สุจินตรา ผริตะโกมล (2548: 43) สรุปว่าการจัดการความปลอดภัยที่ดีในสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะการจัดการความปลอดภัยที่ดี จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของนักเรียน ใช้แนวคิดของ เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2548: 106-115) สรุปว่าการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนเป็นกิจกรรมการบริหารอย่างหนึ่งที่สำคัญมากของสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยดำรงรักษาไว้ และปรับปรุงส่งเสริมสวัสดิภาพหรือความปลอดภัยของทุกคนในสถานศึกษา โดยจัดให้มีการค้นหาปัญหาและสาเหตุอุบัติเหตุ การจัดกิจกรรมป้องกันอุบัติเหตุ การให้บริการความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ และการให้บริการการรักษาพยาบาลเมื่อประสบอุบัติเหตุ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดเพื่อบริการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับสวัสดิการศึกษา 3) การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้ปลอดภัย และ 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแห่งความปลอดภัย

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ที่มีการจูงใจ และกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับที่จะปฏิบัติตาม “นโยบายความปลอดภัย” (Safety Policy) ของสถานศึกษา ผู้บริหารทุกระดับจะต้องมี “ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์” นับตั้งแต่ผู้อำนวยการเรื่อยลงไปจนถึงระดับ หัวหน้างาน ซึ่งการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ “ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ด้านความปลอดภัย” ในสถานศึกษาจะพิจารณาได้จาก 1) นโยบายการป้องกันอุบัติเหตุ และการสร้างเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีผู้บริหารอำนวยการลงนามเป็นลายลักษณ์อักษร 2) แผนงานและเป้าหมาย ตลอดจนมาตรฐานการดำเนินงานด้านความปลอดภัย และการควบคุมความสูญเสียในสายงานการบังคับบัญชา 3) กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมและสามารถตรวจสอบวัดผลได้ เช่น การตรวจสอบความปลอดภัยในหน่วยงาน การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ กิจกรรมกลุ่มในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น 4) การพูดคุยสอนงานเรื่องความปลอดภัย 5) การมีคู่มือหรือมีมาตรฐานขั้นตอนการทำงานอย่างปลอดภัยในหน่วยงาน 6) การพูดคุยเรื่องความปลอดภัย ทุกครั้งที่มีการประชุม 7) การเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล 8) การให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมที่ดีด้านความปลอดภัย 9) การแก้ไข ตักเตือน ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบแห่งความปลอดภัย 10) การสนับสนุนโครงการความปลอดภัยต่าง ๆ ที่ชัดเจน และ 11) การรณรงค์และเอาใจใส่เรื่องความปลอดภัยนอกงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและครอบครัว (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2558)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษาจากครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปีการศึกษา 2562 ผลจากการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยดังกล่าวนำมาเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ เพื่อนำไปบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา ได้รับการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทุกสถานศึกษา อีกทั้งเพื่อให้องค์การมีความมั่นคงและสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคงในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับสากลในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความปลอดภัยกับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดมาประมวลกันเข้าเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยได้ ดังนี้

ตัวแปรต้น		ตัวแปรตาม
ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกเป็น 1. การมีวิสัยทัศน์ 2. การทำงานเป็นทีม 3. การทำงานเป็นทีม	⟷	การจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษา จำแนกเป็น 1. การจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษา 2. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษา 3. การจัดการเรียนการสอนสวัสดิการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผู้วิจัยสามารถสรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ ควรประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ด้านหลัก คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีม และ 3) การเป็นแบบอย่างที่ดี และการจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ควรจะประกอบไปด้วยงาน 3 ด้านหลัก คือ 1) การจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษา และ 3) การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและผู้บริหารในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปีการศึกษา 2562 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 226 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 608) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้น (Strata) แล้วนำมาคำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง จะได้กลุ่มตัวอย่างครู 200 คน และผู้บริหาร 26 คน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูผู้และผู้บริหารในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ปีการศึกษา 2562 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 226 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 608) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้น (Strata) แล้วนำมา

คำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง จะได้กลุ่มตัวอย่าง จะได้กลุ่มตัวอย่างครู 200 คน และผู้บริหาร 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยได้ประมวลแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์และการจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 และแบบสอบถามเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ไปจัดทำชุดแบบสอบถามจริงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้กลับคืนมาครบทั้ง 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2545: 23-24) โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความปลอดภัยและภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson’s Product-Moment Correlation Coefficient โดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ กล่าวคือ ถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่า ตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความปลอดภัยและภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยใช้โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson’s Product-Moment Correlation Coefficient

ผลการวิจัย

1. การจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ตามลำดับ

2. ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ

3. การบริหารจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการมีวิสัยทัศน์ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะภาวะผู้นำใหม่จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ เพราะสามารถมองการณ์ไกล มองภาพในอนาคตได้ชัดเจนเพื่อมาวางแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือวางแผนป้องกันปัญหาต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ แปลกใหม่เพื่อกระตุ้นให้ครูนำความคิดสร้างสรรค์จินตนาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มกำลังความสามารถ อีกทั้งภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ จะสามารถคาดการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสภาวการณ์ในอนาคต ทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายโดยการเพิ่มประสิทธิภาพและความรับผิดชอบให้กับผู้ตามให้ร่วมตัดสินใจโดยผู้บริหารเป็นผู้นิเทศให้คำปรึกษา และสนับสนุนบุคลากรได้พัฒนาคุณภาพของผลผลิตและการบริการ รวมถึงวิธีการให้เป็นแบบอย่างทำให้ผู้ตามเกิดความไว้วางใจ (Hatch, 2009) โดยเฉพาะวิสัยทัศน์จะช่วยให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ (Attainable or Achievable) บุคลากรทำงานด้วยความมั่นใจและมีความสุขในการทำงานและมีขวัญกำลังใจ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2538: 21) สอดคล้องกับผลวิจัยของ Dhammika (2014: 1-10) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองในองค์การ: การประเมินผลกระทบของความแตกต่างในศาสนา ผลวิจัยพบว่า 1) การจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมีการนำการจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) มาให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นหลักในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารดังกล่าวมุ่งผู้รับบริการเป็นสำคัญซึ่งได้แก่ นักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงบริหารงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมีการจัดสวัสดิการการดูแลรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี การจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะช่วยลดสาเหตุของการบาดเจ็บหรือตายจากอุบัติเหตุ ช่วยป้องกันให้เกิดความปลอดภัย (สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌ วัตนบุรานนท์, 2553: 17) อีกทั้งการสอนสวัสดิรักษาช่วยให้นักเรียนรู้จักป้องกันหรือหลีกเลี่ยงการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นขณะมาโรงเรียน อยู่ในโรงเรียน และกลับจากโรงเรียนสู่บ้าน (เผด็จ เปล่งปลั่ง, 2547: 17) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ สิทธิเสน (2549) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการด้านความปลอดภัยให้แก่นักเรียนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับที่เห็นด้วยอย่างมากในทุกด้าน 2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีในองค์การอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ด้านแรงจูงใจ และด้าน

ความเป็นอยู่ 3) การจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำวิสัยทัศน์จะมองภาพอนาคตได้อย่างชัดเจน เพื่อวางแผนในการจัดความปลอดภัยให้แก่นักเรียน สามารถสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ในอนาคตของสถานศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่าจะเจริญเติบโตและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างแน่นอน โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่และปลอดภัยในโรงเรียน (Robbin, 2009: 345-348)

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนด้านการเรียนการสอนสวัสดิศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สมควรที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาด้านการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา โดยสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ

2. ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 สมควรที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาวิสัยทัศน์ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร และด้านการทำงานเป็นทีมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

3. ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดสมควรที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 วางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีวิสัยทัศน์มากขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ สิทธิเสน. (2541). **ปัจจัยในการจัดการด้านความปลอดภัยให้แก่นักเรียนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2545). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. **วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 3(1), 22-25.

เผด็จ เปล่งปลั่ง. (2547). **การพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2558). **ภาวะผู้นำด้านความปลอดภัย**. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลจาก http://www.technologymedia.co.th/column/columnview.asp?id=98

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2538). วิสัยทัศน์กับการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. **วารสารข้าราชการ.**

สุจินตรา ผริตะโกมล. (2548). **การจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์. (2553). **เทคนิคการสอนสุขศึกษาแบบมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้าวิชาการ.

เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์. (2548). **ความปลอดภัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

Dhammika, K. A. S. (2014, October). **Visionary leadership and organizational citizenship behavior: An assessment of impact of sectarian difference. In Proceedings of the First Middle East Conference on Global Business.** Economics, Finance and Banking. 2(1), 1-10.

Hatch. (2009). **Discourse and language education**. Cambridge: Cambridge University Press.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities**. Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607-610.

Robbins, S. P. (2009). **Organizational behavior: Concepts controversies and application**. 10th ed. New Jersey: Pearson Prentice-Hall.

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

Guidelines for Developing life skills of students in Ariyamongkol network school the Rayong Primary Education at service area II

ยุตติชน บุญเพศ
Yutichon Bunpes
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: yutichonbun@gmail.com

Received: October, 9 2020
Revised: November, 13 2020
Accepted: November, 17 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ประชากรเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาความสามารถของตนเอง รู้จักข้อดี ข้อด้อยของตนเองและผู้อื่น มีกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ทั้งการเรียนรู้ในและนอกห้องเรียน ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเสริมทักษะ เช่น การวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ ภาพจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้สรุปวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ รวมถึงการป้องกันและแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ควรส่งเสริมให้

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันและจัดการความเครียดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ต่าง ๆ การรู้วิธีผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นผู้ฟังที่ดี การรู้จักปฏิเสธ และต่อรองในสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติตนตามกติกาของโรงเรียน ของชุมชนและสังคม

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต, โรงเรียนเครือข่าย

ABSTRACT

The objective of this research was to 1) study the life skills level of students in Ariyamongkol network school, the Rayong Primary Education at service area II and 2) study guidelines for developing life skills among students in Ariyamongkol network school, the Rayong Primary Education at service area II. The participants of this study were 94 teachers who taught in Ariyamongkol network school, Office of Rayong Primary Education service area II. This research was collected the data by using five rating scale questionnaires. And open-ended questionnaire about guidelines for developing life skills among students in Ariyamongkol network school, the Rayong Primary Education at service area II. Data was analyzed by using average (μ), standard deviation (σ) and content analysis.

The research findings were revealed that: 1) The level of the ability of life skills among students in Ariyamongkol network school, the Rayong Primary Education at service area II. was in high level. The results in each aspect revealed that the skills of analysis, decision making and creative problem solving were in moderate level while the skills of awareness, self- esteem and appreciated value of others, emotional and stressful management and relationship building were in high level. 2) For guidelines for developing life skills among students in Ariyamongkol network school, the Rayong Primary Education at service area II, this research for guidelines for developing students' life skills, the research indicated that to raise the awareness and value in students themselves and other, the students should be supported to find their talents. They should know their good points and weak points and learn the good points and weak points of others. School should arrange supporting activities to developing students' life skills both inside outside school. Furthermore, school should open the opportunity to students by giving them chances to show their talents. For critical thinking, decision making and problem-solving skills, the students should be supported by providing critical thinking, decision making,

problems solving skills development activities which students could attend such as news analysis, situation analysis, photo analysis in media. These activities will stimulate critical thinking among the students to find root cause analysis, the effects and find the preventive solutions. For emotional and stressful management, students should be given knowledge about how to prevent and manage their stressful in the situations. The students should learn how to relax and how to avoid unwanted behaviors. The recommend activities are exercise and spending time with family. For building relationship skills, the students should learn how to care of other people feelings, being good listener, knowing how to refuse others and how to negotiate in risk situation, including how to follow the school and community rules.

Keywords: Guidelines for Developing Life Skills, Network School

บทนำ

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาของบุตรหลาน และตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุ หรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญและอนาคตของชาติ กำลังประสบปัญหาครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น การใช้ความรุนแรง ติดเกม ติดสิ่งเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสม ขาดวิจารณญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดี และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์มาใช้ โดยให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ซึ่งข้อมูลจากผลการสำรวจวิกฤตการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ซึ่งพบว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิเช่น 1) การตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกม จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม 2) นิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถมอเตอร์ไซค์ มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย เป็นนักซิ่งวัยใส และสก๊อย (สาวน้อยซ้อนท้ายหนุ่มนักซิ่ง) 3) การใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกัน 4) การมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุยังน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเอง ขาดความรับผิดชอบ 5) การเข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารอันตรายที่แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาชน และ 6) ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทยความสัมพันธ์

กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ เช่นเดียวกับข้อมูลของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ที่พบว่า มีวัยรุ่นที่โทรปรึกษาสายด่วนสุขภาพจิตและเข้ามารับการปรึกษาคลินิกจิตเวชวัยรุ่นมากขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่ง 5 อันดับแรก เป็นปัญหาความเครียด ความรัก ปัญหาเพศ สุขภาพจิต และปัญหาครอบครัว ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สังคมควรเร่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะชีวิตมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมการมองเห็นคุณค่าของตนเอง การคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการอารมณ์และความเครียด ตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะเป็นเกราะป้องกันหลายปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบันได้ (กรมสุขภาพจิต, 2561)แนวคิดของทักษะชีวิตที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้ระบุว่าทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพจิตที่ดี สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างปกติสุขไม่เป็นบุคคลที่มีปัญหา (WHO, 1997) เช่นเดียวกับ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2551) ที่ได้อธิบายถึงความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถของบุคคลทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะที่จะปรับตัวและเผชิญต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ในชีวิตอย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพรวมทั้งสอดคล้องกับวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สังคม ผู้ที่มีทักษะชีวิตดีจะมีปฏิสัมพันธ์และมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความบากบั่น รู้จักแก้ปัญหาได้ดี ปรับตัวได้ พึ่งตนเองได้และป้องกันตัวเองในภาวะคับขันได้ โดยเฉพาะหากเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี จะมีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจและมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่ายและเมื่อเขาพ้นวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วอาจจะเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตแล้วหันไปพึ่งยาเสพติดในที่สุด การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้เรียนจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ครูทุกคนจะต้องคำนึงถึงและสามารถสอดแทรกบูรณาการลงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการกำหนดนโยบายหรือแผนงานของสถานศึกษา รวมถึงเป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถเพียงพอในการมีชีวิตอยู่ในสังคม สามารถเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ระดับทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ซึ่งกำหนดกรอบการวิจัยได้ดังนี้

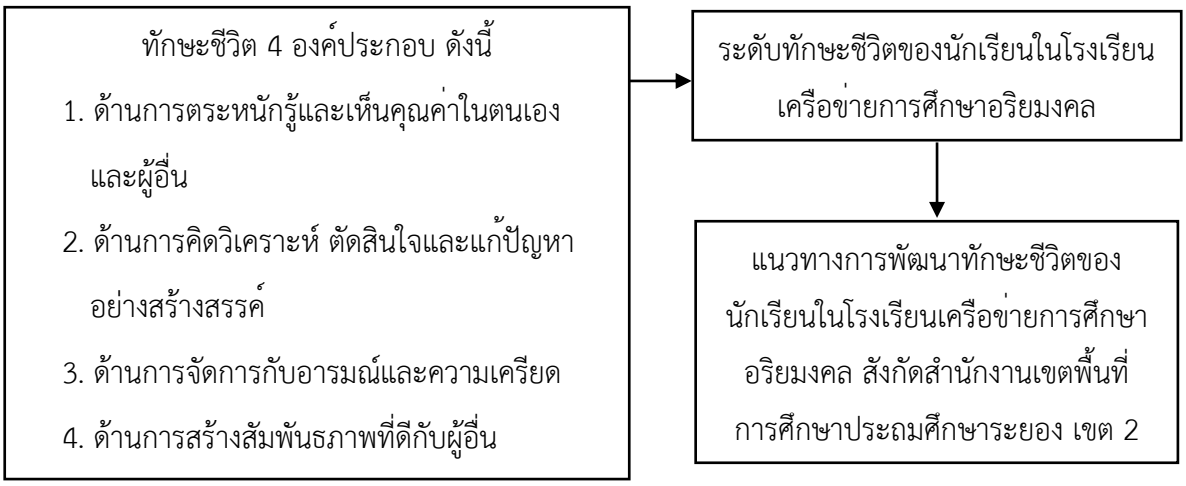

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาระดับทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 เป็นการศึกษาระดับทักษะชีวิตตามองค์ประกอบทักษะชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้ความถนัด ความสามารถจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ขอบเขตด้านประชากร คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 94 คน

3. เครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับความสามารถการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนตามองค์ประกอบทักษะชีวิตระดับประถมศึกษา 4 องค์ประกอบ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การศึกษาระดับทักษะชีวิตของนักเรียนใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) 2) การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปและสังเคราะห์คำตอบเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. ระดับทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ในระดับปานกลาง โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนสามารถชื่นชมในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น นักเรียนสามารถบอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบและภาคภูมิใจได้ และนักเรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม

1.2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนสามารถคาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไขปัญหาได้หลากหลายวิธีและตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์ และนักเรียนสามารถตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

1.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนสามารถจำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ นักเรียนมีอารมณ์ขัน และนักเรียนสามารถวิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม

1.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนกล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้ นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยของตนเอง และนักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จหรือมีผลงานจากการสร้างสรรค์ร่วมกัน

2. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบดังนี้

2.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาความสามารถของตนเอง รู้จักข้อดี ข้อด้อยของตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่พัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมถึงการฝึกให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริมและเน้นย้ำนักเรียนในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น มีกิจกรรมเสริมทักษะในการฝึกการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และการแก้ปัญหาให้มากขึ้น เช่น การวิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์ วิเคราะห์ภาพจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้สรุปวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ รวมถึงการป้องกันและแก้ปัญหา

2.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด พบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนได้ป้องกันและจัดการความเครียดตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ต่าง ๆ การรู้วิธีผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การออกกำลังกาย การพักผ่อนกับเพื่อนหรือครอบครัว เป็นต้น

2.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น พบว่า ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราเป็นผู้ฟังที่ดี การรู้จักปฏิเสธ และต่อรองในสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติตามกติกาของโรงเรียน ชุมชนและสังคม

อภิปรายผล

1. ระดับทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ สถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีวิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุความสำเร็จ คณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้บริหาร ครู ชุมชน และผู้ปกครอง ได้ร่วมกันประชุมวางแผน มีโครงการ กิจกรรม ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้ทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา โดยสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ รุจิชีพ (2559) ที่พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

1.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับมาก นักเรียนสามารถชื่นชมในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น นักเรียนสามารถบอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบและภาคภูมิใจได้ นักเรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม ซึ่งวนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546) ได้อธิบายว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต สามารถทำให้มนุษย์มีการพัฒนา หรือดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าได้ ดังนั้น การสร้างเสริมปลูกฝังการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กในระดับประถมศึกษา จึงเป็นการพัฒนาทักษะชีวิตในขั้นพื้นฐานที่จะมีผลดีต่อไปในอนาคต

1.2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไขปัญหาได้หลากหลายวิธีและตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมและสร้างสรรค์ นักเรียนสามารถคาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล นักเรียนสามารถตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) ที่ระบุถึงความหมายและความสำคัญของทักษะการวิเคราะห์ ได้ดังนี้ 1) ประเมินปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ส่งผลถึงการเสพสารเสพติด เช่น ค่านิยม กลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมรอบตัวสื่อต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา 2) ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ พยายามคิดหาเหตุผลที่มีน้ำหนักในการชักชวนให้ผู้อื่นลด ละ เลิกสารเสพติด เช่น การชี้แจง ให้ข้อมูลผลดีผลเสีย ที่เห็นได้ชัดเพื่อให้ผู้อื่นคล้อยตาม เป็นต้น และ 3) ใช้ความคิดทางสร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้ที่เราชักชวนเห็นข้อดีที่จะปฏิบัติตาม เช่น การชวนผู้อื่นไปทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การเล่นกีฬา การเล่นดนตรี เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ ธนัตถ์กานต์ ศรีเฉลียว (2560) ซึ่งพบว่า ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ ทำให้นักเรียนมีปัญหา และสับสนในการคิดและตัดสินใจที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมที่เผชิญในชีวิตประจำวันให้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ เห็นควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนา

1.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อยู่ในระดับมาก นักเรียนมีอารมณ์ขันนักเรียนสามารถจำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรมที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม ดั่งที่ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์

(2551) ที่ระบุว่า การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions) เป็นการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งจะทำให้สามารถตอบสนองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์รุนแรงต่าง ๆ หรือความเศร้าโศกที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพ และการจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุของความเครียดและรู้ถึงหนทางในการควบคุมระดับความเครียด การเรียนรู้วิธีผ่อนคลายเมื่ออยู่ในภาวะความตึงเครียดได้อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพ นอกจากนี้ กองสุขศึกษา (2558) ระบุพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของการจัดการความเครียด หมายถึง ความสามารถในการป้องกันและจัดการความเครียดตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์รอบข้างด้วยการที่สามารถเลือกวิธีการจัดการความเครียดวิธีใดวิธีหนึ่งตามความเหมาะสมกับสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย การพักผ่อน เป็นต้น

1.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้ นักเรียนกล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้ นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จหรือมีผลงานจากการสร้างสรรค์ร่วมกัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ข้อมูลว่า การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตจึงเป็นภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งองค์ประกอบที่ 4 ของทักษะชีวิตยังได้ระบุถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาความสามารถของตนเอง รู้จักข้อดี ข้อด้อยของตนเองและผู้อื่น ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมถึงการฝึกให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ดังผลการวิจัยของ สุภาพร วาปีโส (2559) ที่พบว่า โรงเรียนเอกชนการกุศลได้ดำเนินการส่งเสริมทักษะชีวิต ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะชีวิต 2) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะชีวิต 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งเสริมทักษะชีวิต 4) การมีส่วนร่วมของครอบครัว/ชุมชน/หน่วยงานอื่นในการดูแลแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน และ 5) การนิเทศ การกำกับ ติดตาม การส่งเสริมทักษะชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีส่วนทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ คือ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนโดยร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำโดยกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลง มีความรับผิดชอบ เสียสละ มุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ เป็นกัลยาณมิตรในการทำงานกับทุกคน ครูที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะความเป็นครู โดยการประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน มีความจริงจังและสม่ำเสมอในการดำเนินการระบบการบริหาร

โรงเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน ผู้บริหาร ครู ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับผิดชอบอย่างจริงจัง สม่ำเสมอจนเป็นวิถีประจำวัน และนักเรียนได้รับการพัฒนาส่งเสริมผ่านกิจกรรม กระบวนการหรือโครงการต่าง ๆ ที่มีหลากหลาย เกิดภาคภูมิใจในตนเอง ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ดี ตลอดจนมีการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้จากการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง

2.2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริมและเน้นย้ำนักเรียนในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น มีกิจกรรมในการฝึกการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และการแก้ปัญหาให้มากขึ้น เช่น การวิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์ วิเคราะห์ภาพจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้สรุปวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ รวมถึงการป้องกันและแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญหทัย ยิ้มละมัย (2557) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษา ในองค์ประกอบที่ 2 พบว่า กิจกรรมการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิต กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ กิจกรรมทางเลือก กิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมดูแลส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด

2.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด พบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนได้ป้องกันและจัดการความเครียดตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ต่าง ๆ การรู้วิธีผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การออกกำลังกาย การพักผ่อนกับเพื่อนหรือครอบครัว เป็นต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ระบุถึงการจัดการกับอารมณ์และความเครียดเป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่มีความสำคัญ โดยระบุว่า เป็นความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

2.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น พบว่า ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราเป็นผู้ฟังที่ดี การรู้จักปฏิเสธ และต่อรองในสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติตามกติกาของโรงเรียนและสังคม เช่นเดียวกับ Right to Play (2015) ที่ได้ระบุถึงการพัฒนาการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นตามแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ครูสามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถ ดังต่อไปนี้ คือ 1) เป็นผู้ฟังที่ดี 2) ใช้ภาษาและกิริยาที่เหมาะสมในการสื่อสาร 3) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา 4) รู้จักแสดงความคิด ความรู้สึก ความชื่นชม และการกระทำที่ดีงามให้ผู้อื่นรับรู้ 5) รู้จักปฏิเสธ ต่อรองและร้องขอความช่วยเหลือในสถานการณ์เสี่ยง 6) ให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ และ 7) ปฏิบัติตามกติกาและระเบียบของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนในด้านการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าอยู่ระดับปานกลาง โดยครูผู้สอนควรส่งเสริมและเน้นย้ำนักเรียนในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น มีกิจกรรมเสริมทักษะในการฝึกการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และการแก้ปัญหาให้มากขึ้น เช่น การวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ ภาพจากสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 ควรมีการส่งเสริมเกี่ยวกับการเลือกใช้สถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการฝึกทักษะหรือพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยครูผู้สอนควรกำหนดให้นักเรียนได้สามารถเผชิญจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยคำนึงถึงสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน หรือทักษะชีวิตที่เหมาะสำหรับนักเรียนชาย หรือสถานการณ์แบบใดที่เหมาะสำหรับนักเรียนหญิงร่วมด้วย

1.3 ในการนำแบบสอบถามวัดความสามารถการใช้ทักษะไปใช้ ครูควรจะต้องมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนที่มีทักษะชีวิตอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะชีวิตของนักเรียนในเพศชายและเพศหญิงว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และมีแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาอย่างไร

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2561). **เผยผลสำรวจพบวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร. ปริมณฑลครึ่งหนึ่งผูกติดความสุขตัวเองไว้กับแฟนแนะครอบครัว ครูช่วยแนะทักษะชีวิตป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง**. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลจาก https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=2757

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กองสุขศึกษา. (2558). **การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการความเครียดสำหรับวัยทำงาน**. นนทบุรี: กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.

ขวัญหทัย ยิ้มละมัย. (2557). **รูปแบบการบริหารกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.** วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 16(3), 53-64.

ธนัตถ์กานต์ ศรีเฉลียว. (2560). **การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.** วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(2), 61-74.

พัชรินทร์ รุจิชีพ. (2559). **กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2**. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2551). **ทักษะชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น โรงพยาบาลรามาธิบดี.

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). **หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาพร วาปีโส. (2559). **การพัฒนาระบบการส่งเสริมทักษะชีวิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนการกุศล**. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ . (2559). **แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติด (ฉบับปรับปรุง).** กรุงเทพมหานคร: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1997) จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **แนวทางการพัฒนาและประเมินค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Right to Play. (2015). **บทนำคู่มือทักษะชีวิตเล่มที่ 4: การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น**. มูลนิธิไร้ท์ ทู เพลย์ ประเทศไทย.

World Health Organization. (1997). **Life Skills Education for Children and Adolescents in School**. Geneva: World Health Organization.